

HELYI TANTERV

FELSŐ TAGOZAT

5-6. ÉVFOLYAM

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi

készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. Az eszközszintű olvasás elsajátíttatása, az önkifejező írás megszerettetése, a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárának megismertetése, használatának megerősítése szintén a tantárgy tanításának célja és feladata.

A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízis-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika és a szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése, különféle élethelyzetekben az aktív és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. Mindezek során megvalósul az önkorrektív képesség fejlesztése, a hibakeresés, -javítás, a helyesírás problémahelyzetek felismerése.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg. Az írás eszközszintű használata, a helyesírás képesség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban az ismeretek és a fejlesztési követelmények felhasználásánál, továbbá az irodalmi művek feldolgozásánál ajánlott figyelembe venni a tanulóközösség összetételét, az írás, olvasás technikájának elsajátításában megjelenő egyéni különbségeket, a kommunikációs készség eltérő sajátosságait.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók vonatkozásában az ismeretszerzési folyamatban a saját olvasási élmény, a hallás utáni szövegértés differenciált alkalmazása is lehetséges. Az irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése a Nemzeti alaptanterv alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve a kerettantervvel megcélzott tanulókat. Elsajátításuk, az adott művekkel való ismerkedés tanári segítséggel, részletek feldolgozásával is megvalósítható.

A szövegű felidézésre ajánlott művek a táblázatokban dőlt szedéssel láthatók. Ezek kiválasztásánál is alkalmazható a differenciált követelmény.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	9	9	9	9
2. Olvasás és az írott szöveg megértése	8	8	8	8
3. Írás, szövegalkotás	17	17	17	17
4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	73	73	73	73
5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	73	73	73	73

Tantárgy tanításának célja és feladata:

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével történik, a nyelv funkcióinak megfelelően.

A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével a tárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók az egyéni képességekhez igazodóan, megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- A tanuló társalgásban részt tud venni.
- Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.
- Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni.
- Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja.
- Képes könyvtárhasználatra, megadott szempontok alapján.

- Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján).
- Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes, megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni.
- Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében.
- A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja.
- Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.

IRODALOM

Témakör:	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	9 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reprodukív beszéd képességének fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Beszédtechnika</i> a) a helyes beszédlégzés b) megfelelő beszédhang, hanglejtés c) pontos artikuláció d) ritmus, tempó e) időtartam f) hangsúly, hangerő g) szünet h) a kommunikáció céljának megfelelő beszéd	1	A reprodukív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Vers- és prózamondás.
<i>Metakommunikáció</i> – mimika, – testtartás, – távolságtartás – tekintet	1	A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.
<i>Beszéd(meg)értés</i> a) szavak b) mondatok c) szöveg szintjén.	4	A beszélő szándékának megértése. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.
<i>Beszéd-készség</i>	1	A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.
<i>Kommunikációs helyzet</i>	2	

<ul style="list-style-type: none"> – kapcsolatfelvétel, – kapcsolattartás, – vélemény- és szándéknyilvánítás, – vita, – kérés, kérdés.		Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.
---	--	---

Témakör:	Olvasás és az írott szöveg megértése	8 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet.</p> <p>Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás.</p> <p>Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás</i> <i>Szövegfeldolgozás</i>	3	Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra.
<i>Kreatív szövegalkotás</i>	3	Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése.
<i>Tanulást segítő eljárások</i> Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei	2	A könyv mint információforrás értékének felismerése. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.

Témakör:	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	73 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése.</p>		

Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Líra, epika, dráma, dal, népdal, mese, népmese, monda, vers, próza, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Műnemek: líra, epika, dráma</i> Műnemek és jellemzőik, műfajok csoportosítása műnemek szerint, műfaji jellemzők.	2	<p>Az irodalmi műnemek megismerése, az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. (Epika, líra, dráma, cselekmény, szereplők, időrend, próza, vers, érzelem, hangulat, színpad, tragédia, komédia.)</p> <p>Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. (epikai, lírai, drámai műfajok, próza és verses forma, terjedelem, cselekmény, ritmus, rím).</p> <p>Valamennyi témánál:</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése.</p> <p>Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<i>Líra-A népdalok világa</i> Népköltészet, népdalok, műfaji jellemzők, népdaltípusok, népdalgyűjtők	4	<p>A népköltészet jellemzői, a népdal műfaji jellemzőinek megismerése, népdalok fajtái, népdalgyűjtők megismerése.</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p>

		<p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Érzelmekek, hangulatok felfedezése, azonosítása a népdalokban. Összecsengő sorok jelölése, az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése.</p> <p>A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése.</p> <p>Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása.</p> <p>A költői jelzők és költői képek felismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p>
<p><i>Műnemek: epika</i> <i>Műfaj: mese, műmese</i> Műköltészet Mesefajták példákkal bemutatva <i>Az égig érő fa</i> (magyar népmese) <i>Tündérszép Ilona és Árgyélus</i> (magyar népmese) Állatmesék. Lázár Ervin: A nagyarávagyó feketeterigó Válogatás a magyar népmeseegyűjteményből</p>	20	<p>A műköltészet jellemzői, a mese műfaji jellemzőinek megismerése. A népmese és műmese összehasonlítása. Mesefajták (tündérmese, állatmese, láncmese, szegényember mese, csalímese) megismerése a feldolgozott meséken keresztül.</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<p><i>Monda</i> A monda műfaji jellemzői, mondafajták egy-egy példával bemutatva. A fehér ló mondája Lehel kürtje Mátyás-mondák Szent László pénze</p>	11	<p>A monda műfaji jellemzőinek megismerése, mondafajták (természeti jelenségről szóló, híres történelmi személy tetteiről szóló, híres történelmi eseményről szóló, eredetmonda), megismerése a tanult mondákon keresztül.</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p>

		<p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<p><i>Bibliai történetek</i> A világ teremtése Az édenkerti történet Noé és a bárka Jézus születése, A betlehemi királyok</p>	10	<p>Alapvető ismeretek a Bibliáról (keletkezése, két részre tagolódása, valláshoz kötődése). Történetek az Ószövetségből és az Újszövetségből.</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<p><i>Elbeszélő költemény</i> <i>Fazekas Mihály: Lúdas Matyi</i></p>	10	<p>Az elbeszélő költemény műfajának, jellemzőinek megismerése. A mű feldolgozása.</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p>

		<p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>Összecsengő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése.</p> <p>Összehasonlítás.</p> <p>A költői jelzők és költői képek felismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<p><i>Regény</i> A regény Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk</p>	12	<p>A regény műfajának, jellemzőinek megismerése a feldolgozott művön keresztül.</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<p><i>Dráma</i> A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése</p>	4	<p>Színházlátogatás (dráma).</p> <p>A mű feldolgozása, a dráma jellemzőinek megismerése.</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p>

		<p>Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
--	--	--

MAGYAR NYELV

5. évfolyam

Témakör:	Írás, szövegalkotás	17 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékeztetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <p>Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Önálló írás, emlékeztetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Reproduktív írás</i> <i>Félig produktív írás</i></p>	4	<p>Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Emlékeztetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása.</p>
<p><i>A szöveg nyelvi jellegzetességei</i> Szövegalkotás, szöveg-átalakítás</p>	5	<p>Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. Szöveg átalakítása: bővítéssel: díszítő jelzők használata, szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés</p>

<p><i>Leíró és elbeszélő jellegű szövegek</i> (fogalmazás). Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: -bevezetés -tárgyalás -befejezés. Cím szerepe</p>	8	<p>A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás.</p>
---	---	---

Témakör:	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	73 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, szófaj, helyesírási szabály.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Betűk</i> Magánhangzók, mássalhangzók, betűrend. Magánhangzótörvények - hangrend, - illeszkedés törvénye - hiátustörvény Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya.</p>	14	<p>Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Betűrend készítése, lexikon használata. Gyűjtés, csoportosítás.</p>
<p><i>Szóelemek, szavak</i> Szófajok: -főnév, fajtái -melléknév -számnév, fajtái</p>	32	<p>Szavak csoportosítása szófajuk alapján. Szavak átalakítása: – képzéssel – jelezéssel – ragozással.</p>

-ige, igeidők Szóalaktan: szótő, toldalék, szavak bontása. Helyesírás – helyesírási elvek: -kiejtés elve -szóelemzés elve -hagyomány elve .egyszerűsítés elve Dátumírás		Helyesírási elvek, elválasztás szabályainak alkalmazása.
<i>Mondatok</i> Mondatok a beszélő szándéka szerint Mondatalkotás	15	Mondatfajták a beszélő szándéka szerint, mondatvégi írásjelek. Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása.
<i>Szöveg</i> Szövegalkotás	12	Szövegalkotás megadott szempontok alapján. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.

IRODALOM

6. évfolyam

Témakör:	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	9 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reprodukív beszéd képességének fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Artikuláció, beszédértés, beszédleghzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Beszédtechnika</i></p> <p>i) a helyes beszédlejtés j) megfelelő beszédhang, hanglejtés k) pontos artikuláció l) ritmus, tempó m) időtartam n) hangsúly, hangerő o) szünet p) a kommunikáció céljának megfelelő beszéd</p>	1	<p>A reproductív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Vers- és prózamondás.</p>
<p><i>Metakommunikáció</i></p> <p>-mimika -testtartás -távolságtartás -tekintet</p>	1	<p>A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőképesség erősítése.</p>
<p><i>Beszéd(meg)értés</i></p> <p>d) szavak e) mondatok f) szöveg szintjén.</p>	4	<p>A beszélő szándékának megértése. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p>
<p><i>Beszédképesség</i></p>	1	<p>A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.</p>
<p><i>Kommunikációs helyzet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kapcsolatfelvétel, - kapcsolattartás, - vélemény- és szándéknyilvánítás, - vita, - kérés, kérdés 	2	<p>Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</p>

Témakör:	Olvasás és az írott szöveg megértése	8 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet.</p> <p>Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás.</p> <p>Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás</i> Szövegfeldolgozás	3	Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra.
<i>Kreatív szövegalkotás</i>	3	Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése.
<i>Tanulást segítő eljárások</i> Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei	2	A könyv mint információforrás értékének felismerése. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.

Témakör:	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	73 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése.</p>		

Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, legenda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Műnemek: líra, epika, dráma</i>	2	<p>Az irodalmi műnemek megismerése, az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. (Epika, líra, dráma, cselekmény, szereplők, időrend, próza, vers, érzelem, hangulat, színpad, tragédia, komédia.)</p> <p>Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. (epikai, lírai, drámai műfajok, próza és verses forma, terjedelem, cselekmény, ritmus, rím).</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p>
<i>Műnemek: epika, Műfaj: legenda</i> Válogatás a magyar legendákból (egy mű feldolgozása); a legenda műfaji jellemzői. Műnemek: epika, Műfaj: legenda	3	<p>A legenda műfaji jellemzőinek megismerése, egy választott legenda feldolgozása.</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<i>Népballada</i> A népballada műfaji jellemzői	6	A népballada műfaji jellemzőinek megismerése.

<p>Kómíves Kelemen; A királyfi (A házasuló királyfi)</p>		<p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása. A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz. Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<p><i>Műnem: líra</i> Petőfi Sándor élete Válogatás Petőfi Sándor verseiből: -Füstbe ment terv -Egy estém otthon -István öcsémhez (költői levél) -Reszket a bokor mert... -Pató Pál úr -Kiskunság -Szülőföldemen</p>	<p>18</p>	<p>Petőfi Sándor életrajzának megismerése. Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása. Összecsengő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. Összehasonlítás. A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése. Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása. A költői jelzők és költői képek felismerése.</p>
<p><i>Műnem: epika Műfaj: elbeszélő költemény</i> Petőfi Sándor: János vitéz</p>	<p>27</p>	<p>Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek megismerése. Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p>

		<p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása. Összecsengő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése.</p> <p>Összehasonlítás.</p> <p>A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése.</p> <p>Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása.</p> <p>A költői jelzők és költői képek felismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<p><i>Elbeszélés</i> A novella műfaja Móra Ferenc: Mindennapi kenyerünk; vagy Janikovszky Éva egy novellája</p>	3	<p>A novella műfajának, jellemzőinek megismerése a választott művön keresztül.</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<p><i>Regény</i> Gárdonyi Géza: Egri csillagok</p>	10	<p>A regény műfajának, jellemzőinek megismerése a választott művön keresztül.</p> <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p>

		<p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p>
<p><i>Dráma</i> A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése.</p>	<p>4</p>	<p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p> <p>Színházlátogatás (dráma).</p>

MAGYAR NYELV

5. évfolyam

Témakör:	Írás, szövegalkotás	17 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <p>Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Reproduktív írás</i> <i>Félig produktív írás</i></p>	4	<p>Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása.</p>
<p><i>Hír (hirdetés)</i></p>	2	<p>Hír gyűjtése, megfigyelése, készítése. Szöveg átalakítása: bővítéssel: díszítő jelzők használata, szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. Címalkotás.</p>
<p><i>Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben</i></p>	2	<p>Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajta beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása.</p>

<i>Jellemzés tipikus jegyei</i> <i>Jellemzés szerkezete</i>	5	Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése. Címalkotás.
<i>Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog.</i>	4	Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése.

Témakör:	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	73 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, szófaj, helyesírási szabály.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Betűk</i> Magánhangzók, mássalhangzók A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés)	14	Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Betűrend készítése, lexikon használata. Mássalhangzótörvények, szavak gyűjtése, csoportosítása.
<i>Szóelemek, szavak</i> Szófajok: -főnév, melléknév, számnév -névmás (fajtai: mutató, kérdő, személyes névmás) -ige, igemódok	14	Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Szavak csoportosítása szófajuk alapján. Gyűjtés, csoportosítás. Névszók helyettesítése névmásokkal. Igék átalakítása.
<i>Szavak jelentés szerint</i> -egyjelentésű szó -többjelentésű szó -azonos alakú szó -rokon értelmű szó	10	Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Szavak csoportosítása jelentéstartalmuk alapján. Gyűjtés, csoportosítás.

-ellentétes jelentésű szó -hangutánzó, hangulatfestő szavak		
<i>Szószerkezetek</i> -alárendelő szószerkezet -mellérendelő szószerkezet.	10	Szószerkezet alkotása, átalakítása. Szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből. A szószerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/mondatokba.
<i>Mondatok</i> Mondatok átalakítása -tőmondat alkotása -bővített mondat Mondatalkotás Szófajok, szavak mondatbeli funkciója	12	Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása.
<i>Szöveg</i> Szövegalkotás Jelző szerepe a szövegben	13	Szövegalkotás megadott szempontok alapján. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.

MATEMATIKA

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejleszteni kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszeresítés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként

használják azokat más kompetenciaterületek elsajátítására, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai neveléshez.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre. Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítéka a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy évfolyamba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különbözőek. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az évfolyam tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tární társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat. Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	16	16	10	10
2. Számelmélet, algebra	62	62	70	70
3. Geometria, mérés	35	35	35	35
4. Függvények, az analízis elemei	25	25	20	20

5-6. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A két év célja – mindvégig tevékenységre épülve – a tanulók alapkészségének megerősítése, gyakorlási lehetőségek beiktatásával. Az ismeretek bővítését konkrét tapasztalásra alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell megvalósítani. Az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és tanulási módok kialakítása támogatja az ismeretek bővítésének, a képességek és készségek megerősítésének lehetőségét, kiegészülve különböző szintű tevékenységekkel, cselekvéses és elvont szinten. A gondolkodási műveletek egyre elvontabb szinten jelennek meg, a gondolkodási fajták gyakorlása matematikai problémák megoldása során történik. A matematikai fogalmak, kifejezések megértése, egyre pontosabb használata a matematikatanulás folyamatában, a tanulók cselekvését a középpontba állítva történik. Figyelmet kell fordítani az alkotó kedv ösztönzésére, kreativitás fejlesztésére, törekedve a minél kitartóbb és pontosabb munkavégzésre, önellenőrzésre.

A figyelem terjedelmének, tartósságának növelése, a koncentráció időtartamának növelése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése minden tanórán fontos feladat.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint.
- Adott tulajdonságú részhalmaz előállítás alaphalmazon.
- Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása.
- Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása.
- Logikai kifejezések pontos használata.
- Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.
- Biztos számfogalom 100-as számkörben.
- Jártasság 1 000-es és 10 000-es számkörben.
- A törtszámok és a negatív számok ismerete.
- A szorzó- és bennfoglaló táblák tudása (szükség esetén táblázat segítségével).
- A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).

- Egyszerű szöveges feladatok önálló megoldása.
- Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete.
- A téglalap és a négyzet területének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel.
- Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap- és négyzet rajzolása.
- Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.
- Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.
- Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatként leolvasása, lejegyzése.
- Adatok táblázatba beírása a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.
- Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.
- Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.

5. évfolyam

Témakör:	Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	16 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása.		

A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, „és”, „nem”, „egyik sem”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Halmazok</i> Évfolyamozás	2	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba. Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján. Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés.
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz	4	Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel. Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése. A halmazára különböző részeinek jelölése jelkártyákkal. Elemek besorolása a halmazára különböző részeibe.
Metszethalmaz	5	Személyeknek, tárgyaknak, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése. A halmazára különböző részeinek elnevezése.
<i>Matematikai logika</i> Állítások igazságtartalma	3	Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazára különböző részeiről. Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint. Állításokhoz halmazok alkotása. A logikai kifejezések pontos használata. Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata. Logikai „és” fogalmának használata. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata.
<i>Kombinatorika</i>	2	Kombinatorikus játékok. Elemek sorba rendezése. Lehetőségek sokféleségének észrevétele. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség.

Témakör

Számelmélet, algebra

62 óra

Nevelési, fejlesztési célok: Matematikai eszközök célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása. Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása. Megtartó emlékezet fejlesztése. Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Szám neve, jele. Alaki, helyi, valódi érték. Egyes, tízes, százaz, ezres, összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részszorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.

Ismeretek

Óraszám

Fejlesztési tevékenységek

Számok Számok 1000-es számkörben.	7	<p>Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben.</p> <p>Tíz-es számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése.</p> <p>Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása.</p> <p>Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára.</p> <p>Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása.</p> <p>Relációs jelek használata.</p> <p>Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen.</p> <p>Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása.</p> <p>Számok kerekítése.</p> <p>Számok bontása összeg és szorzat alakban.</p> <p>Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, száz, ezres csoportok alkotása.</p> <p>Teljes három számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel.</p> <p>Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom).</p> <p>Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz forintosokkal.</p> <p>Számok képzése egy vagy több feltétellel.</p>
Római számok: I, V, X, L, C, D, M.	2	Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja).
Viszonyítás	2	Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.
A relációs jelek (< > =).	2	A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.
Számok helye a számsorban	2	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, száz-as számszomszédok leolvasása.
Számok tulajdonságai	2	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak használata.
Bontás	4	Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten. Bontások lejegyzése.
Közönséges törtszámok Törtek a mindennapi életben	4	Tötrészek előállítása tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás). Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállítása- A törtresz kódolása, neve, jele (közönséges törtszám). Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtreszek között, a törtreszek száma és nagysága között. Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése.

Negatív szám. Negatív számok a mindennapi életben	2	Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok keresése a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.
<i>Műveletek</i> Szóbeli műveletek. Összeadás, kivonás 1000-es és 10 000-es számkörben.	2	Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százásokkal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára. Műveletek modellezése.
A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák.	10	A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása. A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással. Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal. Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.
Maradékos osztás	6	Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése.
Összefüggések a műveletek között	2	Műveletek közötti összefüggések felfedezése. Kerek tízesek, százások, szorzása, osztása analógia alapján. Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között.
Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Két- és háromjegyű számok szorzása egy- és kétjegyű szorzóval. Három számok osztása egyjegyű osztóval. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveleti tulajdonságok.	6	Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten. Műveletek eredményének becslése. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Matematikai fogalmak használata. Számológép használata önellenőrzésre.
Összeadás, kivonás közönséges törtekkel.	3	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Műveletek cselekvésben való értelmezése. Műveletek lejegyzése.

Egyszerű és összetett szöveges feladatok.	4	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban). Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre. Történekek megjelenítése matematikai modellekkel. Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása. Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat.). Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
<i>Számelméleti ismeretek</i> Páros, páratlan számok Oszthatósági szabályok	2	A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es számkör számaira. Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás. Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10)

Témakör	Geometria, mérés	35 óra
----------------	-------------------------	---------------

Nevelési, fejlesztési célok: Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között. Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása. Fogalmi gondolkodás fejlesztése

A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A tér elemei</i> Félegyenes, szakasz, szög	3	Egyenes és pont helyzetének vizsgálata. Félegyenes rajzolása, pont elnevezése. Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése. Derékszög előállítás hajtogatással, rajzolása négyzethálón, jelölése. Szerkesztő eszközök használata.
<i>Síkbeli alakzatok</i> Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör	2	Síkidomok előállítása, rajzolása. Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.
Szabályos sokszög		Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása.

	2	Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Összehasonlítás adott szempont szerint. Azonosságok, különbségek megfogalmazása.
<i>Térbeli alakzatok</i> Testek Téglatest, kocka	2	Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel. Testek építése lapokból. Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs). Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – határoló lapok (görbe-, síklap); – határoló lapok száma; – határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet,); – határoló lapok nagysága határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos).
<i>Transzformációk</i> Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés	4	Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón. Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón – az egység mérete változik; – az egységek száma változik. A síkidomok és tükrük vizsgálat, összehasonlítása. Azonosságok, különbségek megállapítása.
<i>Szerkesztés</i> Párhuzamos, merőleges egyenesek	2	Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón, majd szerkesztésük derékszögű vonalzókkal.
Másolás	2	Szakaszok másolása vonalzóval és körzővel. Az adott- és a kapott téri elemek összehasonlítása (ugyanakkora).
Felezés	2	Szakaszok felezése vonalzóval.
Szerkesztés	2	Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón. Különböző sugarú körök szerkesztése. Szerkesztő eszközök használata. Szerkesztési lépések sorrendjének követése.
<i>Mérés, mértékegységek</i> Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom. Szabvány mértékegységek: hosszúság (km, m, dm, cm, mm); tömeg (t, kg, dkg, g); űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml)	3	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.
Mértékváltás	1	Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).

Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	2	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.
Pénz	3	Forint (Ft). Pénznemek megismerése, használata. Mennyiségek be- és felváltása. Mennyiségek kifizetése többféleképpen.
<i>Kerület, terület</i>	5	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással. Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása. Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával.
Témakör	Függvények, az analízis elemei	
25 óra		
Nevelési, fejlesztési célok: Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése. Összefüggések egyre elvontabb szinten történő kifejezése. Logikus gondolkodás fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály		
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Összefüggések</i>	4	Összefüggések felismerése, személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel. Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között.
<i>Sorozatok</i>	8	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására. Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal adott, vagy felismert szabály alapján. Ciklikus sorok folytatása. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban. Hányados sorozatok folytatása.
<i>Függvények megadása, ábrázolása</i>	13	Adatok gyűjtése, sorozatba, táblázatba rendezése. Sorozatban, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése.

		Hiányos sorozatba, táblázatba rendezett adatok kiegészítése. Grafikonok olvasása, értelmezése. Értéktáblázat kiegészítése szöveggel, matematikai alakban megadott szabály alapján. Grafikus megjelenítés.
Témakör	Statisztika, valószínűség	
	6 óra	
Nevelési, fejlesztési célok: Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismertetése. A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása. Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram		
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Statisztika</i>	3	Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye
<i>A valószínűség-számítás elemei</i> Valószínűségi kísérletek	3	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) végzése. Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba. A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről.

6. évfolyam

Témakör:	Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	16 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, „és”, „nem”, „egyik sem”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Halmazok</i> Évfolyamozás	2	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba. Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján. Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés.
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz	4	Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel. Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése. A halmazábra különböző részeinek jelölése jelkártyákkal. Elemek besorolása a halmazábra különböző részeibe.
Metszethalmaz	5	Személyeknek, tárgyaknak, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése. A halmazábra különböző részeinek elnevezése. Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése. Venn-diagram értelmezése.
<i>Matematikai logika</i> Állítások igazságtartalma.	3	Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábra különböző részeiről. Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint. Állításokhoz halmazok alkotása. A logikai kifejezések pontos használata. Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata. Logikai „és” fogalmának használata. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata.
<i>Kombinatorika</i>	2	Kombinatorikus játékok. Elemek sorba rendezése. Lehetőségek sokféleségének észrevétele.

		Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség.
Témakör	Számelmélet, algebra	62 óra
<p>Nevelési, fejlesztési célok: Matematikai eszközök célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása. Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása. Megtartó emlékezet fejlesztése. Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Szám neve, jele. Alaki, helyi, valódi érték. Egyes, tízes, száz, ezres, tízezres. összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kiegészítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részsorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.</p>		
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Számok</i> Számok 1000-es és 10 000-es számkörben</p>	7	<p>Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben. Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése. Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára. Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Relációs jelek használata. Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen. Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása. Számok kerekítése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, száz, ezres csoportok alkotása.</p>
<p>Az 1000-es és 10 000-es számkör. A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete.</p>		<p>Helyiérték-táblázat bővítése 1000-ig, majd 10 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tízedrésze; százszoros, századrésze; ezerszerese, ezredrésze). Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Teljes három- és négyjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintosokkal. Számok képzése egy vagy több feltétellel.</p>
<p>Római számok: I, V, X, L, C, D, M.</p>	2	<p>Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja).</p>

Viszonyítás.	2	Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.
A relációs jelek (< > =).	2	A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.
Számok helye a számsorban	2	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, száz- és ezres számszomszédok leolvasása.
Számok tulajdonságai	2	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak használata.
Bontás	4	Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten. Bontások lejegyzése.
Közönséges törtszámok Törtek a mindennapi életben	4	Tötrészek előállítása tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás). Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállítása- A törtresz kódolása, neve, jele (közönséges törtszám). Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtreszek között, a törtreszek száma és nagysága között. Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése. Közönséges törtek helye a számegyenesen. Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken.
Negatív szám Negatív számok a mindennapi életben	2	Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok keresése a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.
<i>Műveletek</i> Szóbeli műveletek Összeadás, kivonás 1000-es és 10 000-es számkörben	2	Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára. Műveletek modellezése.
A szorzó- és bennfoglaló táblák	3	A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása. Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.
Maradékos osztás	5	Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése.

Összefüggések a műveletek között.	2	Műveletek közötti összefüggések felfedezése. Kerek tízesek, százaskok, ezresek szorzása, osztása analógia alapján. Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között.
Írásbeli műveletek. Összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Két- és háromjegyű számok szorzása egy- és kétjegyű szorzóval. Három- és négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveleti tulajdonságok	10	Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten. Műveletek eredményének becslése. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Matematikai fogalmak használata. Számológép használata önellenőrzésre.
Összeadás, kivonás közönséges törtekkel	5	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre. Műveletek cselekvésben való értelmezése. Műveletek lejegyzése.
Egyszerű és összetett szöveges feladatok.	6	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban). Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre. Összetett szöveges feladatok értelmezése. Történekek megjelenítése matematikai modellekkel. Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása. Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon). Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
<i>Számelméleti ismeretek</i> Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.	2	A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es és 10 000-es számkör számaira. Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás. Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).

Témakör	Geometria, mérés		35 óra
<p>Nevelési, fejlesztési célok: Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között. Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása. Fogalmi gondolkodás fejlesztése</p>			
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés</p>			
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>A tér elemei</i> Félegyenes, szakasz, szög</p>	3	<p>Egyenes és pont helyzetének vizsgálata. Félegyenes rajzolása, pont elnevezése. Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése. Szögek rajzolása. Derékszög előállítása hajtogatással, rajzolása négyzethálón, jelölése. A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs, szögtartomány) megnevezése. Szerkesztő eszközök használata.</p>	
<p><i>Síkbeli alakzatok</i> Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör</p>	2	<p>Síkidomok előállítása, rajzolása. Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.</p>	
<p>Szabályos sokszög</p>	2	<p>Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása. Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Összehasonlítás adott szempont szerint. Azonosságok, különbségek megfogalmazása.</p>	
<p><i>Térbeli alakzatok</i> Testek Téglatest, kocka</p>	2	<p>Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel. Testek építése lapokból. Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs). Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – határoló lapok (görbe-, síklap); – határoló lapok száma; – határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap); – határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú); határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos).</p>	
<p><i>Transzformációk</i> Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés</p>	4	<p>Síkidomok tükrözése egy tükrötengely segítségével négyzethálón. Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón – az egység mérete változik; – az egységek száma változik.</p>	

		A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása. Azonosságok, különbségek megállapítása. Az egybevágó és hasonló fogalmak alapozása.
<i>Szerkesztés</i> Párhuzamos, merőleges egyenesek.	2	Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón, majd szerkesztésük derékszögű vonalzókkal.
Másolás	2	Szakaszok és szögek másolása vonalzóval és körzővel. Az adott- és a kapott téri elemek összehasonlítása (ugyanakkora).
Felezés	2	Szakaszok és szögek felezése körzővel és vonalzóval. A szakaszfelező merőleges és a szögfelező fogalmának alapozása.
Szerkesztés	2	Négyzet és téglalap szerkesztése. Különböző sugarú körök szerkesztése. Szerkesztő eszközök használata. Szerkesztési lépések sorrendjének követése.
<i>Mérés, mértékegységek</i> Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom. Szabvány mértékegységek: hosszúság (km, m, dm, cm, mm); tömeg (t, kg, dkg, g); űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml).	3	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.
Mértékváltás	1	Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc	2	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.
Pénz	3	Forint (Ft). Pénznemek megismerése, használata. Mennyiségek be- és felváltása. Mennyiségek kifizetése többféleképpen.
<i>Kerület, terület</i>	5	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással. Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel.

		A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása. Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával.
Témakör	Függvények, az analízis elemei	25 óra
Nevelési, fejlesztési célok: Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése. Összefüggések egyre elvontabb szinten történő kifejezése. Logikus gondolkodás fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály		
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Összefüggések</i>	4	Összefüggések felismerése, személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel. Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között.
<i>Sorozatok</i>	8	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására. Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal adott, vagy felismert szabály alapján. Ciklikus sorok folytatása. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban. Változó különbségű sorozatok folytatása. Hányados sorozatok folytatása.
<i>Függvények megadása, ábrázolása</i>	13	Adatok gyűjtése, sorozatba, táblázatba rendezése. Sorozatban, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Hiányos sorozatba, táblázatba rendezett adatok kiegészítése. Grafikonok olvasása, értelmezése. Értéktáblázat kiegészítése szöveggel, matematikai alakban megadott szabály alapján. Grafikus megjelenítés
Témakör	Statisztika, valószínűség	6 óra
Nevelési, fejlesztési célok: Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismertetése. A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása. Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram		
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek

<i>Statisztika</i>	3	<p>Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye. Ábrázolásuk grafikonon, diagramon közösen. Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása.</p>
<i>A valószínűség-számítás elemei</i> Valószínűségi kísérletek.	3	<p>Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) végzése. Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba. A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről.</p>

ETIKA

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő részmakák és tevékenységek háttérében évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a részmakák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az etika a tanulóknak nem közlések befogadóiként, hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

A közös európai és a magyar múlt örökségének megbecsülése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél is számottevő, hiszen a személyes identitás megalapozásának és fejlesztésének egyik jelentőségteljes pontja. Ebben az életszakaszban alakul ki, illetve erősödik meg a távlatosabb *időszemlélet* az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében.

11-12 éves korban már megélt tapasztalataik vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatokról, mint ahogy arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az érdekellentétek és a konfliktusok.

Az épség és fogyatékoság, valamint az egészség és a betegség témakörében nagy szükség van gyógypedagógiai tanár kompetenciájára a gyakorlatban. A határ nagyon szűk; az enyhe értelmi fogyatékos tanuló erkölcsi fejlődéséhez döntő módon járul hozzá, hogy legyen alapvető ismerete a fogyatékoságról, mint állapotról. Ismernie kell a különböző fogyatékoságtípusokból adódó életvezetési eltéréseket, az ebből fakadó nehézségeket, hogy empátiaérzéke fejlődjön. Ettől függetlenül nem szabad, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló státuszát magára vonatkoztassa a téma tárgyalásánál, hiszen az alakuló személyiségére negatív irányban hathat.

Ezeket az éveket a nagy barátkozások jellemzik, ami felértékeli a gyerekek számára *az önismerettel és a társas kapcsolatokkal* összefüggő témákat. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében alapvető cél *az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony* elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a tanulók értékrendje a későbbi – lehetőségekhez képest önálló – életvezetésüket is pozitív irányban befolyásolja.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó nyersanyagot kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének a mintáit. Különös tekintettel kell lenni az enyhe értelmi fogyatékos tanulók személyiségéből és az adott tanuló képességeiből fakadó eltérésekre és biztosítani kell a több szinten történő differenciálást. Szinte valamennyi témakör alkalmas a tanulók szociális érzékenységének fejlesztésére, amihez ebben az életkorban különösen jó eszközt kínálnak a szerepjátékok. A szabad

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulókra, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve, hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző szinterein. Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást beszélgetés mellett talán ez a forma tudja leginkább elősegíteni a tanulókat foglalkoztató kérdések felszínre hozatalát, a kételyek megfogalmazását és a közös válaszkeresést gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos t

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etika órákon erősíteni kell.

Az *erkölcsi érzék*, a *lelkiismeret* fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez.

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam

1. Test és lélek	12	-		
2. Kapcsolat, barátság, szeretet	12	-		
3. Kortársi csoportok	10	-		
4. Társadalmi együttélés	2	12		
5. A technikai fejlődés hatásai	-	10		
6. A mindenséget kutató ember	-	14		

5-6. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az etika tanulása során – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is – az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcsstani alapozás, az erkölchöz kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai

jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.
- Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.
- Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.
- Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.
- Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.
- Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mértén szerepet vállal a rászorulóknak segítségében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget.
- Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait.
- Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekcszenek.

5. évfolyam

Témakör:	Test és lélek	12 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A tanulók testi és lelkiegészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség, fogyatékos, lelkiismeret, szándék, döntés.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Fejlődés és szükségletek</i>	3	Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember?
<i>Egészség és betegség</i>	3	Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?
<i>Fogyatékos</i>	2	Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. A sérült emberek állapota hogyan akadályozza mindennapi tevékenységüket? Korosztályi lehetőségek a sérült tanulók támogatásában. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén?
<i>Ép testben ép lélek</i>	2	A jó és rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelkiegészség? Hogyan tudunk rá vigyázni?
<i>A lelkiismeret</i>	2	Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása.

Témakör:	Kapcsolat, barátság, szeretet	12 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás. A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia-kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.</p>		

A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Kapcsolataim</i>	3	Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.
<i>Baráti kapcsolatok</i>	4	Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás
<i>A kapcsolat ápolása</i>	5	A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? Konfliktusok a barátságban és annak forrása. A konfliktushelyzetek feloldása.

Témakör:	Kortársi csoportok	10 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása más – tőlünk teljesen független – csoportokkal szemben.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Közösségeim</i>	2	A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás.
<i>A mi csoportunk</i>	2	A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői.
<i>Mások csoportjai</i>	2	Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.

<i>Konfliktusok a csoportban</i>	4	Konfliktusok és problémák előfordulása , és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, vétség helyrehozása. A vétség helyreállításának lehetőségei.
----------------------------------	---	--

Témakör:	Társadalmi együttélés	2 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Figyelemfelhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. Az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeinek megismertetése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: virtuális közösségek		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben</i>	2	Mi az, amit lehet, és mi az, amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?

6.évfolyam

Témakör:	Társadalmi együttélés	12 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése. A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.		
Figyelemfelhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. Az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeinek megismertetése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Népcsoport, vallási közösség, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, társadalom, vagyon, egyenlőség, egyenlőtlenség, igazságosság, igazságtalanság, tisztességes és tisztességtelen előnyszerzés, gazdagság, szegénység, virtuális közösségek.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Etnikai közösségek</i>	3	Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom?

		Hazánkban élő népcsoportok. Kisebbség és többség a nemzetben belül. Nemzeti és nemzetiségi jelképek, szokások és hagyományok, ünnepek.
<i>Vallási közösségek</i>	2	Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.
<i>Társadalmi egyenlőtlenségek</i>	3	Gazdagok és szegények világa. Miért alakul ki vagyoni különbség az emberek között? Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Ha lenne ilyen, az igazságos társadalom lenne? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni?
<i>A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben</i>	4	Mi az, amit lehet, és mi az, amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?

Témakör:	A technikai fejlődés hatásai	10 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében.</p> <p>A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével.</p> <p>A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, média, reklám.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Az ökológiai lábnyom</i>	2	Mit jelent az ökológiai lábnyom? Az ökológiai lábnyom összetevői. Az ember és a természet közötti kapcsolat.

<i>Az ember és a technika</i>	3	Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” A mai világ legfontosabb technikai eszközei, ezek hatása az egyén és közösségek életére. A technikai eszközöktől való függőség és a függőség kialakulása.
<i>Enyém, tiéd, miénk</i>	3	A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon. A tulajdon védelmének formái. Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre?
<i>A mozgóképek hatása</i>	2	A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról.

Témakör:	A mindenséget kutató ember	14 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Természeti erő, természetfeletti erő, vallás, egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás, világkép.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A vallás mint lelki jelenség</i>	2	A természeti és természetfölötti világról. Különböző elképzelések a hitről.
<i>Vallási közösség és vallási intézmény</i>	3	A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások. A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?
<i>A tudomány</i>	5	A tudósokról és a tudomány világáról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék? Világhírű magyar tudósok.
<i>A művészet</i>	4	A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számunkra az, amit tesznek? Hozzánk melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?

TÖRTÉNELEM

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban ismerteti meg a tanulókkal a múlttól való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségi területen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Személyes történelem. A kereszténység	20	-		
2. Fejezetek az ókor történetéből	26	-		
3. A középkor világa	18	-		
4. 4. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	8	38		
5. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világgép kialakulása	-	10		
6. Magyarország a XVI–XVIII. században	-	24		

5-6. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy tanítása során a következő nevelési célokat valósítjuk meg: szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése. Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét, továbbá ezen történések jelennel való kapcsolatát. A tanulásban akadályozott tanulók képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre. A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a pontos tájékozódást térben és időben, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra. Ebben a szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és szinterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a tájékozódást a történelmi korokban. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő a tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy megismerjék, a különböző történelmi korok társadalmában hogyan éltek az emberek. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelen és a jövő közötti viszonyításra – elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen erősödik a tanulók időről alkotott képzele, az események sorrendje közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszalag. A történelmi szintereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá.
- Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen.
- Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet.
- Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtoronyon.

- Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.
- Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között.
- Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében.
- A magyar koronázási ékszereket megnevezi.
- A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja.
- Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit.
- A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni.
- Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.

5. évfolyam

Témakör:	Személyes történelem. A kereszténység	20 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A történelmi megismerés fogalmának kialakítása. A kereszténység jelentősége. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: jelen, múlt, címer, zászló, pecsét, Isten, föld, ég, növény, állat, Jézus Krisztus		
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek

<i>Személyes történelem</i> A címer, zászló, pecsét jelentősége, az idő mérése	9	Hazánk történelmi zászlóinak és címereinek megismerése, a pecsét fogalma, jelentősége. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése.
<i>Az Ószövetség népe</i> Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes	4	Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ó- és újszövetségi történetek megismerése
<i>Újszövetségi történetek</i> A keresztény vallás kialakulása és elterjedése Jézus Krisztus születése Krisztus Pilátus előtt Az utolsó vacsora. A feltámadás	7	Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ó- és újszövetségi történetek megismerése

Témakör:	Fejezetek az ókor történetéből	26 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A nagy ókori társadalmak és hatásuk bemutatása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli tájékozódás, képzelet.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: időszalag, Nílus, fáraó, piramis, Hellász, Marathón, olimpia, Athén, városállam, Róma, Itália, gladiátor, légió, provincia, Pannónia, Aquincum		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Az ókori keleti kultúrák</i> Az ókori kelet mezőgazdasága, társadalma, az emberek mindennapi élete. Hitvilág.	6	Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. Tematikus képanyagok elemzése. Egyiptomi építészeti emlékekkel kapcsolatos képek gyűjtése, a hitvilágukkal kapcsolatos egyes történetek átbeszélése.

<p><i>Az ókori Görögország – istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia</i></p> <p>Történetek a görög mondavilágból Az ókori olimpiai játékok</p>	5	Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről. Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése.
<p><i>Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk</i></p> <p>A legjelentősebb görög városállam: Athén Az ókori görögök mindennapjai A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490)</p>	5	Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen.
<p><i>Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában</i></p> <p>A római hadsereg és a katonák élete. Róma fénykora Julius Caesar Augustus császár Rómaiak hazánk területén A Római Birodalom bukása</p>	10	Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: fegyverek, stratégia, emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása.

Témakör:	A középkor világa	18 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A ciklusosság megismertetése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
vallás, kereszténység, iszlám, hun, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A nyugati és a keresztény államiség főbb jellemzői</i></p> <p>A hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában</p>	4	Történetek olvasása, megbeszélése. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása.

<p><i>A középkori élet szinterei és szereplői</i></p> <p>Céhmesterek és kereskedők Mindennapi élet a középkori várakban Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok</p>	14	<p>A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése a középkori kereszténység tükrében. Történetek olvasása, megbeszélése. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban.</p>
--	----	--

Témakör:	Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: vándorlás, honfoglalás, Etelköz, Kárpát-medence</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról</i></p> <p>A magyarok eredete Rege a csodaszarvasról Vérszerződés Honfoglalás, letelepedés Kalandozó hadjáratok</p>	8	<p>A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fikatív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése.</p>

6. évfolyam

Témakör:	Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	38 óra
-----------------	--	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:

A történelmi megismerés fogalmának kialakítása. A kereszténység jelentősége. Kooperatív technikák alkalmazása.

Képességfejlesztési fókuszok: tér- és időbeli képességek, képzelet.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, reneszánsz, erény

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Az államalapítás: Géza és Szent István</i></p> <p>Géza fejedelem I. (Szent) István, Magyarország királya Államalapítás Koronázási ékszerek</p>	7	<p>Rajzos történelmi napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása.</p>
<p><i>Az Árpád-ház uralkodói, szentjei</i></p> <p>I. (Szent) László, a lovagkirály Szent Gellért Árpád-házi Szent Margit Könyves Kálmán II. András IV. Béla</p>	12	<p>Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása.</p>
<p><i>Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó</i></p> <p>Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések</p>	9	<p>A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése.</p>

<i>Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén</i> A nándorfehérvári diadal	3	A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése.
<i>Hunyadi Mátyás portréja</i> Az igazságos Mátyás Élet Mátyás király udvarában	7	A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. Múzeum, tájház, emlékmű látogatása.

Témakör:	Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világnépek kialakulása	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
felfedezés, távcső, mikroszkóp, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, katolikus, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A nagy földrajzi felfedezések</i> Amerika felfedezése Felfedezők és hódítók	6	Történelmi szövegek olvasása, feldolgozása a nagy földrajzi felfedezőkről. Időszalagon, időtornyon Amerika fölfedezésének meghatározása – jelenhez való viszonyítása. Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről. A gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása különböző szituációs játékokon keresztül.
<i>Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás</i> Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció	4	Református és katolikus templom látogatása, a hasonlóságok és eltérések megfigyelése. Az alkotmányos királyság múltja és jelene – képek csoportosítása, jellemzők összehasonlítása és megkülönböztetése. A különböző keresztény vallási irányzatok jegyeinek megkülönböztetése, szóképek csoportosítása. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása elemi szinten.

Témakör:	Magyarország a XVI–XVIII. században	24 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A történeti megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzelet, tér-és időbeli tájékozódás.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
végvár, politikus, költő, hadvezér, hajdú, kuruc, labanc		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A mohácsi csata és következményei</i> A mohácsi vész A három részre szakadt Magyarország, élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával	6	Történetek olvasása, feldolgozása. Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság történet feldolgozása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése.
<i>Végyári küzdelmek</i> Szigetvár Eger	4	Történetek olvasása, feldolgozása. Végyarak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.
<i>Bocskai István és a hajdúk</i> Bocskai szerepe a magyar reformációban	2	Erdélyi Fejedelemség, Bocskai Istvánról történet feldolgozása.
<i>Az Erdélyi Fejedelemség virágkora Bethlen Gábor idején</i> Erdély népei, tájai, kultúrája Bethlen Gábor uralkodása	2	Erdélyi Fejedelemség, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.
<i>Zrínyi Miklós, a hadvezér</i> Zrínyi Miklós hadjáratai és tervei a magyar hadsereg megeremtésére	2	Történetek olvasása, feldolgozása. Események sorrendbe helyezése.
<i>A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai</i>	3	Történetek olvasása, feldolgozása. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének földézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.

II. Rákóczi Ferenc élete		
<i>Buda visszafoglalása, Magyarország a Habsburg Birodalomban</i>	5	Történetek olvasása, feldolgozása. Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság történet feldolgozása. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.
Buda visszafoglalása Mária Terézia Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában		

HON- ÉS NÉPISMERET

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban – a bevezető periódusnak tekintett első négy évfolyamon meghatározott környezetismereti tudásra építve – ismerteti meg a tanulókkal a múltból való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a

törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát. A tudás elsajátításában központi szerepet kapnak: az anyanyelvi kommunikáció; a digitális illetékesség; a hatékony, önálló tanulás; és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák.

A hon- és népismeret is az alsó tagozatban megszerzett ismeretanyagra épít. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók a felső tagozatban ismerkednek meg hazánk fekvésével, fővárosával és annak nevezetességeivel. Megismerik Magyarország jelképeit, a nemzeti értékeket, lakóhelyük történelmi emlékhelyeit, híres személyiségeit. A helytörténeti séták és gyűjtőmunkák segítik elő az ismeretszerzést a gyakorlatban.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Az én világom	12 óra	-	-	-
2. Találkozás a múlttal	10 óra	-	-	-
3. Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	14 óra	-	-	-

5.évfolyam

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén:

- A tanuló ismeri Magyarország nemzeti hagyományait és értékeit.
- Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről.
- Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol.

- Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapijaira, ünnepeire.
- Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi.
- Ismeretekkel rendelkezik a történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyar lakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról.
- A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik. Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.

5. évfolyam

Témakör:	Az én világom	12 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:</p> <p>család, unokatestvér, nagyszülő, dédszülő, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkor, óvodáskor, kisiskoláskor, előd, ős, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány, diákélet</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Családunk története</i> A családi közösség, helyem a családban Élettörténetem: Ki vagyok én? A család múltja és története Családfa</p>	5	<p>Információgyűjtés a családról. Családi ünnepekről beszélgetés. Élettörténetről szóbeli beszámoló. Érdekességek mesélése a családi legendáriumból. Családi fényképekről beszélgetés. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Rajzos, fényképes családfakészítés.</p>
<p><i>Az én városom, falum</i> Elhelyezkedése, földrajzi fekvése Nevezetességei Hagyományai</p>	2	<p>Képgyűjtés az adott településről. Térképen való tájékozódás, különböző információk gyűjtése a településsel kapcsolatban. Helytörténeti kiállítás látogatása. Hivatalos honlapon történő tájékozódás. Helyi hagyományokról, történelmi eseményekről információgyűjtés.</p>

<i>A hazai táj. A helyi tudás</i> Hazánk természeti értékei	3	A településen élő (onnan elszármazott), a tanulóknak példaképpül állítható híres emberek életútjáról beszélgetés, fényképes tablókészítés a legfontosabb információkkal. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Beszélgetés a személyes és családi kötődésekről a téma tükrében. Beszélgetés hazánk legfőbb tájegységeiről, képek gyűjtése. A nemzeti és a helyi közösség tudásbázisának feltérképezése – tablókészítés a pozitív értékek kiemelésével a legalapvetőbb ismeretek szintjén. Képek gyűjtése, csoportosítása egyszerűbb szempontok figyelembevétel. Rövid szépirodalmi szemelvényekből való tájékozódás, információgyűjtés.
<i>Gyermekek, diákélet a múltban</i> Az iskola története, múltja	2	Érdekességek gyűjtése a helyi iskola történetével kapcsolatosan. Tablókészítés.

Témakör:	Találkozás a múlttal	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési</i> fókuszok: nemzettudat, empátia.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
nagyszülő, dédszülő, falu, város, régmúlt, parasztház, háztartás, húsvét, pünkösd, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományörzés, közösség, közösségi élet, értékteremtés		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban</i>	1	Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszülőkről; beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében.
<i>A paraszti ház és háztartás, a ház népe</i> Falusi élet a múltban	2	Lehetőség szerint látogatás tájházban. A parasztház jellegzetességeinek azonosítása; közvetlen, illetve közvetett forrásból. Beszélgetés a paraszti háztartáshoz kötődő hagyományos életformáról.
<i>A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)</i> A régmúlt idők étkezési szokásai.	3	Tájékozódás a hétköznapi életről régi képeslapok, használati tárgyak, reprodukciós nyomtatványok segítségével. Régi receptek gyűjtése. Beszélgetés a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. Információk gyűjtése a pedagógus által

Ruházkodás a régmúlt időkben. Az emberek mindennapjai.		válogatott, egyszerűsített visszaemlékezésekből – az adatokból közösen napirend készítése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötöten.
<i>Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete</i> Húsvéti ünnepkör. Pünkösdi ünnepkör. Karácsonyi ünnepkör	3	Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti fölelevenítése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományörző játékokkal való megismerkedés
<i>Hitélet és közösségi élet</i> Közösségek az ember világában	1	Beszélgetés az egyén szerepéről a közösségben. Beszélgetés a hit szerepéről a vallásos emberek életében – példákon keresztül. Beszélgetés az alapvető szabályok betartásáról. A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése és megbeszélése. Csatlakozási lehetőségek földerítése helyi értékteremtő közösségekhez. A családi közösség szerepeinek feltárása szituációs játékok által.

Témakör:	Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	14 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A magyar kulturális örökségről való tájékozódás lehetőségének biztosítása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> nemzettudat, erkölcsi érzék.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
őstörténet, ősművészet, néphagyomány, nemzeti kisebbség, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, anyaország, kulturális örökség, tudomány, kultúra		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Az ősi magyar kultúra hagyatéka</i> A magyarok őseiről	2	Beszélgetés a magyar őstörténetről, a legalapvetőbb tudás mentén. Képek gyűjtése a magyar őstörténetről, annak tovább hagyományozódásáról a népművészetben. A témához kapcsolódó rajzkészítés. Múzeumlátogatás. Érdekességek földerítése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére stb.
<i>Magyarok a történelmi és mai Magyarországon területén</i>	3	Beszélgetés a történelem szerepéről a nemzet életében. Információgyűjtés a történelmi Magyarországon területén élő magyarok mindennapjairól.
<i>Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok</i>	4	A magyarlakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, magyar városok megnevezése a térképen. Beszélgetés a történelmi Magyarország területén élő, a tanulók számára példaképpül állítható híres emberek életútjáról, fényképes tablókészítés. A magyar néprajzi tájak megnevezése, megkeresése a térképen. A tájegységek csoportosítása jellegzetességeik és

		legismertebb településük szerint. A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországukról való ismeretek, érdekességek gyűjtése, tablókészítés kulturális értékeikről, néphagyományaikról. Néhány alapvető formula elsajátítása a nemzeti kisebbségek nyelveiből (pl. köszönés, búcsúzás). A szomszédos országok felsorolása, fővárosuk megnevezése, térképen való azonosításuk.
<i>Természeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei</i>	2	A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről adatok, információk, képek, érdekességek gyűjtése, csoportosítása. Múzeumlátogatás, tanulmányi kiránduláson való részvétel
<i>A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban</i>	3	Beszélgetés a magyar tudomány és kultúra eredményeiről, különös tekintettel a nemzetközi hírnevet szerzett tudósokra és művészekre. Ismeretterjesztő filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatosan. Tablókészítés.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

A műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan tanulási helyzetek kialakítására helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv

elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédő attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása, természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és hatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik.

A tanulói aktivitás és tevékenységközpontúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására.

A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukciónak kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A Természettudomány és földrajz műveltségterület fejlesztési feladatai a Nat-ban tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. A tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben és a kísérleti eszközök használata, a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben rehabilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Az egyes tudományterületek oktatása az integrált természettudomány tantárgy keretében, az 5-6. évfolyamon általánosabb formában, a 7-8. évfolyamon az egyes tudományterületek markánsabb elhatárolásával valósul meg.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Anyag, energia, információ	14	10		
2. Rendszerek	28	9		
3. Felépítés és működés kapcsolata	15	20		
4. Állandóság, változás	14	16		
5. Az ember megismerése és egészsége	16	18		
6. Környezet, fenntarthatóság	7	13		
7. Tájékozódás a földrajzi térben	10	10		
8. Tájékozódás az időben	4	2		
9. Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	-	15		
10. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági életszerveződése és folyamatai	.	10		
11. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	-	15		

12. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	.	6		
---	---	---	--	--

5-6. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy tanítása során a következő nevelési célokat valósítjuk meg: szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése. A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése. Éntudat és énkép fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása. A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése. A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása. A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában. A tanulók számára fontos, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

A tanulók képessé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák – használatára, valamint az IKT-eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben. Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban.
- Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra.

- Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete. Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről.
- Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a Naprendszeréről, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT-eszközök használata.
- A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön. Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása. Tud tájékozódni egyszerű térkép, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveletvégzésre a térképen, földgömbön. Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra. Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét. A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberiségé. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között. Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat. A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végelessége miatti takarékoskosságot szükségességét. Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása. Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat.
- Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.
- A tanulók a tevékenységek végzésében és a teljesítményekben az önállóság szempontjából nagy egyéni különbségeket mutathatnak.

Témakör:	Anyag, energia, információ	14 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Anyagi tulajdonság, megmunkálhatóság, mértékegység, információs jel, jelrendszer.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyag</i></p> <p>Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír); tulajdonságaik Halmazállapotok Víz a természetben</p>	10	Tulajdonságok vizsgálata. Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások. Egyszerű kísérletek végzése különböző köznapi anyagokkal (alakítható, rugalmas, hajlítható, törekeny, morzsolható, faragható, olvasztható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű). A környezet legismertebb anyagai halmazállapotának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj). Egyszerű fizikai változások létrehozása.
<p><i>Információ</i></p> <p>Jelek, jelzések (közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer).</p>	4	Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (élelmiszerek, háztartási vegyszerek, közlekedési jelző- és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa-megelőző, menekülést segítő jelzések).

Témakör:	Rendszerek	28 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízis és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Térkép, iránytű, felszíni forma, vizek, térképjel, időmérés, időjárás naptár, időjárás-jelentés.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Tér és idő</i></p> <p>Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása.</p>	10	Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben. Az iránytű használatának gyakorlása. Felszíni formák és világtájak ráismerési szinten. Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása.

<p>Térkép és földgömb. Világtájak a valóságban és a térképen. térkép tájolása. Iránytű. Alaprajz, térképvázlat, síktérkép, domború térkép. Hazánk térképe. Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek. Vizek ábrázolása a térképen. Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően). Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc) Időjárás Mozgás és idő összefüggése</p>		<p>A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon. Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása. Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően. Időjárás-jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések. Napi és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése. A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)</p>
<p><i>Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok)</i></p> <p>Élőlények a ház körül. Rendszer részei élőlények részei.</p>	16	<p>A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben, tanulmányi séták alkalmával. Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról. Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma). A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban. Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése.</p>
<p><i>Szerveződési szintek, hálózatok</i></p> <p>Hálózatok a természetben Táplálék Élőlény és élőhely</p>	2	<p>Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.</p>

Témakör:	Felépítés és működés kapcsolata	15 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről.</p>		

Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Virágos növény, állatcsoport, időjárás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Élőlények</i></p> <p>A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet). Fás- és lágyszárú növények (szilva, szőlő). Szobanövények, kerti növények gondozása. Ehető és mérgező gombák (testfelépítés). Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/). Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz). Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés). Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, madarak). A testalkat változatossága.</p>	10	<p>Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia). Nagyító használata. Rajzos vázlatok készítése. Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések. A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása. Naplóvezetés. A gombák testfelépítésének vizsgálata. Gombák és növények összehasonlítása irányított megfigyeléssel. Hasonlóságok és különbségek felfedezése. A gombafogyasztás szabályai! Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata. Csoportosítások megadott szempontok szerint. Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja). Tablók, rajzok készítése. Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése.</p>
<p><i>Életközösségek</i></p> <p>Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei.</p>	2	<p>Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.</p>
<p><i>Föld, Nap, Naprendszer</i></p> <p>Időjárás, évszakok</p>	3	<p>A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése. Látogatás a Planetáriumba. Filmek, képek, ábrák elemzése.</p>

A napsugárzás jelentősége		
---------------------------	--	--

Témakör:	Állandóság, változás	14 óra
-----------------	-----------------------------	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:
Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:
Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, újrahasznosítás, információfeldolgozás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Allapot</i> Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai.	5	Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása. Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet). Mérések gyakorlása. A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, °C).
<i>Változás</i> Változások környezetünkben Természeti változások: víz halmazállapot-változásai Technikai változások: darabolás, darálás, faragás Fizikai változások Kémiai változások: égés, tűzvédelem	7	Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása. Fizikai változásokra példák gyűjtése. Tűz, égés, kára, haszna. Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése. Építőjátékokból, legóból házépítés.
<i>Folyamat, a rendszerek történetisége</i> Újrahasznosítás	2	Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben.

Témakör:	Az ember megismerése és egészsége	16 óra
-----------------	--	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:

A megismerő képesség és az önálló tanulás képességének fejlesztése, kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése. Törekvés erősítése az egészséges táplálkozási szokások betartására. Megfelelő viselkedési formák kialakítása és betartása betegségek, fertőzések, járványos betegségek esetén, a szociális együttélés szabályainak betartása, feladat- és szabálytudat erősítése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, empátiakészség fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Testméret, testalkat, tápanyag, járvány és fertőzés, betegség, elsősegélynyújtás, magatartás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Testkép, testalkat, mozgás</i></p> <p>Az emberi test: testalkat, testsúly</p> <p>A mozgás szerepe életünkben</p>	2	A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása között.
<p><i>Önfenntartás</i></p> <p>Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai</p> <p>Tápanyagok, vitaminok</p> <p>Szent-Györgyi Albert</p>	6	Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására. Napi étrend összeállítása. A tudós munkájának megismerése. Információk gyűjtése, feldolgozása.
<p><i>Személyi higiénia</i></p> <p>Fertőző és járványos betegségek, védőoltás</p> <p>Alapfokú elsősegélynyújtás</p>	5	Helyes testápolás. Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása. Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben. Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás. Az előírások betartása. Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok. Plakátok, tablók elemzése, készítése.
<p><i>Egyedfejlődés</i></p> <p>Az emberi egyedfejlődés szakaszai</p>	1	Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján. A szülői és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése.
<p><i>Magatartás</i></p> <p>Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni</p> <p>Önismeret</p> <p>Kapcsolatok társakkal és a családdal</p> <p>Az iskolai élet szabályai, házirend</p>	2	Képanyagok, filmek elemzése. Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése.

Témakör:**Környezet, fenntarthatóság****7 óra****Nevelési-fejlesztési célok:**

A megfigyelőképesség, az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Fenntarthatóság, időjárási jelenség, környezetszennyeződés, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Globális környezeti rendszerek</i></p> <p>Környezettudatos magatartás A víz körforgása Időjárási jelenségek, folyamatok</p>	2	Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés). Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése.
<p><i>Környezeti tényezők</i></p> <p>Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhöz, feltételekhez (levegő, víz, talaj)</p>	2	Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével. Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások. Épületek hő- és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével. Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet).
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i></p> <p>Energiatakarékosság Szelektív hulladékgyűjtés</p>	1	Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés). A környezetvédelmi problémák felismerése.
<p><i>A Föld szépsége, egyedisége</i></p> <p>Hazánk nagy tájai, vizei és felszíninformái.</p>	2	Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése. A térkép használata, térképismeret. A földrajzi fogalmak ismerete.

Témakör:**Tájékozódás a földrajzi térben****10 óra****Nevelési-fejlesztési célok:**

Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógias gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer alkalmazása térábrázolásban.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Személyes tér. Földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Iránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta (domborzi)

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A tér és ábrázolása</i></p> <p>Téregységek</p>	5	Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében. A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben. Ismerkedés a földgömbbel.

Személyes tér A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza		
<i>Térábrázolás</i> Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín- és jelkulcs, felirat, aránymérték. Térképajták (domborzati)	5	A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken. Modellalkotás terepasztalon. Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati térképen.

Témakör:	Tájékozódás az időben	4 óra
Nevelési-fejlesztési célok: ér-, időorientációs képesség fejlesztése. Jelenségek, folyamatok megfigyelése, a tapasztaltak adott szempontok szerinti rendezése. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek érzékeltetése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Napi, évi időegység, évszak, napszak, váltakozás.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Időegységek</i> A napi, az évi időegységek. Földrajzi-környezeti folyamatok időbeli nagyságrendje, időtartama példák alapján.	4	Időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek összehasonlító tapasztalása – időszak készítése, lejárása, hosszúságának vizuális és mozgásos érzékelése. Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése.

6. évfolyam

Témakör:	Anyag, energia, információ	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Kölcsönhatás, energiafajta, energiaforrás.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyag</i></p> <p>Tömegmegmaradás Oldatok, keverékek</p>	3	<p>Tulajdonságok vizsgálata. Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások.</p> <p>Ételek (saláták) készítése. Italok (szörpök, teák) készítése. Alkotórészeik mérése előtte és utána. Jelenségek értelmezése segítségével a tömegmegmaradás szempontjából.</p>
<p><i>Kölcsönhatások, erők</i></p> <p>Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés, mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot-változások, térfogatváltozás (hőterjedés, hőtágulás, hőáramlás, hőszigetelés), statikus, elektromosság, hang- és fényforrások).</p>	3	<p>A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése.</p> <p>Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással.</p> <p>A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel.</p>

<p><i>Energia</i> Energiaforrások a háztartásban. Energia, energiafajták. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés...).</p> <p>Megújuló és nem megújuló energiaforrások. Az emberi szervezet energiaszükséglete, felhasználása (normál testsúly, mértékletesség, változatosság).</p>	4	<p>A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára. Az energia elemi szintű értelmezése. Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok). Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel. Összefüggések felfedezése. Élelmiszerek tájékoztatójának megfigyelése. Táplálkozás, életvitel, testsúly összefüggéseinek felfedezése.</p>
--	---	---

Témakör:	Rendszerek	9 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, részegész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Természeti és mesterséges környezet, hálózat, rendszer.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Rendszer, a rendszer és környezete</i></p> <p>Természeti és mesterséges technikai és épített rendszerek környezetünkben. Természetes táj, mesterséges környezet Élőlény és élőhelye, lakóház és közmű kapcsolatai Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház, város-ország)</p>	4	<p>Séták, kirándulások során irányított megfigyelések. A tapasztalatok megbeszélése, vázlatok, rajzok, tablók készítése. Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában (építőjátékok, legózás, terepasztal berendezése stb. során).</p>
<p><i>Szerveződési szintek, hálózatok</i></p> <p>Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben. Táplálék, energiaellátás, úthálózat. Élőlény és élőhely, a lakóház és a közműellátás.</p>	5	<p>Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.</p>

Témakör:	Felépítés és működés kapcsolata	20 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Virágos növény, állatcsoport, erdő, mező, víz, vízparti életközösség, időjárás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Élőlények</i></p> <p>Ehető és mérgező gombák (testfelépítés, tápanyagfelvétel, szaporodás). Az állatok életfeltételei: élőhelyi feltételek, táplálék, víz Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés). Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, halak, madarak). A testalkat változatossága.</p>	5	<p>Nagyító használata. Rajzos vázlatok készítése. A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata. A gombafogyasztás szabályai! Csoportosítások megadott szempontok szerint. Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja). Tablók, rajzok készítése. Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése.</p>
<p><i>Életközösségek</i></p> <p>Életközösségek a lakókörnyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen. Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei.</p>	6	<p>Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.</p>
<p><i>Föld, Nap, Naprendszer</i></p> <p>Bolygórendszerünk, bolygók megnevezése A Föld tengelyforgása, keringése a Nap körül Időjárás, éghajlati övek, évszakok</p>	9	<p>A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése. Látogatás a Planetáriumba. Filmek, képek, ábrák elemzése.</p>

A napsugárzás jelentősége		
---------------------------	--	--

Témakör:	Állandóság, változás	16 óra
-----------------	-----------------------------	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:
 Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:
 Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, biológiai változás, termékkészítési folyamat, újrahasznosítás, információfeldolgozás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Változás</i> Változások környezetünkben Természeti változások: kőzetek mállása, aprózódása Biológiai változások: szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés Változásokat irányító információk. Tervrajz – házépítés. Útiterv – utazás.	10	Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása. Fizikai változásokra példák gyűjtése. Tűz, égés, kára, haszna, kiinduló anyag és keletkezett anyagok összehasonlítása. Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése. Építőjátékokból, legóból házépítés. Útitervkészítés.
<i>Egyensúly, stabilitás</i>	1	Egyszerű, hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleghinta, hőmérséklet-mérések, hideg-meleg-langyos).
<i>Folyamat, a rendszerek történetisége</i> Ajándékok, dísz tárgyak, használati eszközök, környezetünk tárgyai Újrahasznosítás Az ember természetalakító tevékenységei	5	Elemzés, tervezés segítségével. Kiindulási anyagokból termékek készítése, a folyamatok megbeszélése, a megmunkálás lépései, eszközei. Konkrét tevékenységek végzése, pl. origami, kenyérsütés. Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben. Példák gyűjtése, keresése az ember felszín- és tájformáló tevékenységére (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás). Törekvés felismerése a táj eredeti arculatának visszaállítására.

Témakör:	Az ember megismerése és egészsége	18 óra
-----------------	--	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:

A megismerő képesség és az önálló tanulás képességének fejlesztése, kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése. Törekvés erősítése az egészséges táplálkozási szokások betartására. Megfelelő viselkedési formák kialakítása és betartása betegségek, fertőzések, járványos betegségek esetén, a szociális együttélés szabályainak betartása, feladat- és szabálytudat erősítése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, empátiakészség fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Testméret, testalkat, tápanyag, testi és érzékszervi sérülés, járvány és fertőzés, betegség, elsősegélynyújtás, gyógyítási mód, magatartás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Testkép, testalkat, mozgás</i></p> <p>Az emberi test arányai, méretviszonyai, szimmetria</p> <p>Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben</p>	3	A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása között. Mozgássérült társak elfogadása, segítése.
<p><i>Önfenntartás</i></p> <p>Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai</p> <p>Tápanyagok, vitaminok</p> <p>Mennyiségi és minőségi szempontok</p>	4	Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására. Napi étrend összeállítása. Információk gyűjtése, feldolgozása.
<p><i>Személyi higiénia</i></p> <p>Az érzékszervek védelme és tisztasága</p> <p>Orvosi ellátás</p> <p>Fertőző és járványos betegségek, védőoltás</p> <p>Alapfokú elsősegélynyújtás</p>	5	Helyes testápolás. Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása. Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben. Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás. Az előírások betartása. Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok. Plakátok, tablók elemzése, készítése.
<p><i>Egyedfejlődés</i></p> <p>Az emberi egyedfejlődés szakaszai</p> <p>Serdülőkori változások</p>	4	Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján. A serdülőkorra jellemző tulajdonságok gyűjtése. A szülői és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése.
<p><i>Magatartás</i></p> <p>Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni.</p> <p>Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe.</p> <p>Kapcsolatok társakkal és a családdal.</p>	2	Közösségi viselkedési normák ismerete. Képanyagok, filmek elemzése. Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése.

Témakör:**Környezet, fenntarthatóság****13 óra****Nevelési-fejlesztési célok:**

A megfigyelőképesség, az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Fenntarthatóság, időjárás jelenség, kölcsönhatás, környezetszennyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Globális környezeti rendszerek</i></p> <p>Életvitel és fenntarthatóság Környezettudatos magatartás Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében</p>	2	<p>Helyes és helytelen magatartások elemzése. Egyszerű megoldások keresése. Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés). Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése.</p>
<p><i>Környezeti tényezők</i></p> <p>Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhöz, feltételekhez (levegő, víz, talaj, hőmérséklet, fényviszonyok)</p>	2	<p>Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével. Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások. Épületek hő- és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével. Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet, állatok, téli álm, kültakaró, költözés).</p>
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i></p> <p>A környezeti állapot és az ember egészsége A környezetszennyezés jellemző esetei, következményei (levegő-, víz-, talajszennyezés).</p>	6	<p>Természetközeli és leromlott állapotú élőhelyek megfigyelése sétákon, kirándulásokon. Tapasztalatok megbeszélése, tablók, plakátok készítése, összefüggések keresése a tiszta, egészséges környezet és a szennyezett környezet hatásairól az ember egészségi állapotára. Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés). A környezetvédelmi problémák felismerése. Kirándulások, filmek segítségével tájékozódás nemzeti parkjainkról, tájvédelmi körzetekről.</p>

<p>Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei Megtartás lehetőségei Veszélyeztetett fajok védelme (túzok, parlagi sas, fekete gólya, pilisi len, magyar kőkörcsin) Energiatakarékosság Szelektív hulladékgyűjtés</p>		<p>Könyvek, internet segítségével ismeretek gyűjtése kiemelten védett természeti értékeinkről.</p>
<p><i>A Föld szépsége, egyedisége</i></p> <p>A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei. Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátosságai. Jellegzetes növénytakarójuk, állatviláguk.</p>	<p>3</p>	<p>Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret. A földrajzi fogalmak ismerete.</p>

Témakör:	Tájékozódás a földrajzi térben	10 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p>		
<p>Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógiás gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer alkalmazása térábrázolásban.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p>		
<p>Íránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta (domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárás és kontúrtérkép). Földrajzi fókuszterület. aránymérték.</p>		
<p>Topográfiai ismeretek: Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália, Antarktika, Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A tér és ábrázolása</i></p> <p>Földrészek és óceánok. A kontinensek neve, egymástól való távolság Térhierarchia (kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók)</p>	<p>6</p>	<p>A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben. Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén.</p>

<p><i>Térábrázolás</i></p> <p>Térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, térképvázlat; úti- és helyszínrajz.</p> <p>Térképajták: domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárás és kontúrtérkép</p> <p>Keresőhálózat és földrajzi fókusz.</p>	4	<p>A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken.</p> <p>Modellalkotás terepasztalon.</p> <p>Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen.</p> <p>Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről – bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal.</p> <p>Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fókusz alkalmazásával.</p>
--	---	--

Témakör:	Tájékozódás az időben	2 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: ér-, időorientációs képesség fejlesztése. Jelenségek, folyamatok megfigyelése, a tapasztaltak adott szempontok szerinti rendezése. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek érzékelése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Napi, évi, történelmi és földtörténelmi időegység, tengely körüli forgás, Nap körüli keringés; évszak, napszak, váltakozás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Időegységek</i></p> <p>A történelmi és a földtörténelmi időegységek. Földrajzi-környezeti folyamatok időbeli nagyságrendje, időtartama példák alapján.</p>	1	<p>Időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek összehasonlító tapasztalása – időszak készítése, lejárása, hosszúságának vizuális és mozgásos érzékelése.</p> <p>Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése.</p> <p>A rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatok áttekintése hazai konkrét példák alapján – periodikusan bekövetkező jelenségek, váltakozó folyamatok felismerése.</p>
<p><i>Időrend</i></p> <p>Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténelmi események időrendje regionális példák alapján.</p>	1	<p>A környezeti folyamatok időrendiségének felismerése konkrét példákban.</p>

Témakör:	Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	15 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p>		

A tanulók érdeklődésének felkeltése a természetben előforduló anyagok, felhasználásuk, hasznosíthatóságuk iránt. Az ismeretszerzés, tanulás során a földrajzi környezetben történő eligazodás képességének fejlesztése.

A felszínformák és kialakulásuk, a hegységképződés és a lepusztulás-feltöltődés megértése. A felszín folyamatos változásának belátása.

A hazai tájak életközösségeinek ökológiai szemléletű jellemzése, az élőhelyek földrajzi sajátosságainak, kapcsolatainak, folyamatos változásának felismertetése.

Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, konkrét Kárpát-medencei példák alapján.

A nyersanyagok és energiahordozó-készletek végeessége miatti takarékoskosság szükségességének beláttatása.

Kooperatív technikák alkalmazása során az együttműködési képesség fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Ásvány, kőzet, energiahordozó, ipari nyersanyag, mészkő, gránit, bazalt, homok, szén, felszínforma, hegység, síkság, hegységképződés, lepusztulás, kiemelkedés, feltöltődés; Ráktérítő, Baktérítő; vízszintes földrajzi övezetesség, az égitestek látszólagos mozgása; időjárási-éghajlati elem, napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék, a víz körforgása, éghajlat-módosító tényező, talajtípus, napszak, évszak, váltakozás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyagok, anyagi rendszerek</i></p> <p>A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben.</p> <p>Környezetet károsító anyagok és hatásaik</p>	2	<p>Érzékszervi vizsgálatok alapján egyszerű megfigyelő eszközök használatával összehasonlítások megtétele – szín, keménység, szag, mintázat.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok megismerése konkrét példákon: levegő-, talaj-, vízszennyezés.</p> <p>A háztartásban használt energiahordozók és nyersanyagok jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése az energiatakarékos magatartás lehetőségeire.</p> <p>Válogatás tanári irányítással információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv- és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok).</p>
<p><i>Geoszférák</i></p> <p>Felszínformák (hegységek, síkságok kialakulása)</p> <p>Kiemelkedések és lepusztulások, feltöltődések. Hegységképződés.</p> <p>A szél, a víz, a jég felszínalakító munkája. Jellegzetes felszínformák.</p> <p>Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok –felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, csapadékképződés</p>	7	<p>Információk szerzése, kezelése, csoportosítása eltérő szempontok szerint.</p> <p>Szövegek feldolgozása, vizuálisan megjelenő információk (térképek, grafikonok) feldolgozása, értelmezése, magyarázata tanári irányítással.</p> <p>A felszín fejlődésében törvényszerűségek felismerése, következtetések levonása.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásainak felismerése a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján).</p> <p>Az időjárás elemeinek szemléletes, közvetlen tapasztalására épülő megfigyelése; szövegek értelmezése.</p> <p>Az időjárási elemek felismerése megfigyelések, leírások nyomán.</p>

Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi-gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján A szél. A csapadék kialakulása és fajtái. A napsugárzás és a felmelegedés. A levegő hőmérséklete és változása.		
<i>Földrajzi övezetesség</i> Vízszintes földrajzi övezetesség Forró és hideg éghajlatú tájak	3	A vízszintes földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.
<i>Égitestek</i> Az égitestek látszólagos mozgása. A Föld mozgásai és ezek következményei.	3	

Témakör:	Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Elemi fogalmak kialakítása az emberek gazdasági tevékenységéről, a termelés természeti feltételeiről. Az IKT-eszközök használatának gyakoroltatása, a szerzett információk alkalmazása a tananyag feldolgozása során. Összefüggések megláttatása és megértetése egy táj, ország, kontinens természeti adottságai és gazdasága között. Együttműködési készség kialakítása, fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Népesség, vallás, nyelv, kultúra, településtípus (tanya, falu, város), munkamegosztás, termelés, természeti erőforrás, világ gazdaság, nemzetközi gazdasági együttműködés, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás, fizetőeszköz, valuta, földrajzi fekvés, szállítási, kereskedelmi útvonal, felszín, éghajlat, vízrajz, gazdasági ágazat, természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés).		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
------------------	----------------	----------------------------------

<p><i>A társadalmi-gazdasági élet szerveződése</i></p> <p>A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek.</p> <p>A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások).</p> <p>A termelés természeti feltételei, a természeti erőforrások felhasználása.</p> <p>A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.</p>	5	<p>A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. A letelepedést lehetővé tevő környezeti természeti tényezők megfigyelése.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).</p> <p>Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása.</p> <p>A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján.</p> <p>Szám adatok összevetése, grafikonok, diagramok leolvasása.</p>
<p><i>A világgazdaság szerveződése és működése</i></p> <p>Földrészek, országok szerepe a világgazdaságban, fő termékeik.</p> <p>Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi-gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységük.</p> <p>A pénzvilág működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták).</p>	5	<p>Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján.</p> <p>Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása.</p> <p>Tematikus térképek, képek, diagramok, ábrák értelmezése.</p> <p>Tematikus képanyagok elemzése.</p>

Témakör:	Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	15 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Magyarország nagytájai átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeinek megismertetése. Múltunk jelentős alakjain, híres emberein keresztül a hazai táj ismeretén alapuló, a haza iránti pozitív érzelmek erősítése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Főváros, hungarikum, világörökség.</p> <p>Topográfiai ismeretek: Kárpát-medence, Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-dombság, Dunántúli- középhegység, Északi-középhegység, Budapest, Duna, Tisza, Balaton.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Magyarország és a Kárpát-medence földrajza</i>	15	Szemléleti térképolvasás. Gyakorlatias térképhasználat. Tájékozódás Magyarország térképén. Magyar utazók feljegyzéseinek, útleírásainak feldolgozása. Szemelvények olvasása.

<p>A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok.</p> <p>A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk.</p> <p>Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése.</p> <p>A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben.</p> <p>A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténelmi és környezeti értékei, átalakulása.</p> <p>A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.</p>	<p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Gyűjtőmunka – világraszóló felfedezések, híres magyarok. Tablókészítés.</p> <p>A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján.</p> <p>Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján.</p> <p>A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténelmi, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján.</p> <p>A tájak jellegzetességeinek megismerése, jellemzésük során földrajzi kifejezések használata.</p>
---	--

Témakör:	Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	6 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az ember környezet-átalakító tevékenységéből következő természetkárosítás problémájának megismerése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Globális probléma, urbanizálódás, környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladék-keletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék, környezetkárosítás.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Globális problémák</i></p> <p>A helyi környezetkárosítások következményei.</p>	3	<p>Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeiről (Száhel-övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) – az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés.</p> <p>Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.</p>
<p><i>Fenntarthatóság</i></p> <p>Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés. Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.</p>	3	<p>Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeiről (Száhel-övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) – az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés.</p> <p>Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.</p>

ÉNEK - ZENE

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata. A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüljék a kultúra értékeit. Hozzájárul a nemzeti azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérező képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az érték közvetítés és az értékőrzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
1. Zenei produkció	36 óra	36 óra	18 óra	18 óra
2. Zenei befogadás	36 óra	36 óra	18 óra	18 óra

5 - 6. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

Az alapozó szakasz (5–6. évfolyam) oktató-nevelő munkája során a tanulói tevékenységek középpontjába az alapkészségek megerősítése, a tudásgyarapítás, az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlesztése kerül. A tantárgyi tartalmakat, tevékenységeket, feladatokat a fejlődés egyéni üteméhez igazítjuk.

Az ének-zenei oktatás hangsúlyozott célja ebben a szakaszban az énekes és zenehallgatási kultúra továbbfejlesztése, a zenei műveltség alapozása, a zenei ízlés formálása.

A dalokon, zenéken keresztül a pozitív erkölcsi tapasztalatok bemutatásával erősítjük tanulóink felelősségtudatának kialakítását, igazságérzetük kibontakoztatását, fejlesztjük az együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, önfegyelem készségét. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés terén erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét egyrészt önmagukhoz, másrészt szűkebb és tágabb környezetükhöz is. Tantárgyunk tananyagának megismerése során, a művelődési, kulturális értékek elsajátításával tudatosul a nemzeti összetartozás érzése. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében a tantárgy szerepe a megfelelő személyiség- és közösségfejlesztés. Az éntudat, énkép, önismeret fejlesztése, a társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése, önbizalom-fejlesztés megvalósul a sikeres énekórai munka segítségével. A családi életre nevelést a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítésével, a népdalok, népszokások ismeretével segítjük. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása kiemelt feladatát, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció erősítését a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével segíti a rendszeres ének-zenei munka. Az önkéntesség terén különös jelentőségű az együtt érző, segítőkész magatartás, a szociális érzékenység fejlesztése, az együttműködés képességének alakítása, az ének-zenei oktatás szociálpedagógiai hatásának felhasználása. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti és épített környezet iránti szeretet igényének erősítése kapcsolódik a népdalok által közvetített értékrend megismeréséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet ebben a szakaszban a divergens problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztése segíti. Fontos a megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai közé tartozik a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, a ritmushangszerek használata, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel is. Magyar népdalok, történeti énekek, más népek dalainak tanulása és a hallás utáni daltanulás kiemelt feladat.

Feladat a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlása. Ritmikai, dallami és formai elemek tanulása, egyre szilárdabb ismeretek a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok terén, a zenei ismeretek tudatosítása, a formaérzék fejlesztése. Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítését szolgálja a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlása, az énekes és hangszeres improvizációk megvalósítása.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára kiemelt szerepe van a zenei befogadáshoz szükséges képességek erősítésének, a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) fejlesztésének, a belső hallás képességének az egyénhez igazított legoptimálisabb erősítésének változatos és játékos gyakorlatok segítségével. A hatékony, önálló tanulás céljából támogatnunk kell tanulóinkat abban, hogy az énekórákon is legyenek képesek felismerni az új ismeret elsajátításának módját, tudjanak segítséget, tanácsot kérni, legyenek képesek közös munkában, csoportban dolgozni.

A tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása után és közben lehetőséget kell teremteni hangverseny-látogatások, első hangverseny-élmények megszerzésére.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.
- Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.
- Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).
- Dalcsozor összeállítása, kedvenc dalok választása.
- Képesség hallás utáni daltanulásra, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve.
- Kánonéneklés tanári segítséggel.
- A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.
- Törekvés a zene belső lényegének megértésére.
- Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása.
- Fokozott önállóság a különféle kották használatában.
- A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése.
- Részvétel a tanult népdalok elemzésében.
- Képesség ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében.
- A többször hallott hangok, hangzások felismerése.
- A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése.
- Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása.
- Ismeretek szerzése zenetörténelmi korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról.
- Nyitottság a zenei élmények befogadására.

5. évfolyam

Témakör:	Zenei produkció	36 ra
Nevelési-fejlesztési célok Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban. Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Zenei ízlés fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése. A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között.		

A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára.
 Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése.
 Dalok közötti kapcsolatteremtés.
 Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.
 Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás, algoritmizált és logikus gondolkodás fejlesztése.
 Koncentráció, figyelem fejlesztése.
 Érzelmi-akarati beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése.
 Auditív és téri tájékozódás fejlesztése.
 Összefüggések felismerése, alkalmazása.
 Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.
 Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal, magyar történelmi dallam. Régi stílus. Ritmuszenekar. Dalkíséret. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Egész hang és szünet. Pótvonal. Kvintváltás. Utószolmizálás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Éneklés</i> Ünnepek dalai, jeles napok dalai Magyar történelmi dallamok Rokon népek dalai Megzenésített versek Régi stílusú magyar népdalok</p>	16	<p>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Örömteli és szorongásmentes éneklés. A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átél, a tartalomnak megfelelő énekléssel. Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban. A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalokból</p>
<p><i>Generatív kreatív zenei tevékenység</i> Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések</p>	10	<p>Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban. Dalkísérek létrehozása szabad és kötött formákban.</p>

<p>Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán Ritmuszjátékok, dalkíséreték szabad és kötött formákban Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.</p>		<p>Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban. Kották kiegészítése. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.</p>
<p><i>Felismerő kottaolvasás</i> Új ritmusértékek A kvintváltás fogalma. Dallamok utószolmizálása.</p>	10	<p>Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása.</p>

Témakör:	Zenei befogadás	36 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével. A hangszínhallás fejlesztése. Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése. Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése. Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei karakter. Zenetörténelmi kor, korszak. Vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszercsalád. Népi hangszer, népi zenekar. Néptánc. Zeneszerző. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma. Szimfónia, vonósnégyes. Hangverseny, élő zene.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
------------------	----------------	----------------------------------

<p><i>Befogadói kompetenciák fejlesztése</i> A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése. Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. Zenei hangzások elemzése, felismerése. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p>	<p>16</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról. Dalok felismerése zenei részlet alapján.</p>
<p><i>Zenehallgatás</i> Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel. Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása.</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban.</p> <p>Történelmi zenék hallgatása.</p> <p>A rokon népek zenéje, hangszerei. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	<p>20</p>	<p>Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult szabályainak betartása. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. Vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése, felismerése. A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történeti hangszerek hangjának hallgatása. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással. Összefüggések felismerése</p>

6. évfolyam

Témakör:	Zenei produkció	36 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.</p> <p>A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban.</p> <p>Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése.</p> <p>Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.</p> <p>Zenei ízlés fejlesztése.</p> <p>A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával.</p> <p>A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése.</p> <p>A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között.</p> <p>A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára.</p> <p>Egyre nagyobb önállóság a kottairás-olvasás, másolás terén.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése.</p> <p>Dalok közötti kapcsolatteremtés.</p> <p>Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.</p> <p>Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás, algoritmizált és logikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Koncentráció, figyelem fejlesztése.</p> <p>Érzelmi-akarati beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése.</p> <p>Auditív és téri tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Összefüggések felismerése, alkalmazása.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal, magyar történelmi dallam. Új stílus. Ritmuszenekar. Dalkíséret. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Szinkópa, éles ritmus, nyújtott ritmus. Pótvonal. Kvintváltás. Hajlítás. Utószolmizálás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Éneklés</i></p> <p>Ünnepek dalai, jeles napok dalai</p> <p>Magyar történelmi dallamok</p>	14	<p>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására.</p>

<p>Megzenésített versek Új stílusú magyar népdalok Kánonok Más népek dalai</p>		<p>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Örömteli és szorongásmentes éneklés. A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel. Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban. A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalokból.</p>
<p><i>Generatív kreatív zenei tevékenység</i> Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán Ritmusjátékok, dalkísérek szabad és kötött formákban Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban</p>	8	<p>Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban. Dalkísérek létrehozása szabad és kötött formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban. Kották kiegészítése. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.</p>
<p><i>Felismerő kottaolvasás</i> Új ritmusértékek Kottairás a pótvonallal A hajlítás fogalma, jelölése. Dallamok utószolmizálása.</p>	14	<p>Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok között. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása. Pótvonallal használata a kottairásban.</p>

Témakör:	Zenei befogadás	36 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével.</p>		

A hangszínhallás fejlesztése.
 Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése.
 Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése.
 Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.
 Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.
 Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.
 Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszercsalád. Népi hangszer, népi zenekar. Néptánc. Zeneszerző. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma. Szimfónia, vonósnégyes. Hangverseny, élő zene.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Befogadói kompetenciák fejlesztése</i> Zenei hangzások elemzése, felismerése. Zenei karakterek megfigyelése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p>	<p>16</p>	<p>Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Konzonáns és diszsonáns hangzások felismerése, elemzése. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.</p>
<p><i>Zenehallgatás</i> Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel. Különböző műzenei formák és műfajok megismerése. Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék hallgatása. Más népek hangszeres zenéje.</p>	<p>20</p>	<p>Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult szabályainak betartása. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. Vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése, felismerése. A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történelmi hangszerek hangjának hallgatása. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással. Összefüggések felismerése</p>

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális kultúra tantárgy közvetlen célja az alkotás örömeinek, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak a kialakítása a tanulóknál, a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására, ösztönzés segítségével.

A Művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, a képzelő-, és az önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, az emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokú értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget.

Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott (akár tanórai, akár intézményi szinten), szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megőrzésére, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt általános fejlesztési feladat a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük

és művészeti-esztétikai befogadó képességük élnkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a rehabilitációs célú feladatokon túl a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység, ezért van szükség arra, hogy a tantárgy által teljesíthető kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladatokat leírjuk.

A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a Művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére. A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését.

A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, ezért kiemelt rehabilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élehető felnőttkor megteremtésének.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Vizuális nyelv és technikák	20 óra	20 óra	8 óra	8 óra
2. Kifejezés, képzőművészet	20 óra	20 óra	8 óra	8 óra
3. Vizuális kommunikáció	15 óra	15 óra	6 óra	6 óra

4. Tárgy-és környezetkultúra	17 óra	17 óra	7 óra	7 óra
5. Mozgókép-kultúra és médiaismeret	-	-	7 óra	7 óra

5-6. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az alsóbb évfolyamok munkájának szemléletbeli és metodikai tekintetben szerves folytatása. A szakasz fő feladata az alapkészségek megszilárdítása, eszköz szintű rajz- és kézműves-technikai tudás egyre önállóbb alkalmazása, az individuális jegyek, a saját stílus megjelenésének támogatása az alkotó és befogadó tevékenységben.

A terápiás szemlélet és gyakorlat, a cselekvéses helyzetekbe ágyazott képességfejlesztés, a kooperáció támogatása, a másokért vállalt felelősség és az igényes tárgyi-környezeti kultúra iránti igény erősítése az 5–6. évfolyamon is kiemelt feladat az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése érdekében. A világhírű magyar képzőművészek alkotásainak tanulmányozása nemcsak esztétikai örömet nyújt, hanem a nemzeti azonosságtudat és a hazafiság érzését is támogatja. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló képes

- egyenletes foltot satírozással létrehozni,
- művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni,
- ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről,
- felismerhető képet készíteni,
- emberalak szoborszerű megjelenítésére,
- műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni,
- emlékezetből egyszerű rajzot készíteni,
- tudatos színkeverésre temperával, vízfestékkel,
- formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal),
- vázlatszerű ábrát készíteni,
- egyszerű alaprajzot értelmezni,
- funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait,
- képek alapján tárgyakról rövid (szóbeli) jellemzést adni,
- törekedni munkája igényes kivitelezésére,
- tárgyat készíteni az általa választott technikával

5. évfolyam

Témakör:	Vizuális nyelv és technikák	20 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során. A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>Befogadás-alkotás: <i>Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint</i> Műalkotásokon vonalak és foltok. Foltfestés vizes alapon – foltok. Folthatások.</p>	12	<p><i>Alkotás</i> Vonalabsztrakció alkotása. Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között. A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása. Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből. Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése. Természeti formák megfigyelése és ábrázolása.</p>
<p><i>Alkotás modell/minta alapján</i> Természeti formák. Mértani testek tulajdonságai – oldalak, lapok, egyenlő, különböző.</p>	3	<p>Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére.</p>
<p>Alkotás: <i>Szabad alkotások síkban és térben</i> Tárgyak ábrázolása síkban. Különböző felületek dekoratív felhasználása.</p>	3	<p><i>Befogadás</i> Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése. Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik. Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása. Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után.</p>

Témakör:	Kifejezés, képzőművészet	20 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. „Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése. Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Befogadás <i>Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben</i> Műalkotások – tér- és tájábrázolás. -Nagy István: Karám télen -Egri József: Napfelkelte	10	<i>Alkotás</i> Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése. Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás. Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével. Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása. Látványszerű alkotás modell után. <i>Befogadás</i> Műalkotások megfigyelése – tér- és tájábrázolás. Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon.
Befogadás-alkotás <i>Illusztrációk</i> Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság). Mese szereplőinek megmintázása.	10	<i>Befogadás-alkotás</i> Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével. Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése. Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.

Témakör:	Vizuális kommunikáció	15 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p>		

Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra.

Képességfejlesztési fókuszok: megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Csendélet, valóságmű, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, kör, takarás, felülnézet, oldalnézet, oszlop,

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Alkotás: <i>A vizuális kommunikáció eszközei és technikái</i> Látványszerű ábrázolás modell után.	10	<i>Alkotás</i> Emberalak rajzolása, festése. Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok).
Befogadás: <i>Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés</i> Alaprajz, metszet, térképrajz.	5	<i>Befogadás</i> Formák adott szempontú megfigyelése. Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika). „Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése. Térképrajz értelmezése.

Témakör:

Tárgy-és környezetkultúra

17 óra

Nevelési-fejlesztési célok:

Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.

Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.

Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.

A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása.

A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.

Képességfejlesztési fókuszok: környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
BEFOGADÁS-ALKOTÁS <i>Munkavázlat</i> A tárgy funkciójának meghatározása Ismert anyagalakítási módok	11	<i>Befogadás-alkotás</i> Precíz alkotó folyamat végig vitele. A tárgy kipróbálása a gyakorlatban.

Anyag és technika megválasztása Kivitelezés Díszítés		<i>Befogadás</i> Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése. A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalkotásban.
ALKOTÁS <i>Tárgyak értelmezése és készítése</i> Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textilből. Fonás, szövés. Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak.	6	<i>Alkotás</i> Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével. Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése. Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.

6. évfolyam

Témakör:	Vizuális nyelv és technikák	20 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során.</p> <p>A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p>Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, barázda, vájat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Befogadás-alkotás <i>Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint</i> Műalkotásokon vonalak és foltok Foltfestés vizes alapon – foltok Folthatások Barázdált formák	8	<i>Alkotás</i> Vonalabsztrakció alkotása. Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között. A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása. Felületritmusok létrehozása. Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből. Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása.

		Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése. Természeti formák megfigyelése és ábrázolása.
<i>Alkotás modell/minta alapján</i> Természeti formák Mértani testek tulajdonságai – oldalak, lapok, egyenlő, különböző.	4	Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére.
Alkotás <i>Szabad alkotások síkban és térben</i> Tárgyak ábrázolása síkban. Különböző felületek dekoratív felhasználása Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból Kocka, téglatest csomagolása	8	<i>Befogadás</i> Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése. Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik. Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása. Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után. A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon. Barázdált formák megfigyelése.

Témakör:	Kifejezés, képzőművészet	20 óra
<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. „Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése. Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Befogadás <i>Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben</i> Műalkotások – tér- és tájbrázolás. -Székely Bertalan: Egri nők -Madarász Viktor: Hunyadi László csatája -Ferenczy Károly: Október -Szőnyi István: Zebegényi temetés	10	<i>Alkotás</i> Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése. Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás. Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével. Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása. Látványszerű alkotás modell után. <i>Befogadás</i> Műalkotások megfigyelése – tér- és tájbrázolás. Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon.
BEFOGADÁS-ALKOTÁS	10	<i>Befogadás-alkotás</i>

<p><i>Illusztrációk</i> Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság). Mese szereplőinek megmintázása</p>	<p>Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével. Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése. Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.</p>
---	--

Témakör:	Vizuális kommunikáció	15 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Csendélet, valóság, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetszet, hosszmetszet, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>ALKOTÁS <i>A vizuális kommunikáció eszközei és technikái</i> Látványszerű ábrázolás modell után. Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével.</p>	10	<p><i>Alkotás</i> Emberalak rajzolása, festése. Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok). Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl. átlátszó henger). Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel. Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera. Tusrajz virágcsendeletről.</p>
<p>BEFOGADÁS <i>Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés</i> Alaprajz, metszet, térképrajz</p>	2	<p><i>Befogadás</i> Formák adott szempontú megfigyelése. Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika). „Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése. Térképrajz értelmezése.</p>

		Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre.
BEFOGADÁS-ALKOTÁS Forgásformák Tárgyak kereszt- és hosszmetsete	3	<i>Befogadás-alkotás</i> Forgásformák megfigyelése és reprodukciója. Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása. Tárgyak kereszt-és hosszmetsetének megfigyelése, vázolása. Térkép alapján útvonal elképzése.

Témakör:	Tárgy-és környezetkultúra	17 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása.</p> <p>A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Befogadás-alkotás <i>Munkavázlat:</i> A tárgy funkciójának meghatározása. Ismert anyagalakítási módok. Anyag és technika megválasztása. Kivitelezés Díszítés	11	<i>Befogadás-alkotás</i> Precíz alkotó folyamat végig vitele. A tárgy kipróbálása a gyakorlatban. <i>Befogadás</i> Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése. A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalkotásban.
Alkotás <i>Tárgyak értelmezése és készítése</i>	6	<i>Alkotás</i>

Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textilből. Fonás, szövés Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak		Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével. Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése. Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.
---	--	--

DIGITÁLIS KULTÚRA

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja a Technológia műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai és digitális tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során a megfelelő szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen a digitális eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékoságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitel alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanuláshoz a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek a digitális technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszer és az oktatóprogramok célirányos használata során a tanulók önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanulásához és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.

Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. A digitális eszközök használata	9	7		
2. Alkalmazói ismeretek	8	8		
3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	7	9		
4. Infokommunikáció, információs társadalom	8	7		
5. Könyvtári informatika	4	5		

5-6. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín-, forma- és nagyságemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója. A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkezes gépelés megalapozása.

A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata.
- Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel.
- Szabálykövető magatartás.
- Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségadással megvalósuló elkészítése.
- Információforrás irányított keresése a neten, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben.
- A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.
- Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel.
- Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása.
- Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel.
- Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel.
- Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.

5. évfolyam

Témakör:	A digitális eszközök használata	9 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		

Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt.

Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása.

A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása.

Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása.	1	Az informatikai környezet tudatos használatának alapozása.
Bemeneti, kimeneti perifériák.	2	A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata
A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói.	3	Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű. Jelentésmódosító billentyűk megismerése: a Shift és a Caps Lock. Egér használata: kijelölés
Játék- és didaktikai célú szoftverek és webtankönyvek.	3	Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata

Témakör:	Alkalmazói ismeretek	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása. Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében. Közhasznú információforrások használatának megismertetése. Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Kurzor, mentés, behívás, dokumentumnév</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása.	2	Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése
Egyszerű rajzos dokumentum készítése elnevezése, mentés, behívás.	2	Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, dokumentumok készítése. Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása.
Egyszerű rajzos szöveges dokumentum készítése, mentés, behívás.	3	Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése. Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata. Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben.
Billentyűzet további funkciói.	1	Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen.

Témakör:	Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	7 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése.		
Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Tecnőcgrafika, toll fel, le, irányító, irányított		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Tecnőcgrafika alkalmazási területe. Irányok a képernyőn – technőcgrafika.	2	Tecnőcgrafika alkalmazási területének megismerése. Tecnőc mozgatása a képernyőn irány-billentyűkkel.
Algoritmizálás (és adatmodellezés).	5	Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel. Irányok gyakorlása. Robotika-Bee bot irányítása

Témakör:	Infokommunikáció, információs társadalom	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek, káros hatásainak megismertetése, törekvés kialakítása a megelőzésre. Az informatika eszközrendszerének használata tanári segítséggel vagy anélkül. Tájékozódás és az információszerzés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés, Netikett.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Információkeresés, információs közlési rendszerek. Életkoruknak megfelelő számítógépes információhordozók.	2	Internet megismerése. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel. Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. Internetes portálok használata. Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével.
Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés. Veszélyek.	2	Saját adat védelme. Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata.
Információkezelés jogi és etikai vonatkozása. Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett.	1	Netikett alapjainak megismerése.
Az e-szolgáltatások szerepe és használata. Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások.	3	Gyermeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).

Témakör:	Könyvtári informatika	4 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése.</p>		

Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítséggel.
Olvasási képesség fejlesztése

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Könyvtári szolgáltatások.	2	Szabadon választott könyv kikeresése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről.
Könyvek csoportosításának szempontjai.	1	Könyvek csoportosítása.
Irányított forrás- és információkeresés.	1	Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek.

6. évfolyam

Témakör:	A digitális eszközök használata	7 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt. Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása. Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása.	1	Az informatikai környezet tudatos használatának alapozása
Bemeneti, kimeneti perifériák.	1	Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása.
A számítógép működtetése: billentyűzet funkciói.	1	Vezérlő billentyűk megismerése: a Backspace és a Delete.
Játék- és didaktikai célú szoftverek és webtankönyvek.	2	Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése.
Programok ablak-gombjai	2	A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal A programok ablakgombjainak használata.

Témakör:	Alkalmazói ismeretek	8 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása. Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében. Közhasznú információforrások használatának megismertetése. Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Kurzor, mentés, behívás, dokumentumnév, táblázat, SDT, adat.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés Adatok rendezése.	3	Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása. Csoportosítás adott szempontok szerint. Munkadarabok (ön)értékelése megbeszéltek szempontoknak megfelelően.
Közhasznú információk	3	Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv). Irányított adatkeresés a világhálón (SDT, on-line játékok).
Internet előnyei és veszélyei	2	Információforrások etikus felhasználásának megismerése.

Témakör:	Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	9 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése. Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Teknőcgrafika, vonalvastagság, vonalszín, ismétlődés, irányító, irányított		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása. Teknőcgrafika alkalmazási területe. Alakzatok teknőccel.	2	Teknőcgrafika további alkalmazási területének megismerése.
Algoritmizálás (és adatmodellezés). Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai.	7	Ismétlődő utasítások végrehajtása. Irányok gyakorlása Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel. Robotika-Bee bot irányítása

Témakör:	Infokommunikáció, információs társadalom	7 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.</p> <p>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.</p> <p>A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.</p> <p>Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek, káros hatásainak megismertetése, törekvés kialakítása a megelőzésre.</p> <p>Az informatika eszközrendszerének használata tanári segítséggel vagy anélkül.</p> <p>Tájékozódás és az információszerzés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása.</p>		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés, Netikett.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Információkeresés, információs közlési rendszerek. Életkoruknak megfelelő számítógépes információhordozók.	2	A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére. Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. Információk küldése és fogadása.
4.3. Médiainformatika.	2	Internetes portálok használata. Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata.
Információkezelés jogi és etikai vonatkozása. Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett.	1	Netikett alapjainak megismerése.
Az e-szolgáltatások szerepe és használata. Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások.	2	További, gyermekeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).

Témakör:	Könyvtári informatika	5 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítségével. Olvasási képesség fejlesztése		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben.	1	Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése.
Könyvtári szolgáltatások.	1	Könyvtári szolgáltatások megismerése.
Folyóiratok, újságok csoportosításának szempontjai.	1	Szabadon választott újság kikeresése.
Katalógus.	1	Évfolyamkönyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel.
Irányított forrás- és információkeresés.	1	Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

A tantárgy tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataikból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. A kerettanterv épít a Nat-ban megfogalmazott alapelvekre, a fő témakörökre és tanulási eredményekre.

A tantárgy a fejlesztési feladatok vonatkozásában szintetizáló tevékenységet tölt be. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítása próbák és gyakorlási lehetőségek során történjen. A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembe vételével járul hozzá a kommunikációs, a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák kialakításához. Feladata az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tevékenységre késztetéssel elsajátíttatni.

A tantárgy kiemelt habilitációs és rehabilitációs feladatai közé tartozik a gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése, a problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása. A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás kialakítása érdekében a fejlesztés a megfelelő technikák elsajátítására fókuszál, a motorikus képességek fejlesztését állítva a középpontba. A munkához való helyes viszonyulás kialakításához szükség van az akaraterő, kitartás tudatos fejlesztésére, a reális énkép, önismeret kialakítására. Támogatni-segíteni kell a tanulókat a távlati lehetőségeik felismerésében, az önfejlesztő magatartás elfogadásában és gyakorlásában is.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	6	6		
2. Anyagok alakítása, modellezés	17	17		
3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	13	13		

5-6. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében az 5–6. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegővő problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki- és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megővésében. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.
- Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.
- A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiéniai szokások bevezetése.
- Önállóság a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása.
- Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.
- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.

5. évfolyam

Témakör:	A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	6 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése.		

Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Divat, ízlés, előnyös, kirívó, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, baleseti statisztika, időjárási front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Önkiszolgálás</i> öltözködés	1	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása, egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus).
<i>Tisztálkodás</i> (a pubertáskor testi higiéniéje) Saját ruhanemű gondozása	2	Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás. Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).
<i>Közlekedés</i> Tömegközlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák	3	Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások, statisztika). Kerékpározás szabályainak megismerése. Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása. A közlekedési táblák ismerete, tanulmányi séta.

Témakör:

Anyagok alakítása, modellezés

17 óra

Nevelési-fejlesztési célok:

A tevékenységek örömeinek biztosítása.
Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Papírfajta, tervrajz, lépték, arány, építési mód, épületelem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
-----------	---------	---------------------------

<i>Papírmunkák</i> <i>Drót, zsinog, fonal, alufólia alakítása</i>	9	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék). Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.
<i>Modellezés</i>	5	Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése).
<i>Hulladékkezelés</i>	3	Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés.

Témakör:	Háztartás, gazdálkodás, életmód	13 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Pénzügyi ismeretek bővítése.</p> <p>Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Tápanyag, zsír, szénhidrát, vitamin, energiatípus, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, banki művelet, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Egészség-betegség: betegségmegelőzés</i> Egészséges életmód	3	Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása.

Takarékos energiafogyasztás Házimunkák Ételkészítés	6	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére). Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta). Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák. Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).
Vásárlás	4	Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.

6. évfolyam

Témakör:	A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	6 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése.</p> <p>Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Fogyókúra, táplálkozási zavar, anorexia, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, baleseti statisztika, időjárás front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniéje) Saját ruhanemű gondozása	2	Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás. Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).

Önkiszolgálás Étkezés	2	Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése)
Kerékpáros közlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák	2	Kerékpározás szabályainak megismerése. Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása. A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban

Témakör:	Anyagok alakítása, modellezés	17 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A tevékenységek örömeinek biztosítása. Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Papírfajta, tervrajz, arány, építési mód, épületelem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Papírmunkák. alakítása Természetes anyagok használata	9	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztatás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék). Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termékek felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás)
Modellezés	5	Építés, szerelés fémépítő és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása, kalapács, fogó használata (képkeret).
Hulladékkezelés	3	Újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.

Témakör:	Háztartás, gazdálkodás, életmód	13 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Pénzügyi ismeretek bővítése.</p> <p>Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Kondicionálás, energiafajta, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, banki művelet, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Egészséges életmód</i>	3	Különbéféle szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás).
<i>Lakásgondozás</i> <i>Önkiszolgálás</i> <i>Ételkészítés</i>	5	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta). Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák. Vendéglátás (szituációs gyakorlatok)
<i>Gazdálkodás</i>	5	A család költségvetése, bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére

TESTNEVELÉS

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között a külön tematikai egységben tárgyalt tánc is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy rehabilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkorától az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, a párban, a csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, az életstílust és az életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekén kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, az állóképesség, az ügyesség, a gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozdásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptechnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és a vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonzszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget. Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást. Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmai a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzferhatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Motoros képességfejlesztés - edzettség, fittség	32	33		
2. Motoros készségfejlesztés- mozgástanulás	40	40		
3. Játék	33	32		
4. Versenyzés	32	32		
5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	25	25		
6. Tánc	18	18		

5-6. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A testnevelés tantárgy célja e szakaszban a mozgásformák készségezintre emelése, a mozgás örömeének biztosítása, az egészséges életmódra nevelés, az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség további korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök megszilárdítása. Az órák feladata, hogy az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanuló egyéni boldogulására. A kiemelt nevelési feladatok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret, a másokért való felelősségvállalás képességének fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési feladat ellátására mód nyílik a testnevelésórákon, sportfoglalkozásokon.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

tanuló képes

- összetett mozgások, 4-8 ütemű tornagyakorlatok végrehajtására,
- a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókinés szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra,

- erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,
- gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére,
- a mellúszás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával,
- a labda átvételére és átadására,
- a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban,
- higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására,
- egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján,
- zenével szinkronban mozgásra,
- a tánc mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.

5. évfolyam

Témakör:	Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	32 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Kondicionális képesség fejlesztése. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Mozdalműveltség fejlesztése. Mozgásigény fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Torna</i></p> <p>Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Kéziszer-gyakorlatok.</p>	8	<p>Mászás és függeszkedés – bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, labda, Egyensúly-gyakorlatok.</p>

<i>Gimnasztikus mozgás zenére (zumba)</i> Járások	5	Járások törzs- és karmozgással összekötve. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, , labda,.
<i>Atlétika</i> Futások	10	Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások.
<i>Küzdő – húzó játékok</i>	4	Emelés-hordás – párban, társakkal
<i>Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére</i>	5	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben.

Témakör:	Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	40 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódóképesség fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzódzkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobbantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta,</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Rendgyakorlatok:</i> Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p>	6	<p>Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly-érzékelés és - észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással. Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás irány érzékelése hintázás, gurulás alkalmával.</p>
<p><i>Torna</i> Támaszgyakorlatok, függés és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélén. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, tarkóállás.</p>	18	<p>Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok. Támaszok tornaszámoly alkalmazásával. Guruló átfordulás. Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás. Tornapadon járás.. Függés bordásfalon, Függeszkedés bordásfalon. Gyertya kartámasszal. Testsúly megtartása támaszban. Négykézláb járás. Mellső helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre – egyedi megsegítéssel. Egyensúly gyakorlatok. Járas lábujjon, talpélen, gördülő sarkon.</p>
<p><i>Atlétika</i> Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Járások, futások, dobások, ugrások. Kislabdahajtás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai.</p>	16	<p>Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes iramú. Futóiskola: sarokemelés, térdemelés. Kötetlen futások. Rövid, gyors futások. Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal). Állórajt. Szökdelés páros lábbal; helyben és haladva.</p>

		Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.
--	--	---

Témakör:	Játék	33 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Élethosszig üzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Játékszabály, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, büntetődobás, oldalbedobás, kapura lövés, felugrás, taktika, nyitás, továbbítás.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Labdás játékok:</i> Dobó és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célba rúgó és célba dobó játékok. Labdarúgás elemei. Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda elemei.	19	Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok
<i>Népi gyermekjátékok és néphagyományok</i> Futó és fogójátékok taktikai elemekkel.	4	Népi gyermekjátékok, hagyományörző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója.
<i>Sor-, akadály- és váltóversenyek</i>	5	Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.
<i>Küzdősportok elemei</i>	4	Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.
<i>Az olimpiák története – sport idolk</i>	1	Ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól.

Témakör:	Versenyzés	32 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, verseny.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek</i> Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóverseny. Ugróiskola. Kötélugrás-verseny.</p>	14	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása.</p>
<p><i>Labdás versenyek</i> Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Egyszerűsített szabályokkal: -labdarúgás -kosárlabda</p>	18	<p>Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.</p>

Témakör:	Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés, Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p>		

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A mozgás mint életforma</i> Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates).	5	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre.
<i>Testi-lelki egészség</i> Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.	5	A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszközének felismerése. Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.
<i>Természetben űzhető sportok</i> Labdajátékok, futóversenyek stb. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás. görkoreszolyázás.	8	Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése.
<i>Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i> A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	7	Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása. A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.

Témakör:	Tánc	18 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Csoportos játék és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése.		

Képességfejlesztési fókuszok: az önértékelés és reakcióképesség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása. Csoportos játék- és megjelenítőképeség fejlesztése.

Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása.

Muzikalitás fejlesztése.

Képességfejlesztési fókuszok:

Testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi-, szalon- és modern tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A tánc mint művészet – elmélet</i> Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése.	1	Öröm és szabadságélmény megtapasztalása. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés
<i>Mozgásos dramatikus és énekes játékok</i> Kézzjátékok. Énekes-táncos játékok (egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz).	15	kialakításának gyakorlása a tér tárgyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelése. Helyes testtartás automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztalása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtésre. Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok: induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Fekvő partner gurítása előbb csípő-, majd láb- és kar-„vezetéssel”. „Vakvezetéses” gyakorlat - folyamatos vezetésipont-váltással. Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása
<i>Népi, táncos gyermekjátékok</i> Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgató típusú lépések; forgató mozgáscsoportjai). Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok). A társastánc etikettjének néhány alapeleme.	1	Járási-fordulati elemekkel térbeli kompozíció készítése, egyénileg vagy csoportosan. Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása.
<i>Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból</i>	1	Törekvés a társastánc illemszabályainak betartására.

(Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai.)	Érzelmelemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.
---	--

6. évfolyam

Témakör:	Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	32 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Kondicionális képesség fejlesztése. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Mozgásműveltség fejlesztése. Mozgásigény fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Torna</i></p> <p>Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Kéziszer-gyakorlatok.</p>	9	<p>Mászás és függeszkedés – bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, labda, Egyensúly-gyakorlatok.</p>
<p><i>Gimnasztikus mozgás zenére (zumba)</i></p> <p>Járások</p>	5	<p>Járások törzs- és karmozgással összekötve. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, , labda,.</p>
<p><i>Atlétika</i></p>	10	<p>Futások iram- és irányváltással.</p>

Futások		Ugrások, dobások.
<i>Küzdő – húzó játékok</i>	4	Emelés-hordás – párban, társakkal
<i>Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére</i>	5	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben.

Témakör:	Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	40 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódóképesség fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzódzkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobbantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta,		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Rendgyakorlatok:</i> Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás.	6	Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján.

<p>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p>		<p>Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly-érzékelés és - észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással. Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás irány érzékelése hintázás, gurulás alkalmával.</p>
<p><i>Torna</i> Támaszgyakorlatok, függés és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélén. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, tarkóállás.</p>	<p>18</p>	<p>Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok. Támaszok tornaszámoly alkalmazásával. Guruló átfordulás. Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás. Tornapadon járás. Függés bordásfalon, Függeszkedés bordásfalon. Gyertya kartámasszal. Testsúly megtartása támaszban. Négykézláb járás. Mellső helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre – egyedi megsegítéssel. Egyensúly gyakorlatok. Járas lábujjon, talpélen, gördülő sarkon.</p>
<p><i>Atlétika</i> Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Járások, futások, dobások, ugrások. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai.</p>	<p>16</p>	<p>Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes iramú. Futóiskola: sarokemelés, térdemelés. Kötetlen futások. Rövid, gyors futások. Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal). Állórajt. Szökdelés páros lábbal; helyben és haladva. Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.</p>

Témakör:	Játék	33 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Együttműködés, kooperáció elősegítése.</p>		

Versenyszellem kialakítása és fenntartása.

Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása.

Élethosszig üzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.

Képességfejlesztési fókuszok: a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Játékszabály, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, büntetődobás, oldalbedobás, kapura lövés, felugrás, taktika, nyitás, továbbítás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Labdás játékok:</i> Dobó és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célba rúgó és célba dobó játékok. Labdarúgás elemei. Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda elemei.	19	Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok
<i>Népi gyermekjátékok és néphagyományok</i> Futó és fogójátékok taktikai elemekkel.	4	Népi gyermekjátékok, hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója.
<i>Sor-, akadály- és váltóversenyek</i>	4	Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.
<i>Küzdősportok elemei</i>	4	Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.
<i>Az olimpiák története – sport idolk</i>	1	Ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól.

Témakör:	Versenyzés	32 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.		

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, verseny.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek</i> Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóverseny. Ugróiskola. Kötélugrás-verseny.	14	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása.
<i>Labdás versenyek</i> Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Egyszerűsített szabályokkal: -labdarúgás -kosárlabda	18	Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.

Témakör:**Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés****25 óra****Nevelési-fejlesztési célok:**

Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés,

Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.

Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés.

A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása.

A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.

Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A mozgás mint életforma</i> Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates).	5	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre.
<i>Testi-lelki egészség</i> Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.	5	A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszközének felismerése. Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.
<i>Természetben űzhető sportok</i> Labdajátékok, futóversenyek stb. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás görkorcsolyázás	8	Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése.
<i>Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i> A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	7	Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása. A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.

Témakör:	Tánc	18 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Csoportos játék és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> az önértékelés és reakcióképesség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása.Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p>		

Testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi-, szalon- és modern tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A tánc mint művészet – elmélet</i> Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése.	1	Öröm és szabadságélmény megtapasztalása. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés
<i>Mozgásos dramatikus és énekes játékok</i> Kézzjátékok. Énekes-táncos játékok (egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz).	15	kialakításának gyakorlása a tér tárgyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Helyes testtartás automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztalása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtésre. Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok: induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Fekvő partner gurítása előbb csípő-, majd láb- és kar-, „vezetéssel”. „Vakvezetéses” gyakorlat - folyamatos vezetésipont-váltással. Térbeli alkalmazkodás. Metrums, tempó, ritmus alkalmazása
<i>Népi, táncos gyermekjátékok</i> Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgató típusú lépések; forgató mozgáscsoportjai). Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok). A társastánc etikettjének néhány alapeleme.	1	Járási-fordulati elemekkel térbeli kompozíció készítése, egyénileg vagy csoportosan. Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása.
<i>Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból</i> (Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai.)	1	Törekvés a társastánc illemszabályainak betartására. Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRA

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Fejlesztési céljaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagok értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, a tanulók közösségi életének fórumaként segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A tantárgy tematikai egységei szorosan kapcsolódnak a fejlesztési területekhez, azaz minden tematikai egység, az egyes fejlesztési területek szempontjából kiemelt jelentőségű: közösség és személyiség – erkölcsi nevelés, önismeret és társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés; tanulás és munka – a tanulás tanítása, pályaorientáció; ember és társadalom – állampolgárságra, demokráciára nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, nemzeti öntudat, hazafias nevelés; egészséges életmód – testi, lelki egészség, médiatudatosság.

Az osztályfőnöki órák célja a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztésével a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozásával, a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálásával, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolásával fejleszteni a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését.

Az osztályfőnöki órán folyó munka hozzájárul – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kap az önismeret, az önelfogadás és az önfejlesztés. Biztosítani kell a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldásait segítő feladatokat. Az értékek életünkben meghatározó szerepének, az értékek védelmével kapcsolatos felelősségnek a tudatosítása mellett a közvetlen környezet humán értékeinek keresése is a feladatok közé tartozik. Lehetőséget kell teremteni a serdülőkor testi-lelki váltoásaival kapcsolatos saját élmények, vélemények megvitatására.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy a tanulók közvetlen és közvetett úton is szerezzenek tapasztalatokat a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Olyan helyzetek megteremtése is feladat, melynek során felkészítjük a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Tapasztalatokat gyűjthetnek a munka világáról, a szakmákról, ezáltal segíthetjük a pályaválasztásukat, a reális életcélok megfogalmazását, célkitűzését.

Az osztályfőnöki órák a tantervi tartalmakon túl jelentős színterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának. A kerettanterv olyan arányos tartalom-meghatározást érvényesít, amely lehetővé teszi az egyes közösségek, az eltérő felkészültségű, fejlettségű, érettségű tanulók számára a válogatást, a felhasználó által történő konkretizálást, olyan tevékenységmegválasztást, amely az aktualitásokhoz illeszkedő feldolgozást is lehetővé teszi.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok
-----------	-----------

	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Közösség és személyiség	13	13		
2. Tanulás és munka	8	8		
3. Én és a társadalom	8	8		
4. Egészséges életmód	7	7		

5-6. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A két évfolyam fókuszában az áll, hogy a tanulói aktivitást serkentő módszerek alkalmazásával támogassa a tanulók önmagukért és a társakért való felelősségvállalását, annak megélését, hogy a társak és az egyén egymásra vannak utalva, ennek következményeként a másokért vállalt felelősséget átérzik, vállalásaikért helyt állnak, elfogadják, hogy a szabályok értük és a közösség védelméért vannak.

A tanulók felismerik jellemző tulajdonságaikat, jártasságot szereznek a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak alkalmazásában. Segítséggel keresnek olyan, az egyéni jellemzőikhez illeszkedő kikapcsolódást, szabadidős tevékenységet, amely hozzásegíti őket a testi, lelki egészség megteremtéséhez, képesek lesznek felismerni és segítséggel megfogalmazni érdeklődési körüket, amelyeket hozzá tudnak rendelni egyes tevékenységekhez, foglalkozásokhoz. Az osztályfőnöki órák fókuszálnak a családban betöltött szerepekre, a családi tevékenységrendszer jellemzőire, az egyes szerepekhez illeszkedő felelősségvállalás jellemzőire és arra, hogy a tanulók gyakorolják a különbségtételt a jóra ösztönző és a destruktív megnyilvánulások, jellemzők között.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- Fejlődött a tanuló önismerete, reális önértékelése.
- Kialakult a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődött a szociális érzület.
- Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően érzékeli és értékeli a sikert, a kudarcot.
- Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra.
- Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás.
- Tanulását (segítséggel) megtervezi.
- Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat.
- Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni.
- Fokozódott kitartása, fejlődött felelősségérzete, feladattudata.
- Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban.
- Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz.
- Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat.
- Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között.
- Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért.
- Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni

5. évfolyam

Témakör:	Közösség és személyiség	13 óra
-----------------	--------------------------------	---------------

Nevelési-fejlesztési célok: Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése.

Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése.

Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Kooperatív technikák alkalmazása.

Képességfejlesztési fókuszok: nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás, -nyilvánítás, vitakészség, felelősség.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, érték, elfogadás, viszony, szabálykövetés

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Önismeret</i> tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás</p>	5	Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése.
<p><i>Közösségek, amelyekben élek</i> iskola, évfolyam, család</p>	8	<p>Az évfolyam mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben.</p> <p>Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához.</p> <p>Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása.</p> <p>A család mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok. Helyem az évfolyamközösségben, a családban.</p> <p>A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői. Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés.</p> <p>Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz, a családtagokhoz fűződő viszonyban.</p> <p>Őszinteség, segítőkészség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.</p>

Témakör:	Tanulás és munka	8 óra
-----------------	-------------------------	--------------

Nevelési-fejlesztési célok:

A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Figyelem, koncentráció, értékelés, önértékelés, tervezés, szervezés, választás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A tanulás</i> motívumok, a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése, egyéni tanulási stílus, tanulási stratégiák	5	A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások. Tanulási szokások, módok, technikák, az önismereten alapuló tanulási módszerek kialakítása, kimunkálása, a tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása. A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítségével történő megfogalmazása, folyamatos értékelés
<i>A munka</i> munkavégzés a családban, az iskolában. A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelem. A tanulás és a munka értékelése, önértékelés, külső értékelés.	3	Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése. Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör

Témakör:	Én és a társadalom	8 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző szintereken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Család, családtag, családi és nemzeti ünnep, hagyományápolás, érték		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Életem színterei: az otthon, az iskola, a lakóhely</i></p> <p>A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai szerepvállalás iránt.</p>	2	<p>A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság.</p> <p>Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban.</p>
<p>Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok</p>	3	<p>Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása.</p> <p>Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete, a különbségek elfogadása.</p>
<p>A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei</p>	3	<p>A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel.</p> <p>Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése, személyes részvétel.</p> <p>A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében. Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi „örjárat”.</p>

Témakör:	Egészséges életmód	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása.</p> <p>Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önismeret, önértékelés, akarat erő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Én-enerő, lelki egészség, testi egészség, akarat erő, stressz, kikapcsolódás, segítségkérés</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
-----------	---------	---------------------------

<p><i>Lelki egészség</i> énerősítés, belső egyensúly</p>	<p>4</p>	<p>Önmaga bemutatása, „ez vagyok – ez voltam”: fotók a múltból, a családról, a gyermekkorról. Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése, negatív tulajdonságok leküzdésének technikái. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok. A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítség, a segítség szerepe, a segítségkérés formái, a hozzá kapcsolódó viselkedés.</p>
<p><i>Testi egészség</i> étkezés, testedzés, sport, kikapcsolódás, regenerálódás</p>	<p>3</p>	<p>A test, lelki egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. Esetek, filmélmények megvitatása. Építem önmagam: egészséges életrend, napirend, szellemi, fizikai munka, a feltöltődés helyes aránya, igényes szórakozás, sport, mozgás, a test és lélek egyensúlya.</p>

6. évfolyam

Témakör:	Közösség és személyiség	13 óra
-----------------	--------------------------------	---------------

Nevelési-fejlesztési célok: Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése.

Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése.

Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Kooperatív technikák alkalmazása.

Képességfejlesztési fókuszok: nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás, -nyilvánítás, vitakészség, felelősség.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, érték, elfogadás, viszony, szabálykövetés

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Önismeret</i> tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás</p>	5	Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése.
<p><i>Közösségek, amelyekben élek</i> iskola, évfolyam, család</p>	8	<p>Az évfolyam mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben.</p> <p>Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához.</p> <p>Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása.</p> <p>A család mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok. Helyem az évfolyamközösségben, a családban.</p> <p>A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői. Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés.</p> <p>Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz, a családtagokhoz fűződő viszonyban.</p> <p>Őszinteség, segítőkézség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.</p>

Témakör:	Tanulás és munka	8 óra
-----------------	-------------------------	--------------

Nevelési-fejlesztési célok:

A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Figyelem, koncentráció, értékelés, önértékelés, tervezés, szervezés, választás.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A tanulás</i> Motívumok, a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése, egyéni tanulási stílus, tanulási stratégiák.	5	A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások. Tanulási szokások, módok, technikák, az önismereten alapuló tanulási módszerek kialakítása, kimunkálása, a tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása. A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítségével történő megfogalmazása, folyamatos értékelés
<i>A munka</i> Munkavégzés a családban, az iskolában. A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelm. A tanulás és a munka értékelése, önértékelés, külső értékelés.	3	Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése. Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör

Témakör:	Én és a társadalom	8 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző szinteken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Család, családtag, családi és nemzeti ünnep, hagyományápolás, érték		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Életem színterei: az otthon, az iskola, a lakóhely</i></p> <p>A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai szerepvállalás iránt.</p>	2	<p>A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság.</p> <p>Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban.</p>
<p>Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok</p>	3	<p>Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása.</p> <p>Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete, a különbségek elfogadása.</p>
<p>A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei</p>	3	<p>A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel.</p> <p>Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése, személyes részvétel.</p> <p>A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében. Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi „örjárat”.</p>

Témakör:	Egészséges életmód	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása. Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önismeret, önértékelés, akaraterő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Én-önerő, lelki egészség, testi egészség, akaraterő, stressz, kikapcsolódás, segítségkérés</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
-----------	---------	---------------------------

<p><i>Lelki egészség</i> énerősítés, belső egyensúly</p> <p>.</p>	<p>4</p>	<p>Önmaga bemutatása, „ez vagyok – ez voltam”: fotók a múltból, a családról, a gyermekkorról. Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése, negatív tulajdonságok leküzdésének technikái. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok. A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítség, a segítség szerepe, a segítségkérés formái, a hozzá kapcsolódó viselkedés.</p> <p>.</p>
<p><i>Testi egészség</i> étkezés, testedzés, sport, kikapcsolódás, regenerálódás</p>	<p>3</p>	<p>A test, lelki egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. Esetek, filmélmények megvitatása.</p> <p>.</p> <p>Építem önmagam: egészséges életrend, napirend, szellemi, fizikai munka, a feltöltődés helyes aránya, igényes szórakozás, sport, mozgás, a test és lélek egyensúlya</p>

HELYI TANTERV

FELSŐ TAGOZAT

7-8. ÉVFOLYAM

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókinccsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövőbeli tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. Az eszközszintű olvasás elsajátíttatása, az önkifejező írás megszerettetése, a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárának megismertetése, használatának megerősítése szintén a tantárgy tanításának célja és feladata.

A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízis-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika és a szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése, különféle élethelyzetekben az aktív és passzív szókinccs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. Mindezek során megvalósul az önkorrektív képesség fejlesztése, a hibakeresés, -javítás, a helyesírási problémahelyzetek felismertetése.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékoságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban az ismeretek és a fejlesztési követelmények felhasználásánál, továbbá az irodalmi művek feldolgozásánál ajánlott figyelembe venni a tanulóközösség összetételét, az írás, olvasás technikájának elsajátításában megjelenő egyéni különbségeket, a kommunikációs készség eltérő sajátosságait.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók vonatkozásában az ismeretszerzési folyamatban a saját olvasási élmény, a hallás utáni szövegértés differenciált alkalmazása is lehetséges. Az irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése a Nemzeti alaptanterv alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve a kerettantervvel megcélzott tanulókat. Elsajátításuk, az adott művekkel való ismerkedés tanári segítséggel, részletek feldolgozásával is megvalósítható.

A szöveghű felidézésre ajánlott művek a táblázatokban dőlt szedéssel láthatók. Ezek kiválasztásánál is alkalmazható a differenciált követelmény.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
7. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	9	9	9	9
8. Olvasás és az írott szöveg megértése	8	8	8	8
9. Írás, szövegalkotás	17	17	17	17
10. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	73	73	73	73
11. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	73	73	73	73

7.-8. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákkal történik, a társadalmi beilleszkedés segítésének érdekében.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, képes az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására.

Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni.

Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hangleadés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás).

Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására.

Képes hangulati szempontú szövegelemzésre.

Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van.

Képes az írást céljainak elérése érdekében használni.

A tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során.

Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni.

A tanulás céljából tud lényegyet kiemelni, vázlatot készíteni.

Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről.

Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is *öt-hat mondatban* számot ad.

Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról.

Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.

MAGYAR IRODALOM
7. évfolyam

Témakör:	Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	9 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Vers- és prózamondás.	3	<p>Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása.</p>
Tartalmi szempontú szövegelemzés.	3	<p>Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés.</p>
Mondatfonetikai eszközök.	3	<p>A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk.</p>

Témakör:	Olvasás és az írott szöveg megértése	8 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése.		
<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Szókincsbővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása. Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés.	4	A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás. Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése.
Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek.	4	Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Versek, prózai részletek szövegű felidézése. Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés.

Témakör:	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	73 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színjáték, színmű.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>A RENESZÁNSZ IRODALMA <i>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete</i> (epigramma) <i>Balassi Bálint: Egy katonaének</i></p>	2	<p>Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése.</p>
<p>A BAROKK IRODALOM Bujdosóénekek <i>Mikes Kelemen: 112. levél</i></p>	4	<p>Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.</p>
<p>A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA <i>Csokonai Vitéz Mihály: A reményhez</i> (elégia) A nyelvújítás kora <i>Kazinczy Ferenc: A nagy titok</i></p>	5	<p>Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Memoriterek megtanulása.</p>

<p>A XIX. SZÁZAD IRODALMA <i>Kölcsey Ferenc: Himnusz; Huszt</i> (epigramma) <i>Vörösmarty Mihály: Szózat</i> <i>Petőfi Sándor:</i> – <i>Az Alföld, (tájlíra)</i> – <i>Nemzeti dal (dal)</i> – <i>Egy gondolat bánt engemet (óda)</i> – <i>Arany Jánoshoz (költői levél)</i></p>	<p>12</p>	<p>Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Memoriterek megtanulása.</p>
<p>Arany János élete <i>Arany János</i> – <i>Családi kör (életkép)</i> – <i>A walesi bárdok (ballada)</i> – <i>Válasz Petőfinek (költői levél)</i></p>	<p>8</p>	<p>Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
<p><i>Arany János – Toldi (elbeszélő költemény)</i></p>	<p>25</p>	<p>A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
<p><i>Jókai Mór: A kőszívű ember fiai</i></p>	<p>8</p>	<p>Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.</p>

<p><i>Mikszáth Kálmán: Bede Anna tartozása; Lapaj, a híres dudás</i></p>	<p>5</p>	<p>Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.</p>
<p>Színmű A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése.</p>	<p>4</p>	<p>Színházlátogatás (dráma). Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése.</p>

8. évfolyam

Témakör:	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	9 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Vers- és prózamondás.	3	<p>Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása.</p>
Tartalmi szempontú szövegelemzés.	3	<p>Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés.</p>
Mondatfonetikai eszközök.	3	<p>A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk.</p>

Témakör:	Olvasás és az írott szöveg megértése	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet.</p> <p>Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás.</p> <p>Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás. Szövegfeldolgozás.	3	Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra.
Kreatív szövegalkotás.	3	Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése.
Tanulást segítő eljárások. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.	2	A könyv mint információforrás értékének felismerése. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.

Nevelési-fejlesztési célok:

Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában.

Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színjáték, színmű.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
A XX. SZÁZAD IRODALMA A Nyugat első nemzedéke <i>Ady Endre</i> élete, válogatás verseiből; – <i>Föl – földobott kő</i> – <i>Őrizem a szemed</i>	4	A Nyugat jelentősége a magyar irodalomban. Ady Endre jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.
<i>Babits Mihály</i> élete és költészete	3	Babits Mihály jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.
<i>Kosztolányi Dezső</i> élete és költészete	3	Kosztolányi Dezső jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése.

		<p>Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
<p><i>Juhász Gyula</i> élete és költészete - <i>Anna örök</i>; - <i>Milyen volt...</i></p>	3	<p>Juhász Gyula jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
<p><i>Tóth Árpád</i> élete és költészete - <i>Esti sugárkoszorú</i></p>	2	<p>Tóth Árpád jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
<p><i>Karinthy Frigyes</i> élete és munkássága; - <i>Tanár úr kérem</i> (részletek)</p>	3	<p>Karinthy Frigyes jellemző életrajzi adatainak megismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.</p>
<p>A Nyugat második nemzedéke <i>Móricz Zsigmond</i> élete és munkássága; - <i>Hét krajcár</i> (novella);</p>	7	<p>Móricz Zsigmond jellemző életrajzi adatainak megismerése.</p>

<p>- <i>Légy jó mindhalálig</i> (regény)</p>		<p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.</p>
<p><i>Tamási Áron</i> élete és munkássága; - <i>Ábel</i> trilógia (regény)</p>	7	<p>Tamási Áron jellemző életrajzi adatainak megismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.</p>
<p><i>Szabó Lőrinc</i> élete és költészete</p>	3	<p>Szabó Lőrinc jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
<p><i>Illyés Gyula</i> élete és költészete</p>	2	<p>Illyés Gyula jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
<p>A Nyugat harmadik nemzedéke <i>Radnóti Miklós</i> élete és költészete - <i>Nem tudhatom</i> - <i>Razglednicák</i></p>	3	<p>Radnóti Miklós jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása.</p>

		<p>Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
<i>Weöres Sándor</i> élete és költészete	3	<p>Weöres Sándor jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
A XX. SZÁZAD IRODALMA <i>József Attila</i> élete és költészete	4	<p>József Attila jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
<i>Örkény István</i> élete és munkássága; - <i>Egyperces novellák</i>	3	<p>Örkény István jellemző életrajzi adatainak megismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.</p>
<i>Szabó Magda</i> élete és munkássága; - <i>Abigél</i>	5	<p>Szabó Magda jellemző életrajzi adatainak megismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.</p>

Mándy Iván élete és munkássága	2	Mándy Iván jellemző életrajzi adatainak megismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.
Csukás István élete és munkássága	2	Csukás István jellemző életrajzi adatainak megismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.
Gion Nándor élete és munkássága - <i>A kárókatonák még nem jöttek vissza</i>	4	Gion Nándor jellemző életrajzi adatainak megismerése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése.
VILÁGIRODALOM A dráma Ajánlott: <i>Shakespeare: Rómeó és Júlia</i> (színmű)	4	Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése.
Regény Ajánlott: <i>Gerald Durrell: Családom és egyéb állatfajták</i> <i>Defoe: Robinson Crusoe</i>	2	Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.
KORTÁRS MAGYAR IRODALOM Ajánlott: <i>Lackfi János</i> költészete, válogatás verseiből <i>Varró Dániel</i> költészete, válogatás verseiből	4	A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.

MAGYAR NYELV

7.évfolyam

Témakör:	Írás, szövegalkotás	17 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Önellenzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Helyesírás: magánhangzók illeszkedése, hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kivetés, összetett szavak, írásmódosulás, elválasztás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata stb.	5	Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata. Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata.
A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, magánlevél.	12	Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása. Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése. Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során. A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél. Szövegalkotások javítása.

Nevelési-fejlesztési célok:

Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása.

Képességfejlesztési fókuszok: Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, téma, témaválasztás, beszámoló

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
SZAVAK: Szófajok <ul style="list-style-type: none"> - névmás - névelő - névutó - határozószó - igekötő - kötőszó 	13	Szófajok differenciálása, szavak csoportosítása szófajuk szerint. Gyűjtés, válogatás, átalakítás. Gyakorlás, ellenőrzés, javítás.
Szóalkotás: képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótő, egy szótő, más-más toldalék. Toldalékfajták (rag, jel, képző) Szószerkezet alkotása. <ul style="list-style-type: none"> – a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően. 	16	Szavak csoportosítása, átalakítása. Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával.
Mondatalkotás, átalakítás a szerkezet alapján. Mondatrészek <ul style="list-style-type: none"> – állítmány – alany – tárgy – jelzők 	32	Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás. Mondatalkotás. Mondatrészek differenciálása, felismerésük, mondatbeli funkciójuk. Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével. Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása. Mondatok csoportosítása szerkezet alapján. Lehetséges szórend meghatározása.

– határozók		
<p>Levél jellemző jegyei. A levél formai, helyesírási követelményei. A magánlevél.</p>	12	<p>Szövegből mondatok válogatása lényegkiemelés (jegyzetelés), idézet szempontjából. Szűkítéssel, bővítéssel a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés) megváltoztatása. Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése. Olvasottakról vázlat készítése.</p>

8.évfolyam

Témakör:	Írás, szövegalkotás	17 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Önellenzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>Helyesírás: magánhangzók illeszkedése, hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kivetés, összetett szavak, írásmódosulás, elválasztás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata</p>	5	<p>Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata.</p> <p>Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata.</p>
<p>A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, jellemzés, elbeszélés, önéletrajz, levél (hivatalos levél, válaszlevél)</p>	12	<p>Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása.</p> <p>Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése.</p> <p>Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során.</p> <p>A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.</p> <p>Szövegalkotások javítása.</p>

Témakör:	Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek	73 óra
-----------------	---	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:

A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása.

Képességfejlesztési fókuszok: Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, szófaj, helyesírási szabály.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
SZAVAK: Szófajok. Szóalkotás: képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótó, egy szótó, más-más toldalék. –	16	Szavak csoportosítása szófajok és jelentés szerint. Szavak csoportosítása, átalakítása. Mozaikszavak keletkezése, értelmezése. Szavak toldalékolása, a jelentés változásának megfigyelése. Gyűjtés, válogatás, átalakítás. Gyakorlás, ellenőrzés, javítás.
A szókincs rétegződésének fogalma, csoportosítása: – irodalmi változat, – köznyelvi változat, – népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások), – csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, argónyelv).	15	Szavak csoportosítása, átalakítása. Gyűjtés, válogatás, átalakítás. Gyakorlás, ellenőrzés, javítás. Szavak gyűjtése adott stílusban, különböző stílusú szavak jelentésárnyalatainak összehasonlítása.
Mondatalkotás – a beszélő szándéka, logikai minőség alapján. – átalakítás a szerkezet alapján – a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően.	12	Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával. Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás. Szövegből mondatok válogatása lényegkiemelés (jegyzetelés), idézet szempontjából. Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével. Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása. Mondatok csoportosítása szerkezet alapján. Lehetséges szórend meghatározása.
Szövegtípusok, szövegalkotás	30	Mondatalkotás.

	<p>Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése.</p> <p>Olvasottakról vázlat készítése.</p> <p>Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján.</p> <p>Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata.</p> <p>Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz, meghatalmazás, elismervény, könyv- és műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi és filmélményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból).</p> <p>Szűkítéssel, bővítéssel a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés) megváltoztatása.</p>
--	--

MATEMATIKA

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más kompetenciaterületek elsajátítására, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai neveléshez.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre. Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítéka a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy évfolyamba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különbözőek. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az évfolyam tanulóinak ismereteit,

képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárnunk társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat. Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	16	16	10	10
2. Számelmélet, algebra	62	62	70	70
3. Geometria, mérés	35	35	35	35
4. Függvények, az analízis elemei	25	25	20	20
5. Statisztika, valószínűség	6	6	9	9

7.-8. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A két év célja a tanulók felkészítése az önálló életvitelre, az önálló munkavégzésre, az egyéni képességeikhez igazodó továbbtanulásra, a társadalmi beilleszkedés elősegítésére. Olyan ismeretek, képességek, készségek kialakítása, ami biztosítja az önálló tanulás lehetőségét, és felkészíti őket az egész életen át tartó tanulásra. Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt szerepe van az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és módok használatának, alkalmazásának, a tanuló motiváltsága megteremtésének.

A matematika tantárgy sajátos fejlesztési célja a figyelem terjedelmének, tartósságának fokozatos növelése és szinten tartása, a koncentrációképesség fejlesztése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

Állítások igazságának eldöntése.

A logikai kifejezések pontos használata.

Minél több (összes) lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.

Biztos számfogalom 10 000-es és 100 000-es számkörben.

Jártasság 1 000 000-s számkörben.

A törtszámok és a negatív számok ismerete.

Szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével).

A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).

Műveletek közönséges törtekkel és tizedes törtekkel.

Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel).

Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.

Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése.

Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése.

Henger és kúp tulajdonságainak ismerete.

Mértékváltások következtetéssel.

Négyzet és téglalap területének számítása.

Kocka és téglatest felszínének számítása, térfogatának mérése.

Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.

Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.

Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatként leolvasása, lejegyzése.

Adatok beírása táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.

Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.

Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.

7. évfolyam

Témakör:	Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	10 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntésképeség fejlesztése. Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, variáció.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Halmazok</i> Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz.</p>	3	<p>A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban. Elemek szétválogatása több feltétel szerint. Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak.</p>
<p>Végtelen és üres halmaz.</p>	2	<p>Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása. Halmazok kapcsolatának vizsgálata.</p>
<p><i>Matematikai logika</i> Állítások és tagadások igazságtartalma.</p>	2	<p>Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen és üres halmazokról. Állítások alap-, rész- és kiegészítő halmazokról. Állítások halmazok metszetéről. Hibás állítások javítása. Feltétel tagadása: a logikai „nem”. Több feltétel egyidejű teljesülése: logikai „és”. Valamelyik feltétel teljesülése: logikai „vagy”.</p>
<p><i>Kombinatorika</i> Kombinációk és variációk. Lehetőségek száma. Rendszerezési sémák.</p>	3	<p>Sorba rendezés. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítás. Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok).</p>

Témakör	Számelmélet, algebra		70 óra
<p>Nevelési, fejlesztési célok: Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása.</p>			
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz, ezres, tízezres, százezres, milliós; tizedes törtek, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám, többszörös</p>			
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Számok</i></p> <p>Számok 100 000-es számkörben</p>	7	<p>Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata. Négyjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata. Pontos és becslt (közelítő helye) helyük keresése a számegeyenesen. Számok egyes, tízes, százaz, ezres szomszédainak megállapítása. Számok kerekítése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>	
<p>A 100 000-es számkör</p> <p>A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata. Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám.</p>	6	<p>Helyiérték-táblázat bővítése 100 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze). Összefüggésekre való emlékezés. Teljes öt- jegyű számok írása, olvasása, értelmezése. Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal. Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel.</p>	
<p>Viszonyítás</p>	2	<p>A relációs jelek ($<$ $>$ $=$), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése.</p>	
<p>Számok helye a számsorban.</p>	1	<p>Tájékozódás a számegeyenesen és a számtáblákon. Egyes-, tízes-, százaz-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása.</p>	
<p>Számok tulajdonságai.</p>	2	<p>Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.</p>	

Bontás.	2	Számok bontása összeg- és szorzat alakra. Bontások lejegyzése.
Törtszámok	12	Törtrészek előállítás, ábrázolása, jelölése törtszámmal. Törtszám értelmezése. Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Helyük a számegyenesen. Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása. 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban. Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között. Tizedes törtek modellezése. Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről. Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk. Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.
Negatív szám	2	Negatív szám fogalmának elmélyítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákban. Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok helye a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.
<i>Műveletek</i> Szóbeli műveletek. Szóbeli műveletek 10 000-es és 100 000-es számkörben.	4	Fejben számolás gyakorlása. Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára. Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval. Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Mennyiségi változások megfigyelése (tízszere, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Matematikai nyelv pontos használata.

<p>Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100000-es számkörben. Három- és négyjegyű számok szorzása kétjegyű szorzóval. Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval .</p>	12	<p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával. Műveletek eredményének becslése. Becslés, számolás, ellenőrzés. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Számológép használata önellenőrzésre.</p>
<p>Műveletek közönséges törtekkel.</p>	6	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel. Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása.</p>
<p>Műveletek tizedes törtekkel.</p>	6	<p>Tizedes törtek összeadása, kivonása. Helyi értékes írásmód alkalmazása. Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal. Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása. Számlálás, számolás. Analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban. Matematikai nyelv pontos használata.</p>
<p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok. Fordított szövegezésű feladatok.</p>	6	<p>Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel. Várható eredmény becslése kerekített értékben. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal. A válasz megfogalmazása. Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése. Szövegértés, szövegalkotás. Összefüggések megállapítása. Mennyiségi következtetések. Becslés, számítás, ellenőrzés. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>

<i>Számelméleti ismeretek</i> Páros, páratlan számok Oszthatósági szabályok	2	A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 100 000-s számkörre. Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).
---	---	---

Témakör	Geometria, mérés	35 óra
---------	------------------	--------

Nevelési, fejlesztési célok: Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Szögfajta, háromszög, kör, négyszög, mértékegység, test, felszín, térfogat.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A tér elemei</i></p> <p>Szög, szögfajták</p>	1	<p>Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel.</p> <p>A szög részeinek megnevezése.</p> <p>A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °).</p> <p>Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög.</p>
<p><i>Síkbeli alakzatok</i></p> <p>Síkidomok</p> <p>Háromszög</p>	1	<p>Síkidomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.</p>
<p>Kör</p>	2	<p>Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással.</p> <p>Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek).</p> <p>Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek.</p> <p>Évfolyamozásuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.</p>
<p>Speciális négyszögek</p>	2	<p>Különböző sugarú körök rajzolása.</p> <p>A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet.</p> <p>A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.</p> <p>Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetriatengelyek száma szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> – két párhuzamos oldala van (trapéz); – két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma); – minden szöge derékszög (téglalap); – minden oldala egyenlő (rombusz); – minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet); <p>egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid).</p>

<i>Térbeli alakzatok</i> Testek	1	Testek építése lapokból. Testek kiterítése, testhálók készítése. Testek és testhálók egymáshoz rendelése. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.
Kocka, téglatest	2	A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk: – lapok, élek, csúcsok száma; – kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete; – határoló lapok alakja, mérete; határoló lapok helyzete.
Henger, kúp	2	Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból. Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása.
<i>Transzformációk</i> Tükrözés	1	Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel. Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.
Nagyítás, kicsinyítés	1	Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok.
<i>Szerkesztés</i> Szögek	2	Szögek szerkesztése: 360°, 180°, 90°, 45°, 60° és 30°-os szögek.
Négyzet, téglalap	2	Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.
Háromszög	3	Háromszög szerkesztése: – három oldalból
<i>Mérés, mértékegységek</i>	1	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.
Területmérés	1	Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: km ² , m ² , dm ² , cm ² , mm ² .
Térfogatmérés	1	Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: m ³ , dm ³ , cm ³ .

		Hosszúság-, terület- és térfogat-mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján.
Mértékváltás.	1	Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	1	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.
Pénz	2	Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás. Háztartási költségvetés tervezése.
<i>Kerület, terület</i> Sokszögek kerülete	1	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.
Négyzet és téglalap területe	3	Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával. Négyzet és téglalap területének kiszámítása.
<i>Térfogat, felszín</i> A téglatest és kocka felszíne	2	Testekhez testhálók rendelése. Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése. Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.

Témakör	Függvények, az analízis elemei		20 óra
<p>Nevelési, fejlesztési célok: Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával.</p>			
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Függvény, koordináta-rendszer, tengely, középpont.</p>			
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Összefüggések</i>	4	<p>Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között. A felismert összefüggések megfogalmazása viszonzyszavakkal, kifejezése matematikai jelekkel.</p>	
<i>Sorozatok</i>	4	<p>Számok rendezése. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése.</p>	
<i>Függvények megadása, ábrázolása</i>	6	<p>Összetartozó adatpárok felismerése. Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után..</p>	
Derékszögű koordináta-rendszer	6	<p>Pontok meghatározása síkban. Adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben. A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba</p>	

Témakör	Statisztika, valószínűség		9 óra
<p>Nevelési, fejlesztési célok: Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása.</p>			
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram</p>			
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Statisztika</i></p> <p>Statisztikai adatok, kísérletek</p>	3	<p>Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.</p>	
<p><i>A valószínűség-számítás elemei</i></p> <p>Valószínűségi kísérletek. Gyakoriság.</p>	6	<p>Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók / (például Babilongolyók), játékrulett).</p> <p>Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése.</p> <p>A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba.</p> <p>Az események gyakoriságának megfigyelése.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről.</p> <p>Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása.</p> <p>A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata.</p> <p>Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről.</p> <p>Valószínűségi fogalmak használata.</p> <p>„Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata.</p> <p>„Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése.</p> <p>Következtetés a relatív gyakoriságra.</p>	

8. évfolyam

Témakör:	Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	10 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntésképeség fejlesztése. Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, variáció.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Halmazok</i> Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz.</p>	3	<p>A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban. Elemek szétválogatása több feltétel szerint. Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak.</p>
<p>Végtelen és üres halmaz</p>	2	<p>Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása. Halmazok kapcsolatának vizsgálata.</p>
<p><i>Matematikai logika</i> Állítások és tagadások igazságtartalma</p>	2	<p>Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen és üres halmazokról. Állítások alap-, rész- és kiegészítő halmazokról. Állítások halmazok metszetéről. Hibás állítások javítása. Feltétel tagadása: a logikai „nem”. Több feltétel egyidejű teljesülése: logikai „és”. Valamelyik feltétel teljesülése: logikai „vagy”.</p>
<p><i>Kombinatorika</i> Kombinációk és variációk. Lehetőségek száma. Rendszerezési sémák.</p>	3	<p>Sorba rendezés. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítás. Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok).</p>

Témakör	Számelmélet, algebra		70 óra
<p>Nevelési, fejlesztési célok: Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása.</p>			
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, száz, ezres, tízezres, százezres, milliós; tizedes törtek, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám, többszörös</p>			
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Számok</i></p> <p>Számok 100 000-es és 1 000 000-s számkörben. Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100000-es számkörben.</p>	7	<p>Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata. ötjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata. Pontos és becslés (közelítő helye) helyük keresése a számegyenesen. Számok egyes, tízes, száz, ezres szomszédainak megállapítása. Számok kerekítése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>	
<p>Az 100 000-es és 1 000 000-s számkör: A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata. Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám.</p>	6	<p>Helyiérték-táblázat bővítése 1 000 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze). Összefüggésekre való emlékezés. Teljes öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, értelmezése. Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal. Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel.</p>	
<p>Viszonyítás</p>	2	<p>A relációs jelek ($<$ $>$ $=$), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése.</p>	
<p>Számok helye a számsorban</p>	1	<p>Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon. Egyes-, tízes-, száz-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása.</p>	
<p>Számok tulajdonságai</p>	2	<p>Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.</p>	

Bontás	2	Számok bontása összeg- és szorzat alakra. Bontások lejegyzése.
Törtszámok	12	Törtrészek előállítás, ábrázolása, jelölése törtszámmal. Törtszám értelmezése. Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Helyük a számegyenesen. Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása. 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban. Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között. Tizedes törtek modellezése. Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről. Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk. Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.
Negatív szám	2	Negatív szám fogalmának elmélyítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákban. Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok helye a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.
<i>Műveletek</i> Szóbeli műveletek. Szóbeli műveletek 10 000-es és 100 000-es számkörben.	4	Fejben számolás gyakorlása. Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára. Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval. Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Mennyiségi változások megfigyelése (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Matematikai nyelv pontos használata.

<p>Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100 000-es és 1 000 000-s számkörben. Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval. Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétdjegyű osztóval).</p>	6	<p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával. Műveletek eredményének becslése. Becslés, számolás, ellenőrzés. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Számológép használata önellenőrzésre.</p>
<p>Műveletek közönséges törtekkel</p>	12	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel. Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek szorzása egész számmal és közönséges tört számmal. Közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel, a reciproknak érték fogalmának értelmezése. Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.</p>
<p>Műveletek tizedes törtekkel</p>	6	<p>Tizedes törtek összeadása, kivonása. Helyi értékes írásmód alkalmazása. Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal. Tizedes törtek szorzása tizedes törttel. Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása. Számlálás, számolás. Analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban. Matematikai nyelv pontos használata.</p>
<p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok. Fordított szövegezésű feladatok.</p>	6	<p>Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel. Várható eredmény becslése kerekített értékben. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal. A válasz megfogalmazása. Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése.</p>

		Szövegértés, szövegalkotás. Összefüggések megállapítása. Mennyiségi következtetések. Becslés, számítás, ellenőrzés. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
<i>Számelméleti ismeretek</i> Páros, páratlan számok Oszthatósági szabályok	2	A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 1 000 000-s számkörre. Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).

Témakör	Geometria, mérés		35 óra
<p>Nevelési, fejlesztési célok: Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p>			
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Szögfajta, háromszög, kör, négyszög, mértékegység, test, felszín, térfogat.</p>			
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek	
<i>A tér elemei</i> Szög, szögfajták	1	Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel. A szög részeinek megnevezése. A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °). Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög.	
<i>Síkbeli alakzatok</i> Síkdomok	1	Síkdomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.	
Háromszög	2	Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással. Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek). Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek. Évfolyamozásuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.	

Kör	2	Különböző sugarú körök rajzolása. A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet. A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.
Speciális négyszögek	2	Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetriatengelyek száma szerint: <ul style="list-style-type: none"> – két párhuzamos oldala van (trapéz); – két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma); – minden szöge derékszög (téglalap); – minden oldala egyenlő (rombusz); – minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet); egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid).
<i>Térbeli alakzatok</i> Testek	1	Testek építése lapokból. Testek kiterítése, testhálók készítése. Testek és testhálók egymáshoz rendelése. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.
Kocka, téglatest	1	A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk: <ul style="list-style-type: none"> – lapok, élek, csúcsok száma; – kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete; – határoló lapok alakja, mérete; határoló lapok helyzete.
Henger, kúp	2	Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból. Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása.
<i>Transzformációk</i> Tükrözés	1	Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel. Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.
Nagyítás, kicsinyítés	1	Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok.
<i>Szerkesztés</i> Szögek	2	Szögek szerkesztése: 360° , 180° , 90° , 45° , 60° és 30° -os szögek.

Négyzet, téglalap	2	Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.
Háromszög	4	Háromszög szerkesztése: – három oldalból; – két oldalból és a közbezárt szögből; egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.
<i>Mérés, mértékegységek</i>	1	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.
Területmérés	1	Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: km^2 , m^2 , dm^2 , cm^2 , mm^2 .
Térfogatmérés	1	Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: m^3 , dm^3 , cm^3 . Hosszúság-, terület- és térfogat-mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján.
Mértékváltás	1	Mértékváltások következtetéssel (tízszerezése, százszorozása, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	1	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.
Pénz	2	Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás. Háztartási költségvetés tervezése.
<i>Kerület, terület</i>	1	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.
Sokszögek kerülete		
Négyzet és téglalap területe	1	Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával. Négyzet és téglalap területének kiszámítása.

<i>Térfogat, felszín</i> A téglatest és kocka felszíne	2	Testekhez testhálók rendelése. Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése. Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.
A téglatest és kocka térfogata	2	A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabványmértékegységekkel. A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.

Témakör	Függvények, az analízis elemei		20 óra
Nevelési, fejlesztési célok: Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával.			
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Függvény, koordináta-rendszer, tengely, középpont.			
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Összefüggések</i>	4	Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között. A felismert összefüggések megfogalmazása viszonzyszavakkal, kifejezése matematikai jelekkel.	
<i>Sorozatok</i>	4	Számok rendezése. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése. Hányados sorozatok folytatása.	
<i>Függvények megadása, ábrázolása</i>	6	Összetartozó adathalmazok felismerése. Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után. Tapasztalati függvények készítése leszámított, mért adatok alapján. Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása.	
Derékszögű koordináta-rendszer.	6	Pontok meghatározása síkban. Adathalmazok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben. A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba. Függvények ábrázolása, leolvasása, jelölésük nyilakkal, szabállyal, nyitott mondattal.	

Témakör	Statisztika, valószínűség		9 óra
<p>Nevelési, fejlesztési célok: Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása.</p>			
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram</p>			
Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Statisztika</i></p> <p>Statisztikai adatok, kísérletek.</p>	3	<p>Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Ábrázolásuk grafikonnal, diagrammal. Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.</p>	
<p><i>A valószínűség-számítás elemei</i></p> <p>Valószínűségi kísérletek Gyakoriság</p>	6	<p>Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók /(például Babilongolyók), játékrulett).</p> <p>Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdigramba. Az események gyakoriságának megfigyelése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről. Valószínűségi fogalmak használata. „Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata. „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése. Következtetés a relatív gyakoriságra.</p>	

ETIKA

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő részmakák és tevékenységek háttérében évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a részmakák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az etika a tanulóknak nem közlések befogadóiaként, hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

A közös európai és a magyar múlt örökségének megbecsülése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél is számottevő, hiszen a személyes identitás megalapozásának és fejlesztésének egyik jelentőségteljes pontja. Ebben az életszakaszban alakul ki, illetve erősödik meg a távlatosabb *időszemlélet* az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében.

11-12 éves korban már megélt tapasztalataik vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatról, mint ahogy arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az érdekellentétek és a konfliktusok.

Az épség és fogyatékoság, valamint az egészség és a betegség témakörében nagy szükség van gyógypedagógiai tanár kompetenciájára a gyakorlatban. A határ nagyon szűk; az enyhe értelmi fogyatékos tanuló erkölcsi fejlődéséhez döntő módon járul hozzá, hogy legyen alapvető ismerete a fogyatékoságról, mint állapotról. Ismernie kell a különböző fogyatékoságtípusokból adódó életvezetési eltéréseket, az ebből fakadó nehézségeket, hogy empátiaérzéke fejlődjön. Ettől függetlenül nem szabad, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló státuszát magára vonatkoztassa a téma tárgyalásánál, hiszen az alakuló személyiségére negatív irányban hathat.

Ezeket az éveket a nagy barátkozások jellemzik, ami felértékeli a gyerekek számára *az önismerettel és a társas kapcsolatokkal* összefüggő témákat. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében alapvető cél *az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony* elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a tanulók értékrendje a későbbi – lehetőségekhez képest önálló – életvezetésüket is pozitív irányban befolyásolja.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó nyersanyagot kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének a mintáit. Különös tekintettel kell lenni az enyhe értelmi fogyatékos tanulók személyiségéből és az adott tanuló képességeiből fakadó eltérésekre és biztosítani kell a több szinten történő differenciálást. Szinte valamennyi témakör alkalmas a tanulók szociális érzékenységének fejlesztésére, amihez ebben az életkorban különösen jó eszközt kínálnak a szerepjátékok. A szabad

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztalapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulóakra, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve, hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző szinterein. Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást beszélgetés mellett talán ez a forma tudja leginkább elősegíteni a tanulókat foglalkoztató kérdések felszínre hozatalát, a kétélyek megfogalmazását és a közös válaszkeresést gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos t

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A magatartást befolyásoló értékek/erények egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etika órákon erősíteni kell.

Az erkölcsi érzék, a lelkiismeret fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez.

Témakörök	Óraszámok
-----------	-----------

	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
2. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	-	-	12	-
7. Párkapcsolat és szerelem	-	-	12	-
8. Egyén és közösség	-	-	12	-
9. Helyem a világban	-	-	-	12
10. Mi dolgunk a világban?	-	-	-	12
11. Hit, világkép, világnézet	-	-	-	12

7–8. évfolyam

Az általános iskola szakaszáró éveiben megnő azoknak a kérdéseknek a köre és bővül azoknak az élethelyzeteknek a sora, amelyekben az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is önálló döntéseket hoznak – s ezzel együtt fokozódik a felelősségük önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a *testi és lelki egészségre*, illetve a *családi életre nevelés* általános céljainak megvalósításában. A témakörrel való foglalkozás különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során, következésképpen az etika tanítási-tanulási folyamatában is.

13-14 évesen az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, sajnos nem mindig megfelelő kompetenciákkal felvértezve. Az etika órák keretében ebből kifolyólag központi helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint a *kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái* fejlesztésének is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók már érzékelik az egyes társadalmi csoportok lehetőségei és életesélyei közötti különbségeket, szembesülnek a *társadalmi igazságosság* kérdéskörébe sorolható problémákkal, és a gyógypedagógus segítségével képesek erről elgondolkodni. Következésképpen az etika órák keretében direkt formában is felvetődhetnek a kirekesztettség, az előítéletek, valamint a méltányosság kérdéseit feszegető témakörök. Az órai beszélgetéseknek hála ugyancsak lehetővé válik a *lelkiismeret* szociális dimenziójának a fejlődése.

Az életkorra jellemző *önállósodást, önállóságra törekvést* az iskola *véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek* teremtésével tudja támogatni. Ebből az etika valós, vagy a valóságoshoz nagyon hasonló morális dilemmák mérlegeltetésével veheti ki a maga részét. Ekkoriban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a *személyes jövőkép* kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat kiegészítőjeként fontos szerepet kap az etika órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van a saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani. Jelentős szerepet kap az enyhe értelmi fogyatékos tanulók

nevelésénél az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékos állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.

Ebben a szakaszban kiemelt szerep juthat az órákon az adott konkrét témákhoz kapcsolódó *információk* különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a *mérlegelő gondolkodás fejlesztésének*.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére.

Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát.

Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.

Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.

Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.

Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről.

Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.

Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.

A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.

7. évfolyam

Témakör:	Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	12óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való visszajelzés révén. Az önfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra, és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Nyelv és gondolkodás</i> Gondolat, gondolkodás.	3	Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok?
<i>Tudás és értelem</i> Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői. Ki miben tehetséges?	3	Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői. Ki miben tehetséges?
<i>Ösztönzők és mozgatóerők</i> Tettek és döntések Vágyaim és céljaim	3	Pozitív és a negatív érzések és érzelmek hatása testi, lelki állapotunkra. Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker és a kudarc?
<i>Érték és mérték</i>	3	Mi igazán fontos az életemben? Melyek az én értékeim?

Témakör:	Párkapcsolat és szerelem	12 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Vonzódás</i></p> <p>A serdülőkor A serdülőkorban bekövetkező testi és lelki változások</p>	3	A férfi-nő (fiú-lány) párkapcsolati vonzódásról. Szimpátiakapcsolatok – tapintatos jelzés és tapintatos háritás.
<p><i>Együttjárás</i></p> <p>Szerelem Párkapcsolat Érettség és éretlenség Párkapcsolati intimitás.</p>	3	A párkapcsolatban rejlő örömforrások és konfliktusok. A diákszerelem szépsége.
<p><i>Házasság, család és otthonteremtés</i></p> <p>A házasság A család Házasságkötés</p>	3	A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Családalapítás. Családtervezés.
<p><i>Visszaélés a nemiséggel</i></p> <p>Prostitúció Pedofília Pornográfia Szexuális bántalmazás</p>	3	A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?

Témakör:	Egyén és közösség	12óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Csoport, közösség, család, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmesség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Közösségeim</i> Saját csoportjaim A csoportokban történő állandó változások Szimpátiakapcsolatok – kötődések a csoporthoz	3	Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások. Mit helyes és mit nem helyes tenni az adott csoportban?
<i>Erőt adó közösség</i> Közösségi együttlét	3	Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok – hasonlóságok és különbségek. Szerepem a közösségben. Hogyan tudja az egyén segíteni a csoportot? Miképpen tudja a csoport segíteni az egyént?
<i>Korlátozó közösség</i>	2	Önálló vélemény felvállalása az adott csoportban. Lehetőségek és következmények megbeszélése példákon keresztül.
<i>Szabadság és korlátozottság</i> Szabadság Az egyén szabadsága Alkalmazkodás Választás Segítségkérés Engedelmesség	4	A jó és a rossz közötti választás. Szabályhoz kötődés és lelkiismeret. Az előítélet és megnyilvánulási

8.évfolyam

Témakör:	Helyem a világban	12 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknál. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus, az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Tágabb otthonunk: Európa</i></p> <p>Az Európai Unió Az Európai Unió jelképei</p>	2	Hasonlóságok és különbségek az európai emberek között.
<p><i>Színesedő társadalmak</i></p> <p>A munkavállalás lehetőségei külföldön</p>	3	Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei.
<p><i>A társadalmi együttélés közös normái</i></p> <p>Az együttélés szabályai a társadalomban Törvények</p>	4	A szabály- és törvényszegés büntetése a társadalomban. Bűnmegelőzés. Büntetés. Jóvátétel.
<p><i>Új technikák, új szabályok</i></p>	3	A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón.

Témakör:	Mi dolgunk a világban?	12 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Jól-lét és jólét</i></p> <p>Öröm és bánat Az öröm és bánat forrásai</p>	4	Az életünkben megjelenő javak és lehetőségek. A javakhoz való ragaszkodás. A javakról történő lemondás. A pénz szerepe az ember életében. A testi és lelki egészség szerepe az ember életében.
<p><i>Boldogulás, boldogság</i></p> <p>A jövőkép Sikerek és kudarcok az emberi életpályán</p>	4	A tanulás, a pénz, a munka és az emberi kapcsolatok életvezetéshez kapcsolódó szerepe. Különböző foglalkozások. Mindennapi feszültségoldás – hasznos és káros lehetőségek.
<p><i>A média és a valóság</i></p> <p>Televízió, rádió, újság, világháló</p>	4	Milyen képet kapunk a média által a valóságról? Tájékozódás az információk világában. Hiteles és hiteltelen információk megkülönböztetése.

Témakör:	Hit, világkép, világnézet	12óra
Nevelési-fejlesztési célok: Vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, jelenismereti, irodalmi és művészeti elemi ismeretek.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Az ember mint értékelő és erkölcsi lény</i> Tévhit és előítéletek	4	Különbség tény és vélemény között. Igaz és hamis állítások. Tévhit és előítéletek. Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő megszüntetésüket?
<i>A nagy világvallások világképe</i>	4	A világvallások helye és szerepe. A jó és a rossz, a helyes és a helytelen fogalma.
<i>Párbeszéd és együttműködés</i>	4	A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége.

TÖRTÉNELEM

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban ismerteti meg a tanulókkal a múltból való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségi területen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességeinek, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességeinek a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
7. Történelmi áttekintés	-	-	8	-
8. Forradalmak kora	-	-	14	-
9. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora	-	-	10	-
10. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	-	-	30	-
11. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében	-	-	10	22
12. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.	-	-	-	14

7–8. évfolyam

A történelem tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek felelevenítése a mérlegelő gondolkodás tükrében. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra. A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a társadalom kérdései iránt való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik. A történelem tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy a történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe. A műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló pozitív attitűdje a történelmi múlthoz, erősödik nemzeti identitása.

A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér- és időbeli tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása; a különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának megismertetése; az ok- okozati összefüggések

meglátatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történelmi változásokra. A tanulókat képessé kell tenni a következtetésekre, a véleménynyilvánításra, az észszerű vitára, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett.

Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani.

A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.

Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára.

A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja.

Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul.

A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.

7. évfolyam

Témakör:	Történelmi áttekintés	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A tanult történelmi csomópontok felidézése térben és időben. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális és auditív emlékezet, analitikus és szintetikus gondolkodás.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Az ókori társadalmakról tanultak átisméltése</i> Az ókori keleti kultúrák Az ókori Görögország Az ókori Róma</p>	3	<p>Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. A régész eszközeinek megnevezése. Múzeumlátogatás. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás.</p>
<p><i>A középkori Magyarországról tanultak átisméltése</i> Árpád-házi királyok Anjou-házi királyok és a Hunyadiak Hazánk három részre szakadása</p>	5	<p>A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése. Múzeumlátogatás, a koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása. Térképhasználat.</p>

Témakör:	Forradalmak kora	14 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A nemzet tudat és az állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, hazaszeretet.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, munkás, országgyűlés, gőzgép, gyáripar, vasúthálózat, reform, magyar nyelv, törvény, pákozdi csata, isaszegi csata, trónfosztás, világosi fegyverletétel, aradi vértanúk</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
-----------	---------	---------------------------

<p><i>A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai</i></p> <p>A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete</p>	2	<p>A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Dramatikus technikák: vita a társadalom különböző csoportjai képviselőinek szerepében. Érvek ütköztetése. Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival..</p>
<p><i>Az ipari forradalom találmányai</i></p> <p>Ipari találmányok és feltalálók</p>	2	<p>Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz.</p>
<p><i>A magyar reformkor képviselői Széchenyi, Kossuth</i></p> <p>A polgárosodás Magyarországon</p>	2	<p>Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókartyák és képek segítségével. A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés.</p>
<p><i>A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai</i></p> <p>Gróf Széchenyi István élete és munkássága Kossuth Lajos élete és munkássága A magyar nyelv hivatalossá tétele Az 1848. március 15-i események Pesten Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései A szabadságharc legfontosabb eseményei</p>	8	<p>Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről Események képei – időrendben történő csoportosítás. Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről. Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint. Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés a hősekről. Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Részvétel helytörténeti sétákon a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata.</p>

Témakör:	A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora	10 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A nemzeti, hazafias érzelmek szerepének bemutatása a nemzetállam életében. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, Budapest, világváros, MÁV, dualizmus</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Az egységes nemzetállamok létrejötte</i></p> <p>Az olasz nemzetállam létrejötte. Az egységes német állam magalakulása.</p> <p><i>Polgárháború az Egyesült Államokban</i></p>	2	<p>Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése.</p>
<p><i>A megtorlás és a dualizmus Magyarországon</i></p> <p>Megtorlás a szabadságharc után A kiegyezés tartalma és jelentősége Tisza Kálmán és Tisza István munkássága</p>	3	<p>Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején.</p>
<p><i>Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei</i></p> <p>Az Osztrák-Magyar Monarchia</p>	4	<p>A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második felében – épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepének felismerése az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről</p>

Témakör:	Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	30 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> empátia, mérlegelő gondolkodás.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: világháború, antant, központi hatalmak, állóháború, front, tank, köztársaság, tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, bank, munkanélküliség, fasiszmus, nemzetiszocializmus, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hiroshima</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon</i></p>	7	<p>Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről.</p>

<p>Az első világháború előzményei és kirobbanása Hazánk részvétele az első világháborúban Az első világháború főbb eseményei Tanácsköztársaság</p>		<p>Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése. Adatok leolvasása időszakról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan). Fiktív levél írása a frontvonalról. Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása.</p>
<p><i>Trianon és következményei</i></p> <p>Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása. A trianoni békediktátum és következményei.</p>	2	<p>Történelmi események időrendi sorba rendezése. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése.</p>
<p><i>Diktatúrák és diktátorok Európában</i></p> <p>Totális diktatúrák: a kommunista Szovjetunió; a nemzetiszocialista Németország <i>Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon</i></p> <p>Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó</p>	2	<p>Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével.</p> <p>2</p> <p>Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett.</p>
<p><i>A második világháború jellemzői és következményei</i></p> <p>A második világháború kirobbanása A második világháború főbb eseményei, technikai újításai A második világháború befejezése A párizsi békeszerződés</p>	10	<p>Fasiszta eszmék felismerése. Dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése. A világháborúkhöz kötődő emlékhely felkeresése.</p>
<p><i>Magyarország a második világháborúban</i></p> <p>Hazánk helyzete a második világháború előtt: a békés revízió Hazánk szerepe a második világháborúban A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról</p>	3	<p>Fasiszta eszmék felismerése. Dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése. A világháborúkhöz kötődő emlékhely felkeresése.</p>

<i>A holokauszt Európában és Magyarországon</i>	4	Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából. Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett
Hazánk német megszállása Koncentrációs táborok Európában		

Témakör:	Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása.		
<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: hidegháború, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A megosztott világ: a hidegháború, az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése</i>	10	Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása.
Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után		
A berlini fal kiépítése		

8.évfolyam

Témakör:	Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében	22 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: személyi kultusz, többpártrendszer, egypártrendszer, diktatúra, pártállam, termelőszövetkezet, munkatábor, forradalom, Alaptörvény/Alkotmány, szabadságharc, eladósodás</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Magyarország a kommunizmus idején</i></p> <p>Rákosi Mátyás diktatúrája Az emberek élete az 1950-es évek elején</p>	4	<p>A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról.</p>
<p><i>Az 1956-os forradalom és a Kádár-korszak</i></p> <p>Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége</p> <p>A Kádár-rendszer jellege, életmódja Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága</p>	8	<p>Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalmak alá.</p>
<p><i>A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon</i></p> <p>Rendszerváltoztatás Az Alaptörvény és a mai magyar demokrácia</p>	5	<p>Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről.</p>
<p><i>Együttélés a Kárpát-medencében: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig</i></p>	5	<p>Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése.</p>

Témakör:	Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései	14 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása.		
<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, jóléti társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Az Európai Unió létrejötte</i></p> <p>Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában</p>	2	<p>Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés.</p>
<p><i>A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban</i></p> <p>A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei</p> <p><i>Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás</i></p> <p>A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére</p>	2	<p>A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen.</p> <p>Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett.</p>
<p><i>Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon</i></p> <p>Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok</p>	2	<p>A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan</p>

<p><i>A hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak</i></p>	<p>2</p>	<p>Gyűjtőmunka, tablóképzés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományőrző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.</p>
<p><i>A határon túli magyarság sorsa</i></p>	<p>2</p>	<p>A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.</p>
<p><i>A magyarországi nemzetiségek kultúrája, helyzete</i></p>	<p>2</p>	<p>Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.</p>

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

A tantárgy legfontosabb célja a tanulót felkészíteni a társadalom struktúrájában való eligazodásra, a közösségi környezet szervezeteinek, szabályainak megismerésére. A pedagógiai helyzetekben a tanuló tevékenység közben, szimulált helyzetekben ismeri meg a családi élethez, a munkavállaláshoz, a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó intézmények szerepét, feladatait, az állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a demokratikus társadalmi intézményrendszert, a legfontosabb társadalmi, gazdasági és politikai szervezeteket.

Felismeri a felelősséget közösségi környezetének alakításában. Bővülnek ismeretei a mindennapi életvezetéshez kapcsolódó önérvényesítés lehetőségeiről, a segítségkérés formáiról.

A tantárgy segítséget nyújt az erkölcsi nevelés terén a közösségi életben való aktív részvételre és véleménynyilvánításra ösztönzésben, a társadalmi igazságosság felismertetésében és az ehhez kapcsolódó intézményrendszer igénybevételének bemutatásában.

Erősíti a nemzeti azonosságtudatot és a hazafias nevelést az ország irányításában, védelmében, a társadalmi béke megőrzésében szerepet vállaló intézmények működésének megismertetésével, a társadalmi tevékenységekben való aktív részvétel támogatásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén segíti a közösség aktív tagjává válást, a környezet iránti figyelem fontosságának, a segítségnyújtás és segítségkérés lehetőségének felismerését. A gazdasági és pénzügyi nevelés területén a tanuló felkészül a pénzkezeléssel és gazdálkodással összefüggő intézményrendszer igénybevételére.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Társadalmi szabályok	-	-	-	10
2. Állampolgári ismeretek	-	-	-	14
3. Pénzügyi és gazdasági kultúra	-	-	-	12

Összegzett tanulási eredmények a ciklus végén:

A tanuló tájékozódik a hivatalos ügyintézés módjaiban, annak illetékes és korszerű formáiban.

Tud a világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről.

Ismereteket szerez a jövedelem szerepéről az ember életvezetésének tükrében.

Fogalmi képet alkot a pénzről, a pénzintézetekről, azok.

Tevékenységeiről; utóbbiak lehetséges szerepéről az életpálya felépítésének tükrében.

8.évfolyam

Témakör:	Társadalmi szabályok	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A közösségi együttélés szabályai, a szabálytudat erősítése. A szociális attitűd, az együttműködés, a tolerancia megnyilvánulásai magatartásában.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog, norma, normasértés, illemszabály, ügyintézés, internet		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Jogok és kötelességek a társadalomban – az emberek együtt éléséhez szükséges normák megismertetése</i> Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog A jog szerepe az emberek mindennapjaiban Az emberi alapjogok A gyermekek jogai, diákjogok	5	Beszélgetés az iskola házirendjéről – a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességek. A gyermekek helyzete a világban – beszélgetés, adatgyűjtés különböző kontinensen élő gyermekek életéről, mindennapjairól. Erkölcsei érzék fejlesztése. Mérlegelő gondolkodás fejlesztése. Tolerancia, elfogadás fejlesztése. Beleérző képesség fejlesztése.
<i>Mindennapi ügyintézés modellezése: a</i>	3	A mindennapi élethez kötődő hivatalos ügyek intézéséhez szükséges információk

<i>lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illemtani szabályok</i> Hivatalos ügyeink:ügyintézés		gyűjtése.
<i>Az ügyintézés alapvető faktorainak számbavétele (ügyintézési technikák lépésről-lépésre)</i> Ügyintézés a világhálón	2	Ügyintézési lehetőségek internetes felületről (egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése).

Témakör:	Állampolgári ismeretek	14 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Állampolgári felelősség (az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek). Az ismeretek gyakorlati alkalmazásának képessége. Tájékozódási képesség helyi és országos társadalmi, közéleti szinten.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: államforma, köztársaság, királyság, demokrácia, demokratikus alapelvek, jelölt, jelöltállítás, választás, párt, kormány, törvényszék, Parlament, híradó, média, vélemény, tény, közösségi portál, személyes adatok, állampolgári jogok és kötelezettségek, házasság, család, okmány, irat, űrlap, anyakönyv, igazolvány		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A törvényhozó és végrehajtó hatalom feladatainak feltérképezése</i> Demokratikus alapelvek. ű Állampolgári jogok és köteleességek. Magyarország politikai intézményei. Az állam feladatai (a belső rend, közrend védelme – rendőrség, honvédelem, igazságszolgáltatás – ügyészség, bíróság, művelődésügy, köznevelés, egészségügyi ellátás)	6	Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén (jelölt, választás, pártok szerepe, képviselő). Látogatás a Parlamentben, polgármesteri hivatalban. Helyi önkormányzat, okmányiroda felkeresése, okmányok igénylésének gyakorlása, okmányok csoportosítása. Mérlegelő gondolkodás fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Értékazonosulás, értékválasztás.

<p><i>A tömegtájékoztatás jelentősége és eszközeinek megismerése</i></p> <p>A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása</p>	3	<p>A közösségi portálokon való jelenlét – beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól. Kérdőívek, kérvények kitöltése. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása. Mérlegelő gondolkodás fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Értékazonosulás, értékválasztás.</p>
<p><i>Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása</i></p> <p>A média és a nyilvánosság szerepe (televízió, rádió, internet)</p>	5	<p>Szituációs játék (ügyintézés, tárgyalás, vita, sajtókonferencia, riportkészítés). Híradó megtekintése – beszélgetés a tanulócsoporthoz számára könnyen érthető hírekről. Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása. Mérlegelő gondolkodás fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Értékazonosulás, értékválasztás.</p>

Témakör:	Pénzügyi és gazdasági kultúra	12 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A tudatos pénzhasználat – a pénzügyi kultúra fejlesztése. Felelősségérzet a közvetlen környezet és a jövő iránt.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, rezszi, hitel, zsebpénz, pénz, bankjegy, érme, pénzromlás, biztosító, bank, bankkártya, hitel, részlet, törlesztés, árfolyam, kamat, tőke, vállalkozás</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Állami bevételek (adók), állami kiadások (az állami intézmények fenntartása)</i></p>	2	<p>Mérlegelő gondolkodási képesség fejlesztése. Életvezetési képesség fejlesztése. Problémamegoldó gondolkodási képesség fejlesztése.</p>
<p><i>A jövedelem szerepe a családban (bevételek és kiadások, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz)</i></p> <p>A bevételek és kiadások modellezése havi</p>	4	<p>A bevételtypusok megkülönböztetése, példákön keresztül (naplóvezetés). Családi költségvetés készítése, a rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében (statisztikai adatok gyűjtése, felhasználása, elemzése, következtetések levonása). Életvezetési képesség fejlesztése. Problémamegoldó gondolkodási képesség fejlesztése.</p>

<p>lebontásban</p> <p>A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tabló készítése</p>		
<p><i>A pénz és formái (érme és bankjegy, virtuális pénz, bankkártya, árfolyam, infláció)</i></p> <p>A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése</p>	2	A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával.
<p><i>Pénzintézetek és tevékenységük (bank, biztosító, hitel, kamat, tőke)</i></p> <p>Különböző fizetési módok modellezése. A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása</p>	2	<p>A különböző pénzek átváltása – a legegyszerűbb számítások szintjén.</p> <p>A bankok szerepe az emberek életében – információgyűjtés a hitelről.</p> <p>A megtakarítás és hitel – egyszerű gyakorlati példákon keresztül.</p> <p>Életvezetési képességég fejlesztése.</p> <p>Problémamegoldó gondolkodási képesség fejlesztése.</p>
<p><i>Vállalkozói alapismeretek</i></p>	2	Vállalkozói formák számbavétele, a vállalkozás működésének összetevői – elemi információk gyűjtése a témában.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

A műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan tanulási helyzetek kialakítására helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédő attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása, természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és hatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőréssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik.

A tanulói aktivitás és tevékenységközpontúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására.

A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukciónak kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A Természettudomány és földrajz műveltségterület fejlesztési feladatai a Nat-ban tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. A tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben és a kísérleti eszközök használata, a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben rehabilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Az egyes tudományterületek oktatása az integrált természettudomány tantárgy keretében, az 5-6. évfolyamon általánosabb formában, a 7-8. évfolyamon az egyes tudományterületek markánsabb elhatárolásával valósul meg.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére

Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban. Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra. Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.

Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítséggel, esetleg következtető térképolvasás. A fokhálózat segítségével történő helymeghatározás segítséggel. A szomszédos országok és fővárosaik megnevezése. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.

A vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulása okainak felfedezése. A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata.

Törekvés energiatakarékos magatartásra.

A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségeinek tudatosulása.

Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen. A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van. Ismeri a környezetvédelem feladatát, a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.

KÉMIA

A kémiatanítás célja, hogy sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók a természetről, a környezet anyagairól, folyamatairól alkotott világgképének alakításához. A tanulók érdeklődésének felkeltése a kémiai ismeretek elsajátítása iránt az egyik legfontosabb motivációs feladat. A tanulók számára fontos a tapasztalati tanulás, a tanulói tevékenység középpontba állítása, ezért a pedagógusnak fokozott figyelmet kell fordítania a kísérletekben, vizsgálódásokban való aktív részvételre úgy, hogy balesetmentes kísérletezés, a szabályok pontos betartása és fegyelmezett munkavégzés valósuljon meg. A kémia és hétköznapi életünk szoros kapcsolatának felismerését szolgálja az egészséges és káros élvezeti szerek bemutatása, az utóbbiak tudatos elutasításának céljából. A háztartási vegyszerek vizsgálatát és balesetmentes használatát gyakorolni kell.

A kémia tanítása során – figyelembe véve az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képességeit, gondolkodását –, a következő kiemelt nevelési célokat tűzzük ki: együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása. A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvása. A munka szerepének értékelése az ember életében. A szociális értékelés fejlesztése. Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
7. Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	-	-	12	6
8. Rendszerek	-	-	8	8
9. Felépítés és a működés kapcsolata	-	-	7	4
10. Állandóság, változás	-	-	4	4
11. Az ember megismerése és egészsége	-	-	2	10
12. Környezet és fenntarthatóság	-	-	3	4

7. évfolyam

Témakör:	Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	12 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusos rendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem, fotoszintézis.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyagok</i></p> <p>Balesetmentes kísérletezés A kísérletezés eszközei A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői A hétköznapi életben gyakori keverékek, vegyületek és elemek Keverékek, oldatok</p> <p>A periódusos rendszer Mengelejev</p> <p>Elemek Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai</p>	6	<p>A kísérletezés eszközeinek megismerése. Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása. Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel. Elemek, keverékek, vegyületek tulajdonságainak vizsgálata. Keverékek, oldatok készítése és szétválasztása, a kiinduló és keletkezett anyagok tulajdonságainak vizsgálata. Általánosítás, analízis, szintézis. Az alkotórészek arányai és a keletkezett anyagok tulajdonságai közti összefüggés felismerése (telítetlen, telített oldatok készítése). Tájékozódás a periódusos rendszerben. A megfigyelt, létrehozott keverékek, vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján.</p>
<p><i>Kölcsönhatások, erők</i></p>	3	<p>Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével. Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal.</p>

<p>Molekula, atom, atommag (az atomok felépítése, legelemibb szinten, csak érdekességként)</p> <p>A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése Fizikai változások (alak, hőmérséklet, halmazállapot, térfogatváltozások, kémiai változások Egyesülés, égés, bomlás. Közömbösítés: sav + lúg = só + víz Sav-bázis reakciók: nátronlúg + sósav = konyhasó + víz meszes víz + szénsav = mészkő + víz (cseppkőbarlang)</p>		<p>Irányított tanulói és tanári bemutató kísérletek segítségével a változások fajtáinak megfigyelése, elemzése. Az égés fajtáinak, feltételeinek vizsgálata, összegyűjtése. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Sav-bázis reakciók elemzése.</p>
<p><i>Energia</i></p> <p>A fizikai és kémiai változások energiaviszonyai hétköznapi példákban Halmazállapot-változás, oldódás, tűzgyújtás</p>	2	<p>Egyszerű kísérletekkel, mérésekkel az energiaváltozások vizsgálata.</p>
<p><i>Információ</i></p> <p>Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele. Szóegyenletek (Pl. NaOH, vagyis nátrium-hidroxid; NaCl, vagyis konyhasó; HCl, vagyis sósav stb.).</p>	1	<p>A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémes, nemfémes csoportosítása. Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel). Gyakorlati példák keresése, elkészítése. Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat).</p>

Témakör:	Rendszerek	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, balesetmentes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Molekula felépítése, oldatfajta, tűz, fotoszintézis, testfelépítő anyag, tápanyag, hőhatás, korrózióvédelem, oxidáció, fotoszintézis.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Tér, idő, nagyságrendek</i></p> <p>Az atomok, molekulák mérete</p> <p>Anyagmennyiség</p> <p>Tömény és híg oldatok</p> <p>Kémiai, fizikai folyamatok gyorsítása, lassítása (főzés, hűtés)</p>	4	<p>Mikroszkópos vizsgálatok végzése (vízminta, hagymanyúzat...).</p> <p>A méretek látható, majd érzékszervekkel fel nem ismerhető tartományának érzékelése ábrák, filmek, internetes információk segítségével.</p> <p>Keverékek, oldatok összetevőinek vizsgálata mérésekkel.</p> <p>Hígítás- és sűrűsítés-gyakorlatok végzése.</p> <p>Oldódás-vizsgálatok különböző hőmérsékleten. (Tapasztalatok értelmezése, lejegyzése, rajzos, írásos vázlat formájában.)</p>
<p><i>Rendszer, rendszer és környezete</i></p> <p>Az égés feltételei</p> <p>Tűzoltási lehetőségek</p> <p>Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély)</p>	2	<p>Az égés feltételeinek ismerete.</p> <p>A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján.</p> <p>A különböző tüzek oltási módjainak megismerése.</p> <p>Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzoltás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete.</p> <p>A tűzriadó gyakorlatain részvétel.</p> <p>Az égés veszélyeire felhívó információs jelek felismerése.</p>
<p><i>Természeti rendszerek</i></p> <p>Épített rendszerek</p> <p>Fémek általános jellemzői, előállításuk (vas, alumínium, réz...).</p> <p>Vas- és alumíniumkohászat.</p> <p>Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz...)</p>	2	<p>Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságairól.</p> <p>Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról.</p> <p>Megfelelő korrózióvédelmi eljárások ismerete.</p> <p>Tűzvédelmi plakátok készítése.</p>

Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvözés, rozsdamentes acél).		
---	--	--

Témakör:	Felépítés és a működés kapcsolata	7 óra
-----------------	--	--------------

Nevelési-fejlesztési célok:
Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. Az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerzés lehetőségeinek bővítése. IKT-eszközök használata. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban. Képzelet fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:
Szerves és szervetlen anyag, elem, fém, ötvözet, só, sav, bázis, természetes és mesterséges anyag, érc, ásvány, kőzetek, vízkő, vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás, ásványvíz, gyógyvíz, tengervíz, édesvíz, a levegő kémiai összetétele, Naprendszer.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Szervetlen és szerves anyagok</i></p> <p>A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.</p>	2	<p>Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása.</p>
<p><i>A Föld</i></p> <p>Érc, ásványok, hegységképző kőzetek Vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás kémiai alapjai. Háztartási gépek védelme, természetbarát megoldások. Barlangképződés (enyhén savas esővíz, lúgos mészkőoldás, cseppkőképződés, Aggteleki-karszt, Pálvölgyi-cseppkőbarlang stb.)</p>	3	<p>Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a hegységképződésekről, a különböző kőzetek, ásványok, érc, érc előfordulásáról. Filmek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése. Kirándulások, tanösvények, kőzetminták, ércminták tanulmányozása, tapasztalatok megbeszélése. A vízkőképződés ismerete. A háztartásokban a vízlágyítás és a vízkőoldás természetes megoldásainak ismerete. Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologtatással. Képek keresése barlangokról, a képek alapján megfigyelések.</p>
<p><i>Az időjárás</i></p>	2	<p>Különböző vízminták vizsgálata összetétel, tisztaság szerint. Ásványvizek tájékoztatóinak olvasása, tartalmak összehasonlítása. Ismeretek gyűjtése a hazai gyógyvizek előfordulásairól, gyógyító hatásairól filmekből, turisztikai magazinokból, internetről.</p>

<p>A földi vízkészlet különböző formái (tengervíz, édesvíz, ásványvíz, gyógyvíz, esővíz) A víz körforgása (tengervíz-esővíz kapcsolata)</p>		<p>Sóoldat bepárlása, desztillálása által az összefüggések felfedezése, megértése.</p>
---	--	--

Témakör:	Állandóság, változás	4 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Hőmérséklet, nyomás, kémiai reakció, gyors égés, lassú égés, egyesülés, bomlás, oxidáció, redukció, sav-lúg, szénsav, széndioxid, kénsav, kénessav, sósav, salétromsav, mészégetés, mészoldás, telített-, telítetlen oldat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A rendszer állapota és változásai</i> A hőmérséklet és nyomás, mint állapotjelző (víz, levegő)</p>	2	<p>Összefüggések keresése, felfedezése a folyékony és légnemű anyagok hőmérsékletváltozása és nyomásviszonyai között. Példák gyűjtése a nyomás és a hőmérséklet kapcsolatáról a hétköznapi életből, pl. a kávéfőző, kukta, hőlégballon, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó működéséről.</p>
<p><i>Változások</i> Kémiai reakciók többféle szempont szerint: – gyors-lassú – egyesülés-bomlás</p>	2	<p>A gyors és lassú égés, feltételei, kísérőjelenségei ismerete. Tűzvédelmi alapismeretek elsajátítása, betartása.</p>

Témakör:	Az ember megismerése és egészsége	2 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, mérlegelő képesség fejlesztése. Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Tápanyag, zsírban, vízben oldódó vitamin, élvezeti szer, energiatartalom, táplálékpiramis, tápanyagtáblázat, használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszer, tisztítószer, gyógyszer.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Önfenntartás Legfontosabb tápanyagok összetétele (molekulák, víz)	2	Tápanyagok összetételének vizsgálata,

Témakör:	Környezet és fenntarthatóság	3 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a szociális képességek fejlesztése. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységben, szelektív hulladékgyűjtésre törekvés, környezettudatos attitűd erősítése. Törekvés erősítése a takarékos életmódra. A globális környezeti problémákról információk gyűjtése, elemzése; kritikai érzék fejlesztése, a felelősség tudatos vállalásának erősítése. IKT-eszközök használata.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:-		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Élő és élettelen környezeti tényezők A víz- és a levegő tisztasága.	1	Hírek, időjárás-jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése. Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról. Megoldások keresése a szennyeződések csökkentésére. Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben.

<p>Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi, végrehajtható formái Helyes szokások</p>		
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok) Szelektív hulladékgyűjtés</p>	<p>2</p>	<p>Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon. Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés.</p>

8. évfolyam

Témakör:	Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	6 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusos rendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem, fotoszintézis.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Tudomány</i></p> <p>Müller Ferenc, Hevesi György, Irinyi János munkássága</p>	2	<p>A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás.</p>
<p><i>Anyagok</i></p> <p>Vízben és zsírban oldódó anyagok. (Só, cukor, paprika, víz, zsír, olaj, benzin, aceton, körömlakk, alkohol). Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid, nátrium-klorid, nitrogén-klorid).</p> <p>Vegyületek csoportosítása. Fém, fém-oxid-bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók. Indikátoros vizsgálatok (citromlé, ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat). Lúgos, savas kémhatás. Balesetvédelem.</p>	4	<p>Kísérletek végrehajtása különböző anyagokkal és oldószerekkel. Vízben és zsírban oldódó anyagok vizsgálata. Tapasztalatok megbeszélése, egyszerű folyamatábrák készítése. Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a vegyület-keverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése, tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek értelmezése.</p> <p>A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata. Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek, hatások szempontjából. Balesetmentes vegyszerhasználat elsajátítása.</p>

Témakör:	Rendszerek	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, balesetmentes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Molekula felépítése, oldatfajta, tűz, fotoszintézis, testfelépítő anyag, tápanyag, hőhatás, korrózióvédelem, oxidáció, fotoszintézis.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Rendszer, rendszer és környezete</i></p> <p>Egy-egy használati tárgy előállítása (papírból, fából, műanyagból, nádból játékok, dísz tárgyak készítése) A fizikai, kémiai tulajdonságok összefüggései</p> <p>A kísérleti berendezés rendszerként való működése. Sorrendiség, funkció, alá-, fölérendeltségi viszonyok (pl. hevítés: fém tálcá, kémcsőfogó, hőmérő, kémcsőállvány, hőforrás).</p>	3	<p>Ajándékok, dísz tárgyak előállítása során a kiinduló anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a megmunkálás lehetőségeinek felismerése, eszközhasználat. A használt kísérleti eszközök részeinek megismerése.</p>
<p><i>Természeti rendszerek</i></p> <p>A növények életéhez szükséges tápanyagok kémiai tulajdonságai (víz-, szén-dioxid-, oxigén-, kiegészítésként nitrogén-, foszfor-, káliumigény) Fotoszintézis</p> <p>A talaj tápanyagtartalmának természetes és mesterséges utánpótlása (trágya, műtrágya)</p>	5	<p>Szemléltető képek, ábrák segítségével a rendszer elemeinek, a körfolyamatokban történő változásainak, átalakulásának értelmezése, megbeszélése (pl. oxigén – széndioxid). A Nap energiája fontosságának felismerése a földi élet működésének szempontjából. Tapasztalati úton ismeretek szerzése a talaj tápanyagtartalmának pótlására cserepes virágok esetén, kiskertekben, földeken. Legfontosabb tápanyagaink tulajdonságainak vizsgálata irányított kísérletek alapján. A tapasztalatok elemzése, rögzítése írásban.</p>

<p>Az állatok és az ember életéhez szükséges anyagok (szénhidrátok, szőlőcukor, keményítő, rostok /cellulóz/, zsírok, olajok, fehérjék, szerves savak, csersav, citromsav, víz, oxigén, ásványi anyagok)</p>		
--	--	--

Témakör:	Felépítés és a működés kapcsolata	4 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. Az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerzés lehetőségeinek bővítése. IKT-eszközök használata. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban. Képzelet fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Szerves és szervetlen anyag, elem, fém, ötvözet, só, sav, bázis, természetes és mesterséges anyag, érc, ásvány, kőzetek, vízkő, vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás, ásványvíz, gyógyvíz, tengervíz, édesvíz, a levegő kémiai összetétele, Naprendszer.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Az időjárás</i> A levegő kémiai összetétele (nitrogén, oxigén, szén-dioxid, nemesgázok)</p>	2	<p>A levegő legfontosabb alkotórészeinek megismerése ábraelemzéssel. Az oxigén százalékarányának felismerése kísérlet alapján. Az oxigén–szén-dioxid egyensúlyi állapot fontosságának felismerése (ember, állat, növény).</p>
<p><i>Nap, Naprendszer</i> A világ anyagi egysége</p>	2	<p>Látogatás a Planetáriumba. Érdekességek keresése, felfedezése a makro- és mikrovilág felépítése, rendszere között.</p>

Témakör:	Állandóság, változás	4 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Hőmérséklet, nyomás, kémiai reakció, gyors égés, lassú égés, egyesülés, bomlás, oxidáció, redukció, sav-lúg, szénsav, széndioxid, kénsav, kénessav, sósav, salétromsav, mészégetés, mészoldás, telített-, telítetlen oldat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Változások iránya</i></p> <p>Egyirányú, megfordítható változások, körfolyamatok értelmezése Szén égetése – szén-dioxid Szánsav előállítása, bomlása Kénessav előállítása, bomlása Mészégetés-mészoltás Mésző oldása – cseppkőképződés stb</p>	2	<p>Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése.</p>
<p><i>Egyensúly</i></p> <p>Telített oldat, oldódás, kristályosodás Halmazállapot-változások</p>	2	<p>Só-, cukor-, timsókristály készítése. Okok keresése – a hőmérséklet függvényében az egyensúlyra való törekvés felfedezése.</p>

Témakör:	Az ember megismerése és egészsége	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, mérlegelő képesség fejlesztése. Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Tápanyag, zsírban, vízben oldódó vitamin, élvezeti szer, energiatartalom, táplálékpiramis, tápanyagtáblázat, használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszer, tisztítószer, gyógyszer.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Magatartás</i></p> <p>Energiaitalok alkotórészei, kémiai tulajdonságai, hatása. Drog, kávé, kóla, szerves oldószerek kémiai hatása.</p>	2	<p>Filmek elemzése, következmények felismerése. Doppingszerek, veszélyforrások elkerülése. Probléma felismerése, és a problémamegoldás keresése.</p>
<p><i>Egészség</i></p> <p>Egészséges táplálkozás Zsírok, cukrok szerepe a helyes táplálkozásban, túlfogyasztás</p> <p>Élelmiszerek tápanyag- és energiatartalma. Tápanyagtáblázatok Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok, zsíroldó vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek) Fogyasztóvédelem, szavatosság</p>	8	<p>Táplálékpiramis-elemzés. Elhízás veszélyeinek felismerése. Tápanyagtáblázat értelmezése, használata. Használati utasítás értelmezése.</p>

Témakör:	Környezet és fenntarthatóság	4 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a szociális képességek fejlesztése. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységben, szelektív hulladékgyűjtésre törekvés, környezettudatos attitűd erősítése. Törekvés erősítése a takarékos életmódra. A globális környezeti problémákról információk gyűjtése, elemzése; kritikai érzék fejlesztése, a felelősség tudatos vállalásának erősítése. IKT-eszközök használata.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Élő és élettelen környezeti tényezők</i></p> <p>A víz- és a levegő tisztasága. Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi, végrehajtható formái. Helyes szokások.</p>	1	<p>Hírek, időjárás-jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése. Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról. Megoldások keresése a szennyeződések csökkentésére. Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben.</p>
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i></p> <p>Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok) Szelektív hulladékgyűjtés Lomtalanítás, hulladékudvarok Veszélyes hulladék Anyag- és energiatakarékosság Energiatakarékos izzók, áramtalanítás, vízcsap-elzárás, felesleges fűtés, helyes szellőztetés</p>	3	<p>Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon. Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés. Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással). Törekvés az anyag- és energiatakarékos életvitelre, a helyes szokások tudatos gyakorlása.</p>

FIZIKA

A fizikai ismeretek elsajátítása során cél a korszerű fizikai személelmódra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képesség- és gondolkodásstruktúrájára alapozva a fejlesztés érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tanulók erősen kötődnek az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megismétlésére van szükség ahhoz, hogy a fizikai jelenségeket, folyamatokat megértsék, illetve az ismereteket alkalmazni tudják a mindennapi életben. A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
13. Anyag, kölcsönhatások, energia	-	-	10	3
14. Rendszerek	-	-	-	7
15. A felépítés és működés kapcsolata	-	-	-	7
16. Állandóság és változás	-	-	22	-
17. Az ember megismerése és egészsége	-	-	-	14
18. Környezet és fenntarthatóság	-	-	4	5

7. évfolyam

Témakör:	Anyag, kölcsönhatás, energia	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A megismerőképesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Sűrűség, halmazállapot-változás, anyagi tulajdonság, energiafajta, kölcsönhatás, mozgásállapot-változás, erőfajta, energiatakarékosság.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyagok</i></p> <p>Sűrűség (anyag, tömeg, térfogat) fogalma Mérőeszközök Mérleg, rugós erőmérő</p> <p>Halmazállapotok, halmazállapot-változások (víz előfordulásai: víz, jég, pára, gőz).</p>	4	<p>Különböző sűrűségű anyagok megfigyelése, összehasonlítása. Mérőeszközök használata (mérleg, rugós erőmérő). Alkotórészek egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének megfigyelése. Hőmérséklet mérése, halmazállapot-változásokra kísérletek végzése. Az anyagok sűrűsége és halmazállapot-változásai közötti összefüggések felismerése.</p>
<p><i>Kölcsönhatások, erők</i></p> <p>Energia fogalma, mértékegysége (Energia, munkavégző képesség), energiafajták (víz, szél, nap, fosszilis energiafajták, atomenergia, elektromos, hő-, mozgási, helyzeti, rugalmas) Energia mértékegysége: J, K_j Energiaátalakulások, energiamegmaradás Energiatakarékosság Az erő fogalma, nagysága, iránya, mértékegysége (Rugós erőmérő)</p>	6	<p>Élelmiszertáblázatok elemzése, elemi szintű értelmezés. A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, mérési gyakorlatok végzése. Energiafajták megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben.</p>

Nevelési-fejlesztési célok:

Aktív részvétel a kísérletezésben, az önálló kísérletezés szabályainak tudatos alkalmazása. A mozgás fizikai értelmezése, fajtái. Pontos mérések, becslések, viszonyítások gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. A fizikai ismeretek alkalmazása a mindennapokban. A munkavégzést segítő eszközök, gépek működésének fizikai értelmezése. Az energiamegmaradás törvényének elemi szintű megismertetése. A motoros képességek fejlesztése. Az ok-okozati összefüggések feltárása. Szókincsbővítés fizikai fogalmakkal, következtetések, általánosítások, szociális motiváltság erősítése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Mozgás, mozgásfajta, mozgásállapot-változás, egyensúlyi állapot, egyszerű gép, termikus kölcsönhatás, nyomás, sebesség, út, idő.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Mozgások jellemzése</i></p> <p>Mozgás és nyugalom (viszonylagosság) Egyenes vonalú egyenletes mozgás (út, idő, irány, sebesség, állandó sebesség)</p>	4	<p>Testek helyének, helyzetének meghatározása. Különböző mozgástípusok felismerése konkrét példákon. Mozgásfajták csoportosítása. Kísérletezés különböző mozgásfajtákra. Út, idő mérése, adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. Sebességjelző adatainak értelmezése, GPS alkalmazása.</p>
<p><i>Mozgásállapot-változás</i></p> <p>Változó mozgások Egyenletesen változó mozgások Átlagsebesség Körmozgás jellemzése Tengely körüli mozgás Az erő és a sebességváltozás kapcsolata. Gyorsulás, lassulás Tömeg, sebesség, tehetetlenség kapcsolatának felismerése, megértése Közlekedési alkalmazások Balesetvédelem</p>	11	<p>Az erő mozgásállapot-változtató hatásának felismerése példákon. Különböző mozgásfajták megkülönböztetése. Labdajátékok, biliárd.</p> <p>Kapaszkodás, biztonsági öv használata, kerékpározás szabályainak ismerete, védőfelszerelések használata, ok-okozati összefüggések felismerése (a végén). Példák keresése helyes és helytelen kanyarodási módokra. Megfelelő sebességgel való közlekedés (követési távolság betartása, belátás, szabálykövetés).</p>
<p><i>Változások iránya</i></p>	3	<p>Megfigyelések, példák gyűjtése sportokból (pl. kalapácsvetés lényege). Háztartási eszközök működése (centrifuga, turmix). A mozgásokat segítő és gátló erők hatásainak felismerése.</p>

Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok. Egyensúlyi állapotra törekvés (centripetális erő). Sportok, karbantartási eszközök használata		
<i>Egyensúly</i> Tömegmérés, mérleg Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák Termikus egyensúly Energiamegmaradás törvénye elemi szinten (Testek belső energiájának változásai)	2	Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás. Kísérletek végzése egyszerű gépekkel. Mérlegek összeállítása (szerelőkészlet). Egyensúlyi állapotok létrehozása. Összefüggések feltárása. Példakeresés emelők, csigák alkalmazására. Hőmérsékletmérések gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése.
<i>Nyomás</i> Szilárd testek nyomása (nyomóerő, nyomott felület) Nyomás a folyadékokban Nyomás a légnemű anyagokban	2	Nyomással kapcsolatos egyszerű kísérletek végzése különböző halmazállapotú anyagokban. Nyomással kapcsolatos ábrák elemzése

Témakör:	Környezet és fenntarthatóság	4 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés gyakorlása. Önálló tanulás. IKT-eszközök használata. Energiatakarékosságra törekvés erősítése a hétköznapokban. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Időjárás, áramlat, szélirány, légnyomás, légkör, természeti katasztrófa, fenntarthatóság, a környezeti rendszerek védelme, energiatakarékosság, szennyező anyag, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A földi időjárás fő jellemzői</i>	1	A légkör fizikai tulajdonságainak elemzése. Összefüggések felismerése. A víz körforgására kísérletek végzése. Elemi ismeretek szerzése a frontképződésekről.

<p>A légkör fizikai tulajdonságai (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék) A vízkörforgás fizikai háttere, szél) Csapadékfajták Légnyomás és mérése (Barométer)</p>		<p>Olvasmány-feldolgozás.</p>
<p><i>Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)</i> A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben</p>	<p>1</p>	<p>Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés- és vihar-előrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban Ismeretterjesztő filmek elemzése.</p>
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere: vízszennyezés Energiatermelés módjai, kockázata Hazai erőművek (Fosszilis erőművek, atomerőmű) A szennyező-anyagokkal való szakszerű bánásmód (vegyszerek, tisztítószer, olajok, gyógyszerek, elemek, patronok)</p>	<p>2</p>	<p>Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban. Tablók, fotók, rajzok készítése. Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal. Érdekességek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről. Hazánk erőműveinek elhelyezkedése, energiatermelésének ismerete. Az energiatermelés kockázatáról információk gyűjtése filmekből, ismeretterjesztő kiadványokból, internetről. Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés. A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról, felhasználásáról, megsemmisítéséről ismeretek szerzése. A vegyszereken, tisztítószereken lévő információk feldolgozása.</p>

8. évfolyam

Témakör:	Anyag, kölcsönhatások, energia	3 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A megismerőképesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Sűrűség, halmazállapot-változás, anyagi tulajdonság, energiafajta, kölcsönhatás, mozgásállapot-változás, erőfajta, energiatakarékosság.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyagok</i></p> <p>Elektromos vezetők, szigetelők, mágnesezhető, nem mágnesezhető anyagok.</p>	3	<p>Különböző anyagok elektromos vezetőképességének egyszerű vizsgálata. Anyagok csoportosítása adott szempontok alapján.</p>

Témakör:	Rendszerek	7 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A megismerő képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. Hálózatok és épített rendszerek értelmezése. Ok-okozati összefüggések feltárása. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Önálló információgyűjtésre és tanulásra törekvés. Ismeretek bővítése a mikro- és makrovilágból, a képzelet fejlesztése, összehasonlítás adott szempontok szerint, összefüggések felismerése, IKT-eszközök használata.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Hosszúság-mértékegység, időmértékegység, atom, méretarány, életkor, földtörténeti kor, korszak, bolygó, hold, üstökös, meteor, távcső, űrteleszkóp.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
-----------	---------	---------------------------

<p><i>Tér, idő, nagyságrendek</i></p> <p>Hosszúság és idő mértékegységei Atomi méretek (méretarányos szemléltetés) Jellegzetes rövid és hosszú időskálák a természetben (emberi skála, földtörténet, fényév)</p>	2	<p>A hosszúság és idő vonatkozásában mérési gyakorlatok, mértékegységek átváltása. Érdekességek gyűjtése filmekből, internetről, ismeretterjesztő kiadványokból.</p>
<p><i>Hierarchikus rendszerek és hálózatok</i></p> <p>Példák hálózatokra (elektromos hálózat, internet) Szerkezetek (pl. kerékpár)</p>	2	<p>Példák gyűjtése hálózatokra a mesterséges környezetben. Szerkezetek összeállítása.</p>
<p><i>Természeti rendszerek</i></p> <p>A Naprendszer objektumai (bolygók, Hold, üstökös, meteorok) A világűr megismerésének eszközei (távcső, űrteleszkóp, robotok, Mars-járó)</p>	2	<p>Látogatás a Planetáriumba, csillagvizsgálóba. Vizsgálódások távcsövekkel. Érdekességek gyűjtése a világról (csoportmunka). Információk internetről, filmekből, könyvekből.</p>
<p><i>Épített rendszerek</i></p> <p>Példák: energiaellátás, információs rendszerek, közlekedés, települések</p>	1	<p>Térképrajzolás.</p>

Témakör:	A felépítés és a működés kapcsolata	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Az érdeklődés, kíváncsiság, fantázia erősítése. A feladat-, szabálytudat erősítése. A kommunikációs képesség fejlesztése. Információk gyűjtése és feldolgozása. Internethasználat. A megújuló energiaforrások és szerepük. Következtetés, általánosítás fejlesztése, összefüggések felismerése, kritikai érzék, reális gondolkodás fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Napenergia, földkéreg, izzó magma, földrengés, hőenergia, hősugárzás, fénysugárzás, fénysebesség, bolygó, Hold (telihold, félhold, újhold), csillagászat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A Föld belső szerkezete (földrengések, rezgéshullámok)</i>	1	Érdekességek gyűjtése a földrajzkönyvekből, tájékoztató irodalomból, atlaszból, internetről.
<i>A Nap</i> A Nap hő- és fényenergiájának hatása a földi életre (hőterjedés – sugárzás, a fény fizikai jellemzői) Napenergia-termelés, felhasználás (megújuló energiaforrás, napkollektorok). A mindennapokban használatos, napenergiával működő eszközök (pl. számológépek)	3	Egyszerű hőtani, fénytani kísérletek végzése hőterjedéssel, hőszigeteléssel, fényterjedéssel kapcsolatban. A napenergiával dolgozó eszközök összegyűjtése a valóságban, illetve képanyagon. Felhasználásukról ismeretek gyűjtése csoportmunkában.
<i>Naprendszer</i> Bolygók, holdak és a rajtuk uralkodó fizikai viszonyok A Hold jellemzői, fázisai (telihold, félhold, újhold)	3	Planetárium-látogatás. Ismerkedés a bolygók, holdak elhelyezkedésével, szerepével. Információk gyűjtése a bolygók, holdak elhelyezkedéséről, a rajtuk uralkodó fizikai viszonyokról híradásokból, újságokból, TV-, rádióadásokból, internetről. A ciklikusság fogalmának elmélyítése az égitestek mozgásában. A tudományos kutatások eredményei és a tévhitik összehasonlítása.

Témakör:	Az ember megismerése és egészsége	14 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A megismerőképesség, a kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a kritikai érzék fejlesztése. Fizikai, kémiai hatások, jelenségek szerepének ismerete az ember szervezetének működésében. A kísérletezés szabályainak betartása. Az érzékszervek védelmének megismertetése. Egészségvédelmi ismeretek. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Empátiakészség fejlesztése. A másság, a sérült ember elfogadása, segítése, együttműködés, a kritikai érzék fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Tápanyag, energiahordozó, erőnléti állapot, fénytörés, lencse, képalkotás, hangterjedés, zajszennyezés, érintésvédelem.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Az energia szerepe az élővilágban</i>	2	Táplálkozási táblázatok értelmezése.

<p>Táplálkozás – energiafelhasználás A táplálék mint energiahordozó Az élelmiszerek fő tápanyagai, élettani szerepük Zsírok, olajok, szénhidrátok – fűtőanyagok Fehérjék – építőanyagok</p>		<p>A mozgás és a táplálkozás közötti kapcsolat elemzése. Orvos, egészségügyi szakember ajánlásainak elfogadása. Változatos, egészséges táplálkozás elveinek betartása. Az emésztés és a légzés folyamatai, összefüggésének elemzése. Az égés feltételeinek ismerete. Napi, heti egészséges étrend összeállítása.</p>
<p><i>A biológiai mozgás fizikai alapjai</i></p> <p>A sport szerepe az ember életében Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb. Erőhatások, energiafelhasználás</p>	2	<p>Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.</p>
<p><i>Az érzékelés fizikája</i></p> <p>A fény, a színekép A fény terjedése, fénytörés, szivárvány A látás alapja, a szemlencse működése Lencsék, domború, homorú lencsék, nagyítók Látáshibák és javításuk (rövidlátás, távollátás) Szemüveghasználat Látásvédelem – egészségvédelem (Túlzott és gyenge fény, erős napfény, hegesztés) A hang, ultrahang szerepe az élővilágban A hallás fizikai alapjai (hangrezgés, hanghullámok, hangterjedések) Káros környezeti hatások, zajszennyezés Erős hanghatással járó foglalkozások Védőfelszerelések Az elektromos áram hatása az élő szervezetre Veszélyek (áramütés) Veszélyt jelző táblák, információk</p>	10	<p>Kísérletezés prizmával, nagyítóval, domború lencsével, homorú lencsével. Képpalkotások megfigyelése, rajzos ábrák elemzése.</p> <p>A látáshibák okainak elemzése rajzos ábrákon. Szemüveghasználat, napszemüveg-használat, védőszemüveg alkalmazása az adott fényviszonyoknak megfelelően, illetve a látáshibák korrigálására. Látássérült embertársaink segítése.</p> <p>Érdekességek gyűjtése az állatok hangokkal történő kommunikációjáról filmek, hanganyagok segítségével. Példák gyűjtése az ultrahang szerepéről a gyógyászatban.</p> <p>Kísérletek végzése a hang terjedéséről különböző közegekben. Modell- és ábraelemzés a hallás folyamatával kapcsolatban.</p> <p>A hallószervek tudatos védelme és óvása az erős hanghatásoktól (pl. zene). A halláskárosodás elkerülése védőfelszereléssel. A hallássérült ember elfogadása és segítése.</p> <p>A veszélyt jelző táblák információinak felismerése, és a veszély tudatos elkerülése. A szórakoztató és háztartási berendezések használata, az érintésvédelmi szabályok betartásával.</p> <p>Képek, filmek elemzése az elektromosság felhasználásáról a gyógyászatban (csoportmunka). Beszámolók készítése szóban, rajzban.</p>

Érintésvédelmi ismeretek (konnektor, védődugók) Az elektromosság felhasználása a gyógyászatban		
---	--	--

Témakör:	Környezet és fenntarthatóság	5 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés gyakorlása. Önálló tanulás. IKT-eszközök használata. Energiatakarékosságra törekvés erősítése a hétköznapi életben. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Időjárás, áramlat, szélirány, légnyomás, légkör, természeti katasztrófa, fenntarthatóság, a környezeti rendszerek védelme, energiatakarékosság, szennyező anyag, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A földi időjárás fő jellemzői</i> Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat, szélrendszerek) Az időjárás előrejelzés	1	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Érdekességek, információk gyűjtése képekről, filmből, atlaszokból, ismeretterjesztő könyvekből. Összefüggések felismerése a földrajzi szélesség, illetve a tengerszint feletti magasság időjárást meghatározó tényezőiről.
<i>Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)</i> A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben	2	Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés- és vihar-előrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban Ismeretterjesztő filmek elemzése.
<i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i>	2	Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban. Tablók, fotók, rajzok készítése. Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal. Érdekességek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről.

<p>A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, talaj-, zaj-, fényszennyezés. Útépités, házépitések, lakóparkok építése Fenntarthatóság, védelem Energiatakarékos eljárások, eszközök (szigetelés, energiatakarékos izzók, berendezések, főzési, fűtési módszerek) Takarékos, kényelmes, biztonságos közlekedés eszközei</p>		<p>Az energiatakarékos eljárásokkal való megismerkedés és alkalmazásuk otthon és a közösségi tereken. Törekvés az energiatakarékos technikák alkalmazására. Tájékozódás internetről, könyvekből, a legújabb környezetbarát technikai találmányokról, eszközökről.</p>
---	--	---

BIOLÓGIA

A biológia tanításának célja megismertetni a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.

A biológiai ismeretek elsajátítása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében azért kiemelt jelentőségű, mert mind a környezet megismeréséhez, mind az önellátó testápoló technikák elsajátításához, mind az egészségük védelmének kialakításához segítséget, tapasztalatszerzési és -megosztási lehetőséget igényelnek. Az emberi test felépítésének, működésének megismerése során tanulják meg értékelni az egészséget, törekvés alakul ki bennük annak megőrzésére, megismerik a káros szokások egészségromboló hatását. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

A pedagógus feladata az interaktív tanulási technikák kialakításának segítése, a motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
19. Anyag, energia, információ	-	-	8	-
20. Rendszerek	-	-	-	12
21. A felépítés és a működés kapcsolata	-	-	43	5
22. Állandóság és változás	-	-	12	10
23. Az ember megismerése	-	-	-	38
24. Környezet és fenntarthatóság	-	-	9	7

7. évfolyam

Témakör:	Anyag, energia, információ	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A megismerő képesség, a kommunikációs képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése. Kooperatív technikák. IKT-eszközök alkalmazása. Gyűjtőmunkák. A természetben zajló kölcsönhatások, erők, biológiai információk ismerete. Önálló, kitartó munkavégzés, együttműködő képesség fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Alkalmazkodás, gravitáció, testbeszéd, hang-, szín-, illatjelzés, tűrőképesség, önfenntartás, fajfenntartás, állandó testhőmérséklet, változó testhőmérséklet, az élő szervezet energiaellátása, fotoszintézis, biológiai információ.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyag</i></p> <p>Az élő rendszerek anyagi összetétele Kölcsönhatások, erők Az élőlények alkalmazkodása a gravitációhoz (súly, súlytalanság problémája) Érdekességek: testfelépítésbeli alkalmazkodások a különböző közegben élő állatoknál (pl. áramvonalas hal, úszóhólyag, szőrös talp, csórtípusok, lábtípusok stb.)</p>	2	<p>Egyszerű kísérletek végzése (nyomás, közegellenállás, felhajtóerő).</p>
<p><i>Energia</i></p> <p>A napfény és a földi élet összefüggése Fotoszintézis Táplálkozás, légzés szerepe a szervezet energiaellátásában Az állatok hőháztartása, testhőmérséklet szabályozása</p>	3	<p>Táplálékláncok készítése. Anyag- és energiaforgalom felismerése. Példák felidézése a természeti körfolyamatokról. Gyűjtőmunka. Állandó és változó testhőmérsékletű állatok csoportosítása. Példák keresése, összefüggések felfedezése a mozgás, az életmód és energiaszükséglet között.</p>

A mozgás, az életmód és az energiaszükséglet (ragadozók – sebesség; növényevők – menekülés)		
<p><i>Információ</i></p> <p>A környezeti jelzések és érzékelésük biológiai jelentősége (Tollazat, illatok, mozgásképek, testbeszéd, viselkedési formák különböző szituációkban, hangjelzések)</p> <p>A biológiai információ szerepe az önfenntartásban és fajfenntartásban</p> <p>A biológiai sokféleségben rejlő információ</p> <p>Az élőlények különböző alkalmazkodóképességének felismerése (tűrőképesség, fajok és életfeltételek)</p>	3	<p>A biológiai információ jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése.</p> <p>Enciklopédiák, lexikonok használata.</p> <p>Gyűjtőmunka, növénytani kísérletek.</p>

Témakör:	A felépítés és a működés kapcsolata	43 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, a problémamegoldó gondolkodás, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A tér-, időbeli tájékozódás erősítése. A kémiai ismeretek felhasználása az egészséges életmód kialakításában. A Föld övezetessége és az ott kialakuló jellegzetes növény- és állatvilág közötti összefüggés felismertetése. Az élővilág egyszerű rendszerezése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Víz, szerves, szervetlen anyag, a szervrendszer felépítése, egyed és faj, tápláléklánc, fotoszintézis.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyagok</i></p> <p>A víz biológiai szerepe</p> <p>Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) alapvető szerepe</p>	4	<p>Vizes élőhelyek felsorolása.</p> <p>Érdekességek gyűjtése a különböző élőlények szervezetében előforduló vízmennyiségről. Példák keresése a víztakarékos növényekről, állatokról (teve, kaktusz).</p> <p>Növénygondozás, állatgondozás (tiszt ivóvíz fontosságának belátása, csíráztatás – öntözés csapvízzel).</p> <p>Táblázatok tanulmányozása, ábraelemzés.</p> <p>Életszerű példák keresése a „só-víz háztartás” egyensúlyi állapotára (szomjúság oka).</p>

<p><i>Élőlények</i></p> <p>A sejt felépítése (növényi, állati). A növényi és állati szövetek fő típusai Baktériumok, vírusok</p> <p>Gombák (egy kalapos gomba példáján). A gombák elhelyezkedése az élőlények csoportjai között Növények és állatok általános jellemzői (testfelépítés, kültakaró, táplálkozás, légzés, szaporodás, életmód Testfelépítés, életmód és környezet kapcsolata</p>	9	<p>Mikroszkópos vizsgálatok a sejtek felépítésére. Növényi és állati sejt összehasonlítása. Olvasmányelemzés, szövegértés. A kalapos gomba vizsgálata, összehasonlítása más növényekkel. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Vizsgálódás nagyítóval. Néhány jellegzetes növény és állat vizsgálata adott szempontok szerint. Elemzés, összehasonlítás. Példák gyűjtése a természetből.</p>
<p><i>Életközösségek</i></p> <p>Fajok egyedei közötti kapcsolatok (csoportos életmód: szerepek, rangsor, együttműködés) Magányos életmód Fajok közti kapcsolatok Az életközösségek belső kapcsolatai A fajok közötti kölcsönhatások típusai egy-egy konkrét példával (együttélés, versengés, élősködés)</p> <p>Életközösségek táplálkozási kapcsolatai, hálózatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Táplálékláncok – Termelő szervezetek – növények – Fogyasztó szervezetek – állatok <p>Lebontó szervezetek – baktériumok, gombák</p>	10	<p>Megfigyelés, elemzés az életközösség szerveződéséről, a fajok és az egyedek életéről. Az élő és élettelen összetevők csoportosítása. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése. Megfigyelések, egyszerű vizsgálatok terepen, kirándulások alkalmával. Filmek megtekintése, olvasmányok elemzése. Érdekességek, példák gyűjtése (egy-egy konkrét példa megbeszélése). Csoportosítások, táplálkozási hálózatok bonyolult rendszerének felismerése. Táplálékláncok készítése – különböző életközösségekben. Táplálkozási piramis értelmezése. Körfolyamatok, egyensúly összefüggéseinek felismerése.</p>
<p><i>Biomok</i></p>	10	<p>Tablókészítés, élőhelyek bemutatása. Rendszerezés, csoportosítás adott szempontok szerint.</p>

<p>A Föld éghajlati övezeteinek jellemzői, a jellegzetes növényvilág kialakulása közötti összefüggés (pl. tajgaerdő fenyői, esőerdő)</p> <p>A növény és állatvilág alkalmazkodási módjai az éghajlati viszonyokhoz (pl. az állatok kültakarója, a növények gyökérzete, levelei)</p> <p>A biomok főbb jellemzői, területi elhelyezkedésük</p>		
<p><i>Az élővilág rendszerezése (egysejtűek, növények, állatok, gombák)</i></p> <p>Az élővilág elsődleges csoportokra való felosztása</p> <p>Főbb rendszertani csoportok: faj, évfolyam, törzs</p> <p>Egysejtűek</p> <p>Növények országa</p> <p>Állatok országa</p> <p>Gombák országa</p>	10	<p>Az eddig tanult növény- és állatfajok csoportosítása megadott szempontok szerint.</p> <p>Növény- és állathatározó könyvek tanulmányozása.</p> <p>Hasonlóságok, különbségek felismerése, általánosítás, rendszerbe sorolás.</p> <p>Táblázataalkotások.</p>

Témakör:	Állandóság, változás	12 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Kapcsolatok felismertetése a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel. A megismerőképesség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ- feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés erősítése.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>fotoszintézis, szerves anyag</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Állapot</i></p> <p>Az életközösségek állapotának jellemzése.</p>	4	<p>Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulásokon.</p> <p>Információk gyűjtése életközösségek állapotáról különféle információs eszközökkel.</p> <p>Vizsgálódások.</p>

<p>Élőhelyek, s az ott élő, egymással kapcsolatban álló élőlények (növények, állatok)</p>		
<p><i>Változás</i></p> <p>Az élőlények mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés) Az állatok mozgása: végtagok, mozgásszervek, mozgásfajták</p> <p>Az élőlények hőháztartását befolyásoló fizikai változások (hőáramlás, hővezetés, hőszigetelés, hősugárzás) Táplálkozás – belső energia Hőszigetelés (szőrzet, zsírréteg, faggyús tollazat, pehelytollak) Téli álom: életfolyamatok lassulása Környezeti hatások – napsugárzás Csoportos életmód – egymás melngetése (pingvinek stb.) Nagy melegben – párologtatás, fokozott hőleadás</p> <p>Fotoszintézis és a légzés lényege. A termelő szervezetek (növények) szerves anyag előállítás, oxigéntermelése (energiamegkötés)</p>	<p>8</p>	<p>Példák rendszerezése a növények, állatok mozgásairól. Gyűjtőmunka, csoportosítás. Az élőlények életében bekövetkező változások a környezet fizikai és kémiai hatásaira. Csoportosítások, elemzések, általánosítások. Összefüggések felismerése. Kísérletek végzése a fotoszintézisre és légzésre. Táplálékláncok készítése. Rajzos ábrák elemzése.</p>

Témakör:	Környezet és fenntarthatóság	9 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A megfigyelőképesség erősítése, a kommunikáció fejlesztése, kísérletező képesség, információgyűjtő és -feldolgozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás és a kauzális gondolkodás fejlesztése. A kritikai érzék fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A globális környezeti rendszerekről, a környezetszennyezésről, a fenntarthatóságról ismeretek szerzése és rendszerezése. Felelősségtudatos magatartás erősítése, a szociális érzékenység és a közösségi érzés erősítése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Vízszennyezés, mezőgazdasági, talajpusztulás, takarékoság, tudatosság, mérlegelés, megfontoltság.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Globális környezeti rendszerek</i></p> <p>A talaj termőképessége, védelme. A talaj sajátos életközössége (baktériumok, egysejtűek, gombák, moszatok, férgek, ízeltlábúak stb.). A tápanyagkészlet folyamatos megújulása A talajszennyezés forrásai, okai (ipari, háztartási, mezőgazdasági) Az emberi tevékenységek felszínformáló hatásai</p>	2	<p>Kísérletezés talajjal. Életközösségek egyedeinek vizsgálata, csoportosítása. Talajszennyezés, szennyező anyagok, hatások csoportosítása adott szempontok szerint. Az emberi tevékenység felszínformáló hatásainak elemzése, beszámolók készítése.</p>
<p><i>Környezeti tényezők</i></p> <p>Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj, hőmérséklet), az alkalmazkodás módjai.</p>	2	<p>A környezeti tényezőkről, az élőlények alkalmazkodásáról tényanyagok gyűjtése, elemzések, vázlat-, tabló-, plakátkészítés.</p>
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i></p>	5	<p>A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása problémáinak felismerése, véleményezése. Részvétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain. Játékos vetélkedőkön részvétel.</p>

<p>A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei: vízszennyezés Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai</p> <p>Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem) Szelektív hulladékgyűjtés A tudatos fogyasztói szokások (takarékoság, tudatosság, megfontoltság, előrelátás) A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (pl. lakóhely és környékének gondozása, szépítése)</p>		<p>Szemétygyűjtési akciókon részvétel. A tudatos fogyasztási szokások megismerése, konkrét példák gyűjtése. Parkgondozás, fa- és virágültetés.</p>
---	--	--

8. évfolyam

Témakör:	Rendszerek	12 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analizáló, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Hálózatok az élővilágban: összefüggések felfedezése, önálló információszerzés, együttes munkában részvétel.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Méretskála, szerveződési szint, földtörténeti kor, sejt, egyed, baktérium, moszat, szervezet, életközösség, biológiai hálózat.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Tér és idő</i></p> <p>Az élővilág méretskálája (a szerveződési szintek összevetése)</p> <p>Az életközösségek térbeli elrendeződése (zonalitás földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasság szerint)</p> <p>Az élővilág törzsfjlődésének időskálája, jelentősebb eseményei. (Földtörténet – első élőlények megjelenése)</p> <p>A biológiai óra fogalma, példái (az élő szervezetek belső szabályozottsága, ciklikusság öröklött és tanult megnyilvánulásai)</p>	5	<p>Vizsgálatok mikroszkóppal, nagyítóval.</p> <p>Rendezések, csoportosítások, hasonlóságok, különbségek felfedezése.</p> <p>Földrajzi ismeretek alkalmazása.</p> <p>Összefüggések felfedezése az életközösségek és a helyük között.</p> <p>A törzsfjlődés időskálájának ábraelemzése.</p> <p>A földtörténeti eseményekről szemléltető filmek megtekintése, animációk elemzése.</p> <p>Grafikonértelmezés.</p> <p>Példák gyűjtése az emberek és az állatok életéből (életkori szakaszok és a kapcsolódó biológiai történések)</p>
<p><i>Rendszer, rendszer és környezete</i></p> <p>A sejt, a szervezet és az életközösség, mint rendszer (elemek és kapcsolatok)</p>	5	<p>Ábrák, képek, modellek, makettek összeállítása (puzzle).</p> <p>Rész-egész kapcsolatának, szerepének megértése elemi szinten.</p> <p>Az élőlények, élettelen összetevők válogatása, rendezése, csoportosítása adott szempontok szerint.</p>

<p>A környezet fogalma, a rendszer és környezet kapcsolata, biológiai értelmezése a sejt, egyed, életközösség és a bioszféra szintjén A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései</p>		<p>Szűkebb, tágabb kapcsolatrendszerek összefüggésének felismerése, az alá-fölérendeltség viszonyainak értelmezése. Példák keresése az élőlények alkalmazkodására a természetföldrajzi környezethez.</p>
<p><i>Szerveződési szintek, hálózatok</i></p> <p>A biológiai szerveződés szintjei (egyed alatti és feletti). A szintek közötti kapcsolatok. (Moszatok szerepe a légkör oxigénháztartásában.)</p> <p>Hálózati elv az élővilágban, biológiai hálózatok.</p>	<p>2</p>	<p>Megfigyelések, vizsgálódások mikroszkóppal, nagyítóval. Ismeretek gyűjtése olvasmányokból, szemelvényekből, elektronikus médiából. Érdekességek keresése baktériumokról, moszatokról.</p>

Témakör:	A felépítés és a működés kapcsolata	5 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, a problémamegoldó gondolkodás, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A tér-, időbeli tájékozódás erősítése. A kémiai ismeretek felhasználása az egészséges életmód kialakításában. A Föld övezetessége és az ott kialakuló jellegzetes növény- és állatvilág közötti összefüggés felismertetése. Az élővilág egyszerű rendszerezése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Tápanyag, vitamin, a szervrendszer felépítése, egyed és faj, tápláléklánc, evolúció.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyagok</i></p> <p>Az élelmiszerek összetétele, tápértéke, az egészséges étrend (tápanyag, tápérték, termékösszetétel)</p>	2	<p>Az élelmiszerek összetételének tanulmányozása, tápanyag-összetételük elemzése.</p> <p>Tudatos fogyasztói magatartás gyakorlása.</p> <p>Élelmiszerek válogatása, ennek fontossága a hiánybetegségek esetén.</p> <p>Napi, heti étrend összeállítása.</p> <p>Receptgyűjtemény készítése, főzési gyakorlatok csoportmunkában.</p>
<p><i>Az élővilág rendszerezése (egysejtűek, növények, állatok, gombák)</i></p> <p>Az élővilág fajgazdagsága, ennek jelentősége</p> <p>Evolúció (közel 2 millió ismert és ugyanennyi ismeretlen faj)</p>	1	<p>Érdekességek, szemelvények feldolgozása.</p>
<p><i>Nap, Naprendszer</i></p> <p>A napsugárzás és a földi élet közötti összefüggés (hősugárzás, fénysugárzás).</p> <p>Szűk és tág tűrőképességű fajok, alkalmazkodás módjai.</p>	2	<p>Szemelvényfeldolgozás, elemzés, értelmezés.</p> <p>Összefüggések felfedezése.</p> <p>Példák sorolása.</p>

Témakör:	Állandóság, változás	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Kapcsolatok felismertetése a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel. A megismerőképesség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ- feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés erősítése.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Önszabályozás, viszonylagos egyensúly, megújulás, globális természeti probléma, üvegházhatás, felmelegedés, ózonlyuk, UV-sugárzás, ivóvízkészlet, hóháztartás, belső energia, EKG, EEG, szerves anyag, vérnyomás, pulzus, vércukorszint, evolúció, biológiai szabályozás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Állapot</i></p> <p>Sajátos élő és élettelen környezeti feltételek (fajok egyedei közötti, fajok közötti, élő és élettelen összetevők közötti kapcsolatok)</p> <p>Önszabályozás, viszonylagos egyensúly-megújulás</p> <p>Az ember hatása a bioszférára (káros és hasznos beavatkozások)</p> <p>Globális természeti problémák és következményeik</p>	2	<p>Az élő és az élettelen világ közötti összefüggések feltárása konkrét példák alapján.</p> <p>Információs eszközök használata.</p> <p>Adatgyűjtés, tablóképzítés az emberi tevékenységről.</p>
<p><i>Változás</i></p> <p>Az életfolyamatokat kísérő elektromos változások példái (EKG, EEG)</p> <p>Szénhidrátok szerepe az élővilág energiaellátásában</p>	6	<p>Érdekességek, információk feldolgozása könyvekből, lexikonokból, filmekről, internetről.</p> <p>Személyes tapasztalatok feldolgozása.</p> <p>Körfolyamatok elemzése ábrák, képanyagok, filmek segítségével.</p> <p>Az egészséges életmód technikáinak alkalmazása.</p> <p>Ismerkedés a vérnyomásméréssel, vércukorszint-méréssel, pulzusszámméréssel.</p> <p>A változatosság, sokféleség élménye, értékelése családon belül.</p> <p>Az élővilág sokféleségének megfigyelése.</p>

<p>Tápanyagok elégetése a szervezet sejtjeiben (lassú égés, energia-felszabadulás)</p> <p>Az élettani folyamatok hatása a vérnyomásra, pulzusra, vércukorszintre</p> <p>Életmód, táplálkozás, mozgás, aktivitás, pihenés, testi-lelki egyensúly</p> <p>Hosszabb idő alatt bekövetkező változások (leszármazás, rokonság, evolúció)</p> <p>Fejlődési folyamat és a mai élővilág sokfélesége (fajok, rokon fajok, családok, rendek, törzsek)</p> <p>Rendszertani alapismeretek</p>		<p>Csoportosítás, táblázatkészítés.</p>
<p><i>Folyamat</i></p> <p>A biológiai szabályozás lényege, mechanizmusai (pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet)</p> <p>A szabályozott állandó állapot biológiai jelentősége</p> <p>A működés egyensúlyi állapotának folyamatos biztosítása</p>	<p>2</p>	<p>A saját egészségi állapot iránti felelősség belátása.</p>

Témakör:	Az ember megismerése	38 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>A megismerő képesség további erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel kiscsoportos beszélgetéseken. Kauzális, problémamegoldó, analízis, szintetizáló gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az ember szervrendszere, szervei és azok működésének megismerése. A betegségek és azok megelőzési módjainak ismerete. Törekvés erősítése az egészséges életmódra. Önismeret fejlesztése. A viselkedési és társadalmi normák, szabályok betartása. Az önfegyelem, a belátás képességének fejlesztése. Konfliktuskezelés. Agresszió elkerülése. Problémafeloldás segítése. Önzetlenség erősítése. IKT-eszközök használata.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Test, szervezet, szervrendszer, betegség, védekezés, megelőzés, szexualitás, orvosi ellátás, öröklődés, magatartás, önismeret, norma, szabály, serdülőkor.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Testkép, testalkat, mozgásképesség</i></p> <p>Testalkat változása a növekedés során Testkép-zavarok Az ember szervrendszerei Szervek, elhelyezkedésük Mozgás: aktív és passzív szervrendszere Mozgás és életmód kapcsolata Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük A mozgásszegény életmód következményei Táplálkozás: szervei, emésztési folyamatok A tápcsatorna betegségei A légzés: szervei, működése A légzőszervek gyakori betegségei Védekezés egyszerű gyógymódokkal Keringés: szervei, működése</p>	15	<p>Információgyűjtés. Ábraelemzés. Rendszeres, aktív sportolás. A mozgás és életmód kapcsolatának, összefüggéseinek feltárása. Egészségmegőrző technikák gyakorlása. Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása. Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás fontosságának belátása. Az emberi szervezet szervrendszerei és szervei működésének megismerése, betegségeik és megelőzési lehetőségeinek megismerése. Egyszerű ápolási technikák elsajátítása.</p>

Kiválasztás szervei		
<p><i>Önfenntartás</i></p> <p>Érzékszervek A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme A központi és környéki idegrendszer főbb részei Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei Minőségi, mennyiségi táplálkozás A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére Idegi, hormonális szabályozás</p>	6	Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra. Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon.
<p><i>Szaporodás, egyedfejlődés</i></p> <p>Szaporodási szervrendszerek Nemi jellegek Menstruáció, szexualitás A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás Méhben belüli fejlődés, születés, születés utáni élet Semmelweis Ignác, az anyák megmentője</p>	8	Beszélgetések az ember szaporodásáról. Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása. Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről. Semmelweis Ignác munkásságának megismerése.
<p><i>Egészség</i></p> <p>Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek Szűrővizsgálat, védőoltás Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek</p>	4	Részvétel szűrővizsgálatokon. A védőoltás elfogadása. Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek gyakorlása. Ismerkedés a betegjogokkal.

Betegjogok		
<p><i>Magatartás</i></p> <p>A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok, önismeret, önfejlesztés fontossága, viselkedési normák, szabályok szerepe</p> <p>Családi és egyéni (személyi) kapcsolatok jelentősége</p> <p>Tanulás szerepe</p> <p>A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői</p> <p>Családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma-feloldás</p>	5	<p>Szabályok, normák szerepének elfogadása.</p> <p>A tanulás fontosságának tudatosulása.</p> <p>Felelősségteljes magatartás.</p> <p>Csoportokban beszélgetések során önismeret fejlesztése.</p> <p>Konfliktuskezelések gyakorlása.</p>

Témakör:	Környezet és fenntarthatóság	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A megfigyelőképesség erősítése, a kommunikáció fejlesztése, kísérletező képesség, információgyűjtő és -feldolgozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás és a kauzális gondolkodás fejlesztése. A kritikai érzék fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A globális környezeti rendszerekről, a környezetszennyezésről, a fenntarthatóságról ismeretek szerzése és rendszerezése. Felelősségtudatos magatartás erősítése, a szociális érzékenység és a közösségi érzés erősítése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Talaj-, víz-, levegőszennyezés, mezőgazdasági, ipari, háztartási szennyezőanyag, vegyszer, olajszennyezés, mérgező gáz, talajpusztulás, takarékoság, tudatosság, mérlegelés, megfontoltság.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Környezeti tényezők</i></p> <p>Az éghajlat hatása az épített környezetre (hőszigetelés). Felelős fogyasztói szemlélet.</p>	2	Az egyéni felelősség belátása konkrét, mindennapi példákon keresztül.
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i></p> <p>A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség) Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, talaj, hőmérséklet), az alkalmazkodás módjai. Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai</p>	5	<p>Konkrét példákon keresztül az ember egészségének védelme és a megfelelő környezeti állapot fenntartása közötti kapcsolat meglátása.</p> <p>A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása problémáinak felismerése, véleményezése.</p> <p>Részvétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain.</p> <p>Játékos vetélkedőkön részvétel.</p> <p>Szemétygyűjtési akciókon részvétel.</p> <p>A tudatos fogyasztási szokások megismerése, konkrét példák gyűjtése.</p> <p>Parkozás, fa- és virágültetés.</p>

<p>Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem) Szelektív hulladékgyűjtés A tudatos fogyasztói szokások (takarékoság, tudatosság, megfontoltság, előrelátás) A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (pl. lakóhely és környékének gondozása, szépítése)</p>		
---	--	--

FÖLDRAJZ

A szakasz célja elfogadtatni a tanulókkal a környezetet védő, a természeti kincseket takarékosan fogyasztó, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás követését.

Miközben a tantárgy tanulása során a tanulók megismerik a természeti környezetet, változásának és elemeinek kölcsönös egymásra hatásában kifejeződő törvényszerűségeket, gyakorlottá válnak a térképolvasásban. Tájékoztatói lehetőséget kapnak Magyarország, Európa és a távoli kontinensek vonatkozásában is.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
19. Tájékozódás a földrajzi térben	-	-	11	-
20. Tájékozódás az időben	-	-	11	-
21. Tájékozódás a környezet anyagairól	-	-	16	10
22. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	-	-	19	4
23. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	-	-	-	50
24. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	-	-	15	8

7. évfolyam

Témakör:	Tájékozódás a földrajzi térben	11 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Analógiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése. A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése..</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
<p>Méretarány, aránymérték, keresőhálózat és földrajzi fókálózat. Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység, termelési terület, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A tér és ábrázolása</i></p> <p>Téregységek - Földrajzi fókálózat Térhierarchia Térábrázolás: térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz Térképi ábrázolás elemei – jelkulcsok, méretarány</p> <p>Térábrázolás</p>	<p>11</p>	<p>A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléleti térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással. Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.</p>

Témakör:	Tájékozódás az időben	11 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Földrajzi-környezeti folyamat; földtörténeti esemény, nap, évszak, napi és évi időszámítás, naptár.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Az idő</i></p> <p>Időegységek Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra A Föld története</p> <p>Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás</p> <p>Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje - regionális példák alapján</p>	11	<p>A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása. A kontinensen - kontinenseken megismert események, jelenségek, folyamatok időrendbe állítása. Eligazodás a földtörténeti időegységekben.</p>

Témakör:	Tájékozódás a környezet anyagairól	16 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Energiatakarékos magatartás kialakítása – saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése. Helyes földrajzi képzetek kialakítása.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Ipari nyersanyag, energiahordozó, a nyersanyag- és energiakészletek végeessége. Kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz, talajtípus, talajképződés, vízszennyezés, felmelegedés, szélrendszer, forró övezet, hideg övezet, függőleges övezetesség.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>Anyagok, anyagi rendszerek A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz</p> <p>Környezetet károsító anyagok és hatásaik</p>	6	<p>Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése.</p> <p>A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása.</p> <p>Válogatás tanári irányítással, információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv-és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok), világhálón.</p>
Földrajzi övezetesség	10	<p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p> <p>Az övezetesség elemei közötti kapcsolatok (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése regionális példákon.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásai – Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon 		
--	--	--

Témakör:	Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	19 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek meggláttatása. Az új fogalmak, szerveződések felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Településtípus, tanya, falu, város, gazdasági ágazat, fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás. Fekvés – szállítási, kereskedelmi útvonal. Természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás. Felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás. Hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés). Tengerpart, halászat, közlekedés, szállítás, elektromosenergia-termelés, idegenforgalom.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>A társadalmi-gazdasági élet szerveződése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban – A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a 	19	<p>A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül.</p> <p>Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).</p> <p>Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel.</p>

<p>földrészek, térségek, országok gazdasági életében</p>		<p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (pl. termelés – életmód) hazai és külföldi példák alapján.</p> <p>A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákon.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban.</p> <p>A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése. Összefüggések keresése, felfedezése.</p> <p>Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések. Törvényszerűségek meglátása.</p>
--	--	--

Témakör:	Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	15 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p>		
<p>Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p>		
<p>Környezettudatosság, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>Globális problémák</p> <p>Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei.</p>	<p>7</p>	<p>A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban konkrét hazai és külföldi példák alapján, vizuális források segítségével.</p>
<p>Fenntarthatóság</p>	<p>8</p>	<p>Képek, filmek, személyes tapasztalatok alapján példák felismerése, gyűjtése. Összehasonlítás, megbeszélés, esetleg vita.</p>

Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkezelés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek		
--	--	--

8. évfolyam

Témakör:	Tájékozódás a környezet anyagairól	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Analógiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése. A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése..		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység, termelési terület, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Geoszférák – A talaj kialakulása – Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái. Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok A felszín alatti vizek A felszíni jégtakaró A víz körforgása A vízszennyezés, vízvédelem	10	A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek).

Témakör:	Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	4 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Földrajzi-környezeti folyamat; földtörténeti esemény, nap, évszak, napi és évi időszámítás, naptár.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>A társadalmi-gazdasági élet szerveződése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban – A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében <p>A földrajzi térben zajló kölcsönhatások és magyarázatuk regionális példák alapján</p>	4	<p>A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül.</p> <p>Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).</p> <p>Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (pl. termelés – életmód) hazai és külföldi példák alapján.</p> <p>A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákon.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban.</p> <p>A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése. Összefüggések keresése, felfedezése.</p>

		Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések. Törvényszerűségek meglátása.
--	--	--

Témakör:	Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	50 óra
-----------------	--	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:

Magyarország megismerésével a hazához és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése. A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismertetése a tantárgy eszközeivel. Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység keretében végzett feladatokkal az együttműködési és kommunikációs készség növelése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Környezeti érzékenység erősítése. A természet szépségének felismertetése. Érdeklődés felkeltése idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Északi-sarkpont, Egyenlítő, Déli- sarkpont, térítő, éghajlati övezet: hideg, mérsékelt, forró, monszunvidék, mediterrán táj, tajgavidék, sivatag. Ipari körzet, farm, öntözéses gazdálkodás, oázis.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Magyarország és a Kárpát-medence földrajza</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok. – A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk. – Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: 	20	<p>A hazai társadalmi-gazdasági élet földrajzi jellegzetességeinek felismerése tanári irányítással aktualitások alapján.</p> <p>Magyarország földjének részletes megismerése, kitekintéssel a Kárpát-medence egészére.</p> <p>Tájékozódás Magyarország térképén.</p> <p>Jellegzetességek felismerése.</p> <p>Az egyes hazai országrészek, tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzőinek érzékelése, azok okainak és következményeinek felismerése.</p>

<p>közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Éghajlati elemek változásai, éghajlatmódosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi- gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján. – A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalomföldrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokban, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása. – A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai. <p>A Magyarországon és az országhatárokon kívül élő magyarok viszonya és jogai a közös kultúrához, nyelvhez</p>		
---	--	--

<p><i>Európa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természetföldrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra; környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások). – Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai – A kontinensrészek (Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél- Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. – Az egyes kontinensrészek meghatározó jelentőségű országainak (Németország, Franciaország, Egyesült Királyság, Oroszország, 	<p>15</p>	<p>Az Európai Unió fő céljainak, értékeinek megismerése földrajzi- környezeti nézőpontból. Az együttműködések szükségességének felismerése.</p>

<p>Olaszország, Észak-Európa országai, Lengyelország, Csehország) egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei.</p> <p>A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi-gazdasági kapcsolataik hazánkkal</p>		
<p>Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia természetföldrajzi jellemzői (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi sajátosságai (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra); környezeti állapota (problémák, lehetséges megoldások, védett értékek); a természetföldrajzi övezetesség elemei, összefüggései, hatása a társadalmi-gazdasági életre, a környezetre. – Az egyes kontinensek tipikus tájainak (esőerdő, szavanna, sivatag, monszuntáj, füves puszták területe, tajga, sarkvidék; farmvidék, ültetvény, öntözéses gazdálkodás területe, oázis, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet) 	<p>15</p>	<p>Megfigyelés, illetve filmes illusztrációk segítségével, szemelvények, útleírások, képek alapján helyes földrajzi képzetek kialakítása a földfelszínről.</p> <p>Ismerkedés távoli tájakkal, vizuális élmények szerzése a Föld különböző arculatú tájairól.</p> <p>Tájékozódás égtájak és nevezetes szélességi körök szerint.</p> <p>Ismeretek gyűjtése, rendszerezése.</p> <p>Domborzati formák felismerése, a kialakult földrajzi képzetek szóbeli leírása.</p>

<p>természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja</p> <p>A távoli kontinensek meghatározó jelentőségű országai, országcsoportjainak (trópusi Afrika országai, arab világ, USA, Brazília, Kína, India, Japán, Délkelet-Ázsia gyorsan iparosodott országai és Ausztrália) földrajzi jellemzői és világgazdasági szerepe</p>		
--	--	--

Témakör:	Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	8 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Környezettudatosság, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>Globális problémák</p> <p>Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei.</p>	3	A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban konkrét hazai és külföldi példák alapján, vizuális források segítségével.

<p>Fenntarthatóság</p> <p>– Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkezelés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás.</p> <p>Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.</p>	<p>5</p>	<p>Képek, filmek, személyes tapasztalatok alapján példák felismerése, gyűjtése. Összehasonlítás, megbeszélés, esetleg vita.</p>
---	----------	---

ÉNEK - ZENE

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata. A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüljék a kultúra értékeit. Hozzájárul a nemzeti azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az értékközvetítés és az értékörzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
3. Zenei produkció	36 óra	36 óra	18 óra	18 óra
4. Zenei befogadás	36 óra	36 óra	18 óra	18 óra

7-8.évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A 7–8. évfolyamon a tanulók tudásgyarapítását a gondolkodási funkciók különböző sérülésének fokozott figyelembe vételével kell elérni. Célunk tanulóink felkészítése az önálló munkavégzésre, a társadalmi beilleszkedésre. E szakasz feladata a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelése, az önismeret fejlesztése.

Az ének-zene tantárgy fő szerepe ebben a szakaszban az örömteli éneklési kedv megőrzésében, a közös éneklés anyagának gyarapításában, a nemzeti zenekultúra értékeinek megbecsültetésében jelentkezik. A dalok, zenék megismerése által a tanulók erkölcsi érzékének kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük segítése valósulhat meg.

A hazafias nevelésben szerepünk a nemzeti öntudat fejlesztése, a magyar népi kultúra, népzene, néphagyományok megismertetése, a kötődés erősítése szülőföldünkhöz, hazánkhoz. Közösségi tevékenységgel, az ünnepek, társadalmi események aktív részvételével erősítsük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Más népek kultúrájának megismerése, nyitottság más népek kultúrája iránt segíti tanulóinkat saját kultúrájuk megbecsülésében, világképük, szemléletmódjuk fejlődésében is. Énekórai tevékenységünkkel alakítjuk a tanulók attitűdjét önmagukhoz, szűkebb és tágabb környezetükhöz, a történelmi múlthoz.

A sikeres társadalmi beilleszkedést segítő személyiségjegyek erősítése, a megfelelő önismeret kialakítása, az önbizalom-fejlesztés megvalósul az énekórai munka segítségével.

A szokások, hagyományok megismerésével az erkölcsi normák közvetítése fontos szerepet biztosít a felelős párkapcsolatok kialakításában, az egymásrataltság, lelki közösség szerepének megismerésében, a családi konfliktusok kezelésében. Kiemelt feladat az önálló életvezetésre történő felkészítés.

A segítőkész magatartás, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás képességének alakítását segíti az énekórákon megvalósuló közösségi munka, a közösségi érzések erősítése.

A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti környezet ápolása tantárgyunk feladatát is jelenti.

Fontos szerepünk, hogy tanulóink értsék a médiumok nyelvét. Ismerjék a zenehallgatási, művelődési lehetőségeket, de tudatosuljon bennük a veszélyforrások felismerése, a választás, válogatás fontosságának ismerete is.

Énekórai munkáinkkal segíthetjük tanulóinkat abban, hogy megtalálják helyüket a családi és társadalmi munkamegosztásban, felkészüljenek a közügyekben való aktív részvételre. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartási képességek fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség a dalokban, zenékben megjelenő gondolatok, érzések, élmények kifejezését jelenti, művészeti módszerek, technikák alkalmazásával. Az énekórákon megvalósuló rendszeres művészeti tevékenység fontos szerepet játszik a lelki egészség erősítésében, a személyiség- és közösségfejlesztésben.

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, éneklés ritmushangszeres kísérettel.

Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítése érdekében alkalmat kell teremteni a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlására, lehetőséget teremteni az énekes és hangszeres improvizációkra. A kreatív zenei játékok, gyakorlatok az infotechnológia használatával is folynak.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozott figyelmet kell fordítani, és gyakorlási lehetőséget teremteni a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlására, a ritmikai, dallami és formai elemek rendszerezésére, a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok kialakítására.

A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése: a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) erősítése a tudatos, irányított zenehallgatás mellett, és az önálló zenehallgatás gyakorlása során is történik. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények megteremtésére is lehetőséget kell teremteni.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.

Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.

Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).

Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.

Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve.-Kánonéneklés tanári segítséggel.

A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.

Aktív részvétel a rögtönzésekben, gyakorlatokban.

Törekvés a zene belső lényegének megértésére.

Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén.

Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.

Népdalok elemzése, jelölése.

A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése.

A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt.

Ismerkedés korunk zenei irányzataival (jazz, populáris és alkalmazott zenék).

Képesség a zenei élmény átélésére.

Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése.

Képesség kapcsolatok találására a meghallgatott zenei példák, valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között

7.évfolyam

Témakör:	Zenei produkció	18 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése. Muzikalitás, zenei hallás, zenei ízlés fejlesztése. A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése. A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára. Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, rendszerezése. Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése. Algoritmizált, problémamegoldó, kauzális és logikus gondolkodás fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése. Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akaratú beállítódás erősítése. Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése. Együttes élményben való részvétel. Auditív és térbeli tájékozódás fejlesztése. Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Régi és új stílus. Daljáték. Népzenei dialektus. Ballagási dalok. Változó ütem. Ritmuszenekar. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmus- és dallamváltozat. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Olvasógyakorlat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
ÉNEKLÉS Jeles napok dalai.	8	Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban. A szép éneklés szabályainak betartása.

Régi és új stílusú népdalok. Magyar tájak dalai. Más népek dalai. Ballagási dalok.		A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával. Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása kedvelt dalokból. Aktív részvétel a ballagási dalok éneklésében.
GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban. és	5	Ritmusjáték változó ütemekben. Ritmus- és dallamalkotások. Kották kiegészítése. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Ritmuszenekar 2-3 szólamban is. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz.
FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusérték tanulása. Olvasógyakorlatok. Az eddigi kottairási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.	5	Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban. Ritmusok felismerése és hangoztatása. Dallamok éneklése a tanult kottarendszerekben. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása.

Témakör:	Zenei befogadás	18 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek használata.		

A belső hallás tudatosítása.
 Auditív és motoros kapcsolat erősítése.
 Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése.
 Hangszínhallás fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Népdalelemzés. Régi és új stílus. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Népi hangszer, népi zenekar. Daljáték. Populáris zene, alkalmazott zeneművészet. Hangverseny, élő zene.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata. A belső hallás tudatos használata. Zenei karakterek kifejezése.</p>	5	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.</p>
<p>ZENEHALLGATÁS Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők. Eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei. Történelmi zenék. Népies műdalok. Más népek népzeneje, hangszeres zenéje. Napjaink zenéje, stílusok, előadók, felvételek. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	13	<p>Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal. Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása. Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek megismerése. Más népek hangszereinek, zenekarainak megismerése.</p>

8. évfolyam

Témakör:	Zenei produkció	18 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincs bővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése. Muzikalitás, zenei hallás, zenei ízlés fejlesztése. A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variálós- és rögtönzőkészség fejlesztése. A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára. Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, rendszerezése. Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése. Algoritmizált, problémamegoldó, kauzális és logikus gondolkodás fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése. Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akaratú beállítódás erősítése. Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése. Együttes élményben való részvétel. Auditív és térbeli tájékozódás fejlesztése. Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Régi és új stílus. Daljáték. Népies műdal. Ballagási dal. Változó ütem. Ritmuszenekar. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmus- és dallamváltozat. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Tizenhatod ritmus. Olvasógyakorlat.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
-----------	---------	---------------------------

<p>ÉNEKLÉS Himnuszok. Régi stílusú népdalok Új stílusú népdalok. Magyar tájak dalai. Népies műdalok. Más népek dalai. Ballagási dalok.</p>	8	<p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása. A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal. Hangulatos, jókedvű éneklés. Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban. A szép éneklés szabályainak betartása. A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával. Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsozor összeállítása kedvelt dalokból. Aktív részvétel a ballagási dalok éneklésében.</p>
<p>GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére.</p> <p>Zenei rögtönzések számítógép segítségével is.</p>	5	<p>Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Dalkíséretetek szabad és kötött formákban. Ritmus- és dallamalkotások. Kották kiegészítése. Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása. Számítógép használat, zenei rögtönzések, játékok a számítógép, az informatikai technika felhasználásával is. A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.</p>
<p>FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusérték tanulása. Olvasógyakorlatok. Az eddigi kottairási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.</p>	5	<p>Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Dallamok lejegyzése a tanult kottarendszerekben. Olvasógyakorlatok éneklése.</p>

Témakör:	Zenei befogadás	18 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A zenei esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése. Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése. Összetartozás, általánosítás, összefüggések felismerése. Auditív emlékezet, alkotó és reprodukív képzelet fejlesztése. Általánosítás, képzettársítás, összehasonlítás, azonosítás, konkretizálás képességének erősítése. Algoritmizált, analógiás, fogalomalkotó és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Népdalelemzés. Régi és új stílus. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Zeneszerző. Népi hangszer, népi zenekar. Népies műzene. Daljáték. Jazz, populáris zene, alkalmazott zeneművészet. Hangverseny, élő zene.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása.</p>	8	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.</p>
<p>ZENEHALLGATÁS</p> <p>Különféle műzenei formák és műfajok. A szülőföld zenéje. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Más népek népzeneje, hangszeres zenéje. Napjaink zenéje, stílusok, előadók, felvételek.</p>	10	<p>Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján. A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése. Zeneművek felépítésének, formájának megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése.</p>

<p>Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>		<p>Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek megismerése. Más népek hangszereinek, zenekarainak megismerése. Napjaink zenei irányzatai (jazz, populáris zene, alkalmazott zenék), zenei példák hallgatása.</p>
--	--	---

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális kultúra tantárgy közvetlen célja az alkotás örömeinek, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak a kialakítása a tanulóknál, a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására, ösztönzés segítségével.

A Művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, a képzelő-, és az önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, az emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokú értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget.

Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott (akár tanórai, akár intézményi szinten), szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt általános fejlesztési feladat a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élénkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a rehabilitációs rehabilitációs célú feladatokon túl a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység, ezért van szükség arra, hogy a tantárgy által teljesíthető kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladatokat leírjuk.

A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb szintér a Művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére. A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését.

A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, ezért kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Vizuális nyelv és technikák	20 óra	20 óra	8 óra	8 óra
2. Kifejezés, képzőművészet	20 óra	20 óra	8 óra	8 óra
3. Vizuális kommunikáció	15 óra	15 óra	6 óra	6 óra
4. Tárgy-és környezetkultúra	17 óra	17 óra	7 óra	7 óra
5. Mozgókép-kultúra és médiaismeret	-	-	7 óra	7 óra

7–8. évfolyam

A tantárgy célja a 7–8. évfolyamon biztos tájékozódási képesség kialakítása a vizuális élmények világában a művészeti alkotások mélyebb átélésének motivációja, a tárgyi környezet esztétikuma iránti igény és tevékenység fenntartása segítségével.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló képes

- műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére,
- ritmikus, szimmetrikus képet komponálni,
- egyszerű makettet készíteni,
- két híres magyar képzőművészt megnevezni,
- vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére,
- egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával,
- szabad képalkotó önkifejezésre, érzelemlétele harmonizálása érdekében,
  - műélmény vizuális kifejezésére,
  - egyszerű formák látványszerű ábrázolására,
  - egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére,
  - egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására,
  - közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására,
  - értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan,
  - a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére,
  - különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között,
  - kritikával szemlélni a reklámokat,
  - a személyiségépítő műsorválasztásra,
  - internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére.

7.évfolyam

Témakör:	Vizuális nyelv és technikák	8 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben. Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása. Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, parasztház.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>BEFOGADÁS <i>A művészi kifejezés eszközei</i></p> <p>Színek, tónusok. Sík- és térformák. Képi komponálás eszközei: fény, torzítás. Fények – Rembrandt alkotásai; Ferenczy Károly: Október; Egry József: Napfelkelte</p>	4	<p><i>Befogadás</i> Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük. Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása. Csoportosítások: sík- és térformák.</p>
<p>BEFOGADÁS – ALKOTÁS <i>Térhatások, téri elemek</i></p> <p>Görbe felületek és forgásformák</p>	2	<p><i>Befogadás – alkotás</i> Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója.</p>
<p>ALKOTÁS <i>Mozgás- és térábrázolás elemei</i> Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p>	2	<p><i>Alkotás</i> Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.</p>

.		
---	--	--

Témakör:	Kifejezés, képzőművészet	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése. Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, zenemű, képzőművészeti alkotás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>ALKOTÁS <i>Illusztráció</i> Művészeti élmények megjelenítése. Jelenet ábrázolása.</p>	2	<p><i>Alkotás</i> Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban. Személyes élmények vizuális megjelenítése.</p>
<p>BEFOGADÁS – ALKOTÁS <i>Vizuális reflexiók zenei tartalmakra</i> Zenei élmény vizuális kifejezése. Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka.</p>	3	<p><i>Befogadás - alkotás</i> Színviszonyok megfigyelése és befogadása. Táj festése zenére – szabad önkifejezés.</p>
<p>BEFOGADÁS <i>Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben</i></p>	3	<p><i>Befogadás</i></p>

Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából.		A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon. Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon.
--	--	---

Témakör:	Vizuális kommunikáció	6 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására. Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: vetett árnyék, önárnyék, előlnézet, felülnézet, oldalnézet, arány		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
BEFOGADÁS <i>Jelképek</i> Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló.	1	<i>Befogadás</i> Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Képzalkotási lehetőségek ismerete.
BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés	2	<i>Befogadás-alkotás</i> Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés.
ALKOTÁS <i>Kísérlet a látvány ábrázolására</i> Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás.	3	<i>Alkotás</i> Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása. Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termékek). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Nézetábrázolás képsík-rendszerben.

Mozgásvázlatok.		Emberalak látványszerű ábrázolása modell után. Mozgásvázlatok készítése.
-----------------	--	---

Témakör:	Tárgy-és környezetkultúra	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, kunyhó, családi ház.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>ALKOTÁS <i>Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása</i> Tárgytervezés és kivitelezés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kerámia – szövés – ékszerkészítés – nemezelés 	3	<p><i>Alkotás</i> A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával. Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken. Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival. Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése.</p>
<p>BEFOGADÁS <i>A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma</i></p>	2	<p><i>Befogadás</i> Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon.</p>

Épületek elemzése funkció és forma szempontjából. Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása.		Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása. Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon. Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók.
BEFOGADÁS-ALKOTÁS <i>Zenei élmények vizuális megjelenítése</i> Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.	2	<i>Befogadás-alkotás</i> Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.

Témakör:	Mozgóképkultúra és médiaismeret	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása. Kommunikációs és együttműködési készség támogatása. Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás. A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
-----------	---------	---------------------------

<p><i>Elemi elméleti ismeretek a média világáról</i></p> <p>A mozgókép alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció. Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgoása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj.</p>	2	<p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgoása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint. Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon.</p>
<p><i>A média társadalmi szerepe</i></p> <p>Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció Reklám</p>	2	<p>Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése.</p>
<p><i>Nyomtatott médium:</i> Újság, képregény, fotóregény</p>	2	<p>Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.</p>
<p><i>Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján</i></p>	1	

8. évfolyam

Témakör:	Vizuális nyelv és technikák	8 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben.		
Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása.		
Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése.		
<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Mértani formák, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria, torzítás.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
BEFOGADÁS <i>A művészi kifejezés eszközei</i> Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A sikoly. Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei.	4	<i>Befogadás</i> Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fényel és torzítással. Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése.
BEFOGADÁS – ALKOTÁS <i>Térhatások, téri elemek</i> Görbe felületek és forgásformák.	2	<i>Befogadás – alkotás</i> Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója.
ALKOTÁS <i>Mozgás- és térábrázolás elemei</i> Vizuális ritmus Makett	2	<i>Alkotás</i> Térrendezés szín- és formaritmussal. Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével. Makett készítése: játszótér, utcarészlet, parasztház, stb.

Témakör:	Kifejezés, képzőművészet	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése. Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Artista, hangszeres zene, szimfónia.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>ALKOTÁS</p> <p><i>Illusztráció</i> Művészeti élmények megjelenítése Jelenet ábrázolása</p>	2	<p><i>Alkotás</i> Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával.</p>
<p>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</p> <p><i>Vizuális reflexiók zenei tartalmakra</i> Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene.</p>	2	<p><i>Befogadás - alkotás</i> Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).</p>
<p>BEFOGADÁS</p> <p><i>Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben</i></p> <p>Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából –</p>	4	<p><i>Befogadás</i> Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.</p>

Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő.		
--	--	--

Témakör:	Vizuális kommunikáció	6 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására. Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
BEFOGADÁS <i>Jelképek</i> Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló	1	<i>Befogadás</i> Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Képzalkotási lehetőségek ismerete.
BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés	2	<i>Befogadás-alkotás</i> Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés.
ALKOTÁS <i>Álló- és mozgóképi szimbólumok</i> Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok	3	<i>Alkotás</i> Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon. Logók tervezése szabadon választott technikával. Plakáttervezés.

Témakör	Tárgy-és környezetkultúra	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>ALKOTÁS <i>Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása</i></p> <p>Tárgytervezés és kivitelezés: – építészeti terek modellezése <i>Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval</i> Egy vágyott tárgyról rajz készítése.</p>	3	<p><i>Alkotás</i> A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése. Egyszerű téráttervezések.</p>
<p>BEFOGADÁS <i>A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma</i></p> <p>Épületek elemzése funkció és forma szempontjából</p>	2	<p><i>Befogadás</i> Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása. (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.) Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében. Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falú, város.</p>

Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása		
BEFOGADÁS-ALKOTÁS <i>Zenei élmények vizuális megjelenítése</i> Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió	2	<i>Befogadás-alkotás</i> Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.

Témakör:	Mozgóképkultúra és médiaismeret	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása. Kommunikációs és együttműködési készség támogatása. Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás. A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A média társadalmi szerepe</i></p> <p>Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció. Hírműsor</p>	2	Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése.
<p><i>Nyomtatott médium:</i></p> <p>Újság, képregény, fotóregény.</p>	2	Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.

<p><i>Az internet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tanulás, – kinyílt a világ, – információk, – játék, – kommunikáció, – veszélyek. 	2	<p>Az internethasználat veszélyeinek belátása.</p> <p>Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival.</p> <p>Az internethasználat veszélyeinek belátása.</p>
<p><i>Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján</i></p>	1	<p>Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon.</p>

DIGITÁLIS KULTÚRA

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja a Technológia műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai és digitális tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során a megfelelő szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen a digitális eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékoságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek a digitális technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszer és az oktatóprogramok célirányos használata során a tanulók önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.

Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
6. A digitális eszközök használata	9	7	6	6
7. Alkalmazói ismeretek	8	8	6	7
8. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	7	9	12	13
9. Infokommunikáció, információs társadalom	8	7	7	6
10. Könyvtári informatika	4	5	5	4

7–8. évfolyam

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és a szem-kéz koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának további erősítése. A megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembe vételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén

A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete.

A számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban.

A net célirányos használata. A program- és adatvédelem szabályainak betartása.

Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában.

Az információforrások etikus használata.

A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása.

Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.

Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.

Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.

Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.

Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.

A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.

Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.

Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása. Grafikai kifejezőképesség önállósulása.

Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása. Önbizalom, önértékelés fejlődése.

Képesség céltudatos információszerzésre.

Iskolai feladathoz dokumentum kiválasztása segítséggel, majd egyre önállóan. Tárgy- és névmutató használata. Beszámoló a szerzett információról – kérdések segítségével.

Hagyományos és elektronikus könyvtárszolgáltatások igénybevétele tanuláshoz, szórakozáshoz.

A korszerű technológiákon alapuló könyvtári ismerethordozókból, számítógépes, hálózatokból, multimédiás oktatóprogramokból történő információszerzés lehetőségének, módjának ismerete.

7.évfolyam

Témakör:	A digitális eszközök használata	6 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismertetése. Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Ismerkedés a virtuális világgal. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása. Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak. Képernyő részei. Ablak-gombok.	2	Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése
Elektronikus számítógépek fejlődése.	2	Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése.

Az informatika történetének magyar tudósa		Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése.
Mobilkommunikációs eszközök. Virtuális tanulási környezet, „Netikett	2	Aktív szókincs bővítése. Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk. Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.

Témakör:	Alkalmazói ismeretek	6 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához. Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján. Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése. Függőség megelőzése. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei. Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása. Nyomtatás. Szövegszerkesztés, a vágólap használata.</p>	3	<p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával. Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése. Dokumentum nyomtatása. Szövegek és kép másolása vágólap használatával.</p>

		Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról.
Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök. Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések.	3	Táblázat létrehozása. Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon. Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása. Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése.

Témakör:	Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	12 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítása. Irányok gyakoroltatása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése. Kreativitás, szépérzék fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésmagyság.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel	6	Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása.
Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai	6	Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével. Minták önálló tervezése, rajzolása. Adatok gyűjtése, tervekészítés. Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel.

Témakör:	Infokommunikáció, információs társadalom	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre.</p>		

Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára.
 A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása.
 Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegőprogram, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás).

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Információkeresés, információközlési rendszerek. Információhordozók ismert körének bővítése.	2	Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban.
Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés, e-mail. Veszélyek.	2	Információk küldése és fogadása minél önállóbban. Informatikai levelezési nyelv használata
Médiainformatika. Céltudatos információszerzés	1	Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése. Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.
Információkezelés jogi és etikai vonatkozása Biztonsági kérdések	1	Információforrások biztonságos, etikus felhasználása.
Az e-szolgáltatások szerepe és használata. E-szolgáltatások a mindennapi életben	1	E-szolgáltatások jelentőségének megismerése. Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése. Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, on-line beszélgetés.

Témakör:	Könyvtári informatika	5 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan. Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Lakóhelyi könyvtár.	1	Dokumentumok csoportosítása
Bibliográfia.	2	Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással.
Kézikönyvek, lexikonok.	1	Keresési módszerek alkalmazása.
Elektronikus könyvtár	1	Elektronikus könyvtárhasználat megismerése. Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel. Médiумok típusba sorolása

8.évfolyam

Témakör:	A digitális eszközök használata	6 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Nevelési-fejlesztési célok: Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismertetése. Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Ismerkedés a virtuális világgal. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:</p> <p>Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása. Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak.	2	Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése.

Képernyő részei. Ablak-gombok.		Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése
Elektronikus számítógépek fejlődése. Az informatika történetének magyar tudósa	2	Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése. Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése.
Mobilkommunikációs eszközök. Virtuális tanulási környezet, „Netikett	2	Aktív szókinccs bővítése. Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk. Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.

Témakör:	Alkalmazói ismeretek	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Nevelési-fejlesztési célok: Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához. Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján. Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése. Függőség megelőzése. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei. Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása. Nyomtatás. Szövegszerkesztés, a vágólap használata.</p>	<p>3</p>	<p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával. Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése. Dokumentum nyomtatása. Szövegek és kép másolása vágólap használatával. Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról.</p>
<p>Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök. Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések.</p>	<p>4</p>	<p>Táblázat létrehozása. Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon. Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása. Adatbázisból történő információszerezés módjainak megismerése.</p>

Témakör:	Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	13 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítása. Irányok gyakoroltatása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése. Kreativitás, szépérzék fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésmagyság.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel	7	Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása.
Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai	6	Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével. Minták önálló tervezése, rajzolása. Adatok gyűjtése, tervkészítés. Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel.

Témakör:	Infokommunikáció, információs társadalom	6 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre. Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára. A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása. Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:</p> <p>Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegőprogram, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás).</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Információkeresés, információközlési rendszerek. Információhordozók ismert körének bővítése.	1	Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban.
Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés, e-mail. Veszélyek.	2	Információk küldése és fogadása minél önállóbban. Informatikai levelezési nyelv használata
Médiainformatika. Céltudatos információszerzés	1	Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése. Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.

Információkezelés jogi és etikai vonatkozása Biztonsági kérdések	1	Információforrások biztonságos, etikus felhasználása.
Az e-szolgáltatások szerepe és használata. E-szolgáltatások a mindennapi életben	1	E-szolgáltatások jelentőségének megismerése. Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése. Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, on-line beszélgetés.

Témakör:	Könyvtári informatika	4 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan. Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Lakóhelyi könyvtár	1	Dokumentumok csoportosítása.
Bibliográfia	1	Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással.
Kézikönyvek, lexikonok.	1	Keresési módszerek alkalmazása.
Elektronikus könyvtár	1	Elektronikus könyvtárhasználat megismerése. Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel. Médiумok típusba sorolása.

TECHINKA ÉS TERVEZÉS

A tantárgy tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataikból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. A kerettanterv épít a Nat-ban megfogalmazott alapelvekre, a fő témakörökre és tanulási eredményekre.

A tantárgy a fejlesztési feladatok vonatkozásában szintetizáló tevékenységet tölt be. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítása próbák és gyakorlási lehetőségek során történjen. A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembe vételével járul hozzá a kommunikációs, a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák kialakításához. Feladata az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tevékenységre készítetással elsajátíttatni.

A tantárgy kiemelt habilitációs és rehabilitációs feladatai közé tartozik a gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése, a problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása. A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás kialakítása érdekében a fejlesztés a megfelelő technikák elsajátítására fókuszál, a motorikus képességek fejlesztését állítva a középpontba. A munkához való helyes viszonyulás kialakításához szükség van az akaraterő, kitartás tudatos fejlesztésére, a reális énkép, önismeret kialakítására. Támogatni kell a tanulókat a távlati lehetőségeik felismerésében, az önfejlesztő magatartás elfogadásában és gyakorlásában is.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
4. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	6	6	4	4
5. Anyagok alakítása, modellezés	17	17	13	13
6. Háztartás, gazdálkodás, életmód	13	13	9	9
7. Pályaorientáció	-	-	10	10

7–8. évfolyam

A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók egyéni tulajdonságaira fókuszálva kell segíteni az eredményesség összefüggéseinek felismertetését a tervezés, szervezés, kivitelezés között, a tanulói tevékenységekre alapozva. Ehhez szükség van az individuális különbségekhez igazodva az önértékelő- és az ítélőképesség fejlesztésére.

Az életmód és a munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megláttatása során a szabad időre mint szükségletre is figyelmet kell fordítani, támogatva az egyensúly kialakítását a munka-tanulás-szabadidő szervezésében. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.

Az egyéni különbségek szerepet játszanak a pályaválasztásban, a pályaterületek kiválasztásában és megismerésében is. A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kezűgyesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére

Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.

Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése és alkalmazása.

Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése.

Működő modellek készítése irányítással.

Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete.

Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása.

Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.

7.évfolyam

Témakör:	A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	4 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: bőrápolás, sminkelés, alkalomnak megfelelés, térkép fajta, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Önkiszolgálás</i>	2	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás), a túlzások kerülése.
<i>Közlekedés</i>	2	A település közlekedési viszonyainak ismerete. Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.

Témakör:	Anyagok alakítása, modellezés	13 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: gép, technikai rendszer, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Modellezés</i>	13	Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése. Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből. Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.

Témakör:	Háztartás, gazdálkodás, életmód	9 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: bevétel, kiadás, rezi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó, automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzálog, árvvezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Vásárlás</i> Szavatosság	3	Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon: piktogramok megfigyelése, leolvasása.
<i>Háztartási pénzgazdálkodás</i>	3	Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására).

<i>Felelős pénzkezelés</i>	3	Készpénz, bankkártya használata. Megtakarítások, kölcsön, törlesztés.
----------------------------	---	--

Témakör:	Pályaorientáció	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: ő, tréning, képesség, készség, őszinteség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalakmasság, foglalkozás, szakma		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Önismeret</i> Képességek Főbb érdeklődési területek	4	Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.
<i>Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak</i>	3	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.
<i>Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése</i>	3	Foglalkozások, a szükséges készségek, a végett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.

8.évfolyam

Témakör:	A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	4 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: bőrápolás, sminkelés, alkalomnak megfelelés, térképfajta, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Önkiszolgálás</i>	2	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás), a túlzások kerülése.
<i>Közlekedés</i>	2	A település közlekedési viszonyainak ismerete. Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.

Témakör:	Anyagok alakítása, modellezés	13 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: belső égésű motor, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, mérőóra-állás, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Modellezés</i>	13	Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, belső égésű motor modelljének tanulmányozása. Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben. Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC-tartály, festékhiba, szobanövény átültetése) és javítása irányítással. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből. Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.

Témakör:	Háztartás, gazdálkodás, életmód	9 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: bevétel, kiadás, rezszi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó, automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzalog, árverezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Vásárlás</i> Jótállás, garancia, csere	2	Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Vásárolt áru cseréje, a feltételek megismerése.
<i>Háztartási pénzgazdálkodás</i>	4	Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására).
<i>Felelős pénzkezelés</i>	3	Bank felkeresése, viselkedési szabályok megismerése, betartása; tennivalók, szükséges dokumentumok megismerése a banki szolgáltatás igénybevételéhez.

Témakör:	Pályaorientáció	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: önismeret, tréning, képesség, készség, őszinteség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalkalmasság, önéletrajz, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozás, szakma, munkaügyi központ, munkakör, beosztás		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Önismeret Képességek Főbb érdeklődési területek	1	Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.
<i>Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak</i>	1	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.
<i>Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése</i>	2	Foglalkozások, a szükséges készségek, a végett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.
<i>Pályaalkalmasság</i>	1	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.
<i>Pályaválasztással kapcsolatos dokumentumok</i>	1	Önéletrajz készítése, jelentkezési lap tanulmányozása, kitöltése.
<i>Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek</i>	2	Pályaválasztási tanácsadó felkeresése. Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása. Tájékozódás a munkaerőpiacon.
<i>A munkavállalás feltételei</i>	2	Tájékozódás a munkaerőpiacon.

TESTNEVELÉS

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között a külön tematikai egységben tárgyalt tánc is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkorától az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, a párban, a csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, az életstílust és az életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekén kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, az állóképesség, az ügyesség, a gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akarat erő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozdalmas játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptéchnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és a vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonzyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget. Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást. Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmai a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzferhatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
25. Motoros képességfejlesztés - edzettség, fittség	32	33	35	35
26. Motoros készségfejlesztés- mozgástanulás	40	40	45	45
27. Játék	33	32	35	35
28. Versenyzés	32	32	35	35
29. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	25	25	30	30
30. Tánc	18	18	-	-

7–8. évfolyam

Az általános iskolai tanulmányok végéhez közeledve az enyhe értelmi fogyatékos tanulók testi nevelésében fő szempont a mozgás, a sport életmódbeli elemmé válása.

A tantárgy célja a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás igényének és az egészség megőrzésének életmódbeli szokásrendszeré válása, továbbá az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.

A közösségi mozgásformák során a kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező feltételeket teremthet a munkaerőpiaci helytálláshoz.

A testnevelés tantárgy nevelési és kulcskompetencia-fejlesztési lehetőségei közé tartozik a kommunikációs fejlesztés a testnevelésórákon vagy szabadidős sporttevékenységek keretében, amely az auditíven érzékelt beszéd megértésére – és a megértettek alkalmazásában –, és a (minimális) sportelméleti művelődési anyag feldolgozása során valósulhat meg. A természettudományos nevelés a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretekként van jelen a testnevelésben és a sportban.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás alapját képezhetik a tanulók boldogulásának.

7. évfolyam

Témakör:	Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	35 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Mozgásigény fenntartása. Mozgásműveltség fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és -szabályozás képessége.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Bemelegítés, függés, körzés, döntés, 4–8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Gimnasztikai elemek:</i> Bemelegítési technikák. Gimnasztikus mozgás Járások</p>	5	<p>Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba). Járások törzs- és karmozgással összekötve.</p>
<p><i>Torna</i> Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Mászás és függeszkedés Kéziszer- gyakorlatok Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok.</p>	10	<p>Mászás és függeszkedés – kötél, gyűrűn, bordásfal. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok végzése. Egyensúly-gyakorlatok végzése.</p>

<i>Atlétika</i> Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás.	10	Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban, társakkal.
<i>Küzdősportok elemei</i> Páros és csoportos küzdőgyakorlatok.	5	Páros és csoportos küzdőgyakorlatok végzése – légzéstechnikával.
<i>Testtartást javító, erősítő és légyőgyakorlatok zenére</i>	4	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelésére. Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.
<i>Motoros tesztek (Cooper)</i> Kizárólagosan diagnosztikus céllal.	1	

Témakör:	Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	45 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. További sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés,</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Rendgyakorlatok:</i> Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben. Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban. Menetelés alakzatfelvétellel.</p>	5	<p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban.</p>
<p><i>Torna:</i> Támaszgyakorlatok, függés és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélén. Vándormászás bordásfalon. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, fejállás, tarkóállás – segítséggel.</p>	20	<p>Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban torna jellegű feladatokban. Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben.</p>
<p><i>Atlétikai elemek:</i> Járások, futások, dobások, ugrások. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajtjal. Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különböző méretű és súlyú labdák célba juttatásának módjai.</p>	20	<p>Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése atlétika feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban atlétika jellegű feladatokban. Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben.</p>

Témakör:	Játék	35 óra
-----------------	--------------	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:

Együttműködés, kooperáció elősegítése.

Versenyszellem kialakítása és fenntartása.

Élethosszig üzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.

Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése.

Képességfejlesztési fókuszok: ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Labdás játékok:</i> Dobó- és elfogójátékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célbarúgó- és célbadobójátékok. Kosárlabda. Labdarúgás. Röplabda. Kézilabda.	30	Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.
<i>Népi gyermekjátékok és néphagyományok</i> Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel.	5	Népi hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.

Témakör:	Versenyzés	35 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség; versenyszellem.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Kidobójáték, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, játékszabály; erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek</i> Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.). Ugróiskola – magas, távol Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Kötélugró verseny. Kötélhúzó verseny.</p>	8	<p>Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.</p>
<p><i>Labdás versenyek</i> Kosárradobó-verseny. Labdavezetési verseny. Kidobójáték. Labdarúgás. Kosárlabda. Kézilabda. Zsinórlabda.</p>	20	<p>Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.</p>

<i>Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok</i> (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.)	2	Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.
<i>Küzdősportok elemei –</i> birkózás, keleti küzdősportok elemei.	3	Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.
<i>Az olimpiák története – sportidolok,</i> <i>paralimpia</i>	2	További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblematikus személyiségeiről. Ismeretek szerzése híres magyar és nemzetközi sportolókról a múltból és a jelenből.

Témakör:	Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	30 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásukkal. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
-----------	---------	---------------------------

<p><i>A mozgás, mint életmód</i> Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, talajtorna)</p>	8	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gyakorlása.
<p><i>Testi-lelki higiéne</i> Testi higiéne tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok: – légzőgyakorlatok – figyelemösszpontosító és lazító testtartások. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése. Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások.</p>	8	<p>A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szennvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre, Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben, Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának megértése. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának megértése. Önkontroll, önuralom gyakorlása.</p>
<p><i>Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok függvényében)</i> Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi. Túra – balesetvédelem, kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás.</p>	11	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Biztonságra és környezettudatosságra törekvés.</p>
<p><i>Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i> A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p>	3	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>

8. évfolyam

Témakör:	Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	35 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Mozgásigény fenntartása. Mozgásműveltség fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és -szabályozás képessége.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Bemelegítés, függés, körzés, döntés, 4–8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Gimnasztikai elemek:</i> Bemelegítési technikák. Gimnasztikus mozgás Járások</p>	5	<p>Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba). Járások törzs- és karmozgással összekötve.</p>
<p><i>Torna</i> Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Mászás és függeszkedés Kéziszer-gyakorlatok Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok.</p>	10	<p>Mászás és függeszkedés – kötél, gyűrűn, bordásfal. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok végzése. Egyensúly-gyakorlatok végzése.</p>

<i>Atlétika</i> Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás.	10	Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban, társakkal.
<i>Küzdősportok elemei</i> Páros és csoportos küzdőgyakorlatok.	5	Páros és csoportos küzdőgyakorlatok végzése – légzéstechnikával.
<i>Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére</i>	4	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképeség és fittség növelésére. Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.
<i>Motoros tesztek (Cooper)</i> Kizárólagosan diagnosztikus céllal.	1	

Témakör:	Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	45 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. További sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.</p>		

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés, kartempó, lábtempó, gyorsúszás, hátúszás, pillangóúszás, delfinmozdulat.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Rendgyakorlatok:</i> Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben. Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban. Menetelés alakzatfelvétellel.	5	Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban.
<i>Torna:</i> Támaszgyakorlatok, függés és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélén. Vándormászás bordásfalon. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, fejjállás, tarkóállás – segítséggel.	20	Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban torna jellegű feladatokban. Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben.
<i>Atlétikai elemek:</i> Járások, futások, dobások, ugrások. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel.	20	Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése atlétika feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban atlétika jellegű feladatokban. Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben.

Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai.		
--	--	--

Témakör:	Játék	35 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Élethosszig üzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Labdás játékok:</i></p> <p>Dobó- és elfogójátékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célbarúgó- és célbadobójátékok. Kosárlabda. Labdarúgás. Röplabda. Kézilabda.</p>	30	<p>Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.</p>

Népi gyermekjátékok és néphagyományok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel.	5	Népi hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.
---	---	--

Témakör:	Versenyzés	35 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség; versenyszellem.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Kidobójáték, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, játékszabály; erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.). Ugróiskola – magas, távol	8	Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.

Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Kötélugró verseny. Kötélhúzó verseny.		
<i>Labdás versenyek</i> Kosárradobó-verseny. Labdavezetési verseny. Kidobójáték. Labdarúgás. Kosárlabda. Kézilabda. Zsinórlabda.	20	Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.
<i>Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok</i> (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.)	2	Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.
<i>Küzdősportok elemei –</i> birkózás, keleti küzdősportok elemei.	3	Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.
<i>Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia</i>	2	További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblematikus személyiségeiről. Ismeretek szerzése híres magyar és nemzetközi sportolókról a múltból és a jelenből.

Témakör:	Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	30 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásukkal. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak:</p> <p>Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A mozgás, mint életmód</i> Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, talajtorna)</p>	8	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gyakorlása.
<p><i>Testi-lelki higiéné</i> Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok: – légzőgyakorlatok – figyelemösszpontosító és lazító testtartások. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.</p>	8	<p>A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre, Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben, Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának megértése. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának megértése. Önkontroll, önuralom gyakorlása.</p>

Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások.		
<p><i>Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok függvényében)</i> Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi. Túra – balesetvédelem, kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás.</p>	11	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Biztonságra és környezettudatosságra törekvés.</p>
<p><i>Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i> A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p>	3	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRA

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Fejlesztési céljaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagok értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, a tanulók közösségi életének fórumaként segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A tantárgy tematikai egységei szorosan kapcsolódnak a fejlesztési területekhez, azaz minden tematikai egység, az egyes fejlesztési területek szempontjából kiemelt jelentőségű: közösség és személyiség – erkölcsi nevelés, önismeret és társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés; tanulás és munka – a tanulás tanítása, pályaorientáció; ember és társadalom – állampolgárságra, demokráciára nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, nemzeti öntudat, hazafias nevelés; egészséges életmód – testi, lelki egészség, médiatudatosság.

Az osztályfőnöki órák célja a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztésével a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozásával, a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálásával, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolásával fejleszteni a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését.

Az osztályfőnöki órán folyó munka hozzájárul – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kap az önismeret, az önelfogadás és az önfejlesztés. Biztosítani kell a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldásait segítő feladatokat. Az értékek életünkben meghatározó szerepének, az értékek védelmével kapcsolatos felelősségnek a tudatosítása mellett a közvetlen környezet humán értékeinek keresése is a feladatok közé tartozik. Lehetőséget kell teremteni a serdülőkor testi-lelki változásaival kapcsolatos saját élmények, vélemények megvitatására.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy a tanulók közvetlen és közvetett úton is szerezzenek tapasztalatokat a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Olyan helyzetek megteremtése is feladat, melynek során

felkészítjük a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Tapasztalatokat gyűjthetnek a munka világáról, a szakmákról, ezáltal segíthetjük a pályaválasztásukat, a reális életcélok megfogalmazását, célkitűzését.

Az osztályfőnöki órák a tantervi tartalmakon túl jelentős színterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának. A kerettanterv olyan arányos tartalom-meghatározást érvényesít, amely lehetővé teszi az egyes közösségek, az eltérő felkészültségű, fejlettségű, érettségű tanulók számára a válogatást, a felhasználó által történő konkretizálást, olyan tevékenységmegválasztást, amely az aktualitásokhoz illeszkedő feldolgozást is lehetővé teszi.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
7. Közösség és személyiség	13	13	13	13
8. Tanulás és munka	8	8	7	8
9. Én és a társadalom	8	8	8	8
10. Egészséges életmód	7	7	8	7

7–8. évfolyam

A tanulókat aktivizáló módszerek megtartásával az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be annak támogatásában, hogy a tanulók megértsék a törvények szerepét mindennapi életünkben, elfogadják azok szükségszerűségét, az értékek és a szabályok viszonylagosságát, a normakövetés fontosságát. Helyzeteket kell teremteni ahhoz, hogy tudjanak érvelni, meggyőzni, mások véleményét elfogadva kiállni meggyőződésük mellett, vagy elvetni azt, átérezhessék a felelősségvállalás jelentőségét, felismerjék, hogy kiknek tudnak segítséget nyújtani. Csoportos feladathelyzetekben teremtsünk lehetőséget arra, hogy megfogalmazhassák véleményüket és fogadják el mások érvelését.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van a pályaorientáció támogatásának, annak, hogy tájékozódjanak a továbbtanulással kapcsolatban, segítséggel ismerjék fel érdeklődési körüket, összeegyeztessék azt a (szakma)tanulási lehetőségekkel.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére.

A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése.

Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére.

Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben.

Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás.

Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás.

Egyéni adottságaihoz mért erő kifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében.

Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében.

Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában.

A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmaga, reakciói elemzésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére.

A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.

7.évfolyam

Témakör:	Közösség és személyiség	13 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállás a meggyőződés mellett/elvetés. Az előítéletes magatartás, a sztereotip megnyilvánulások észrevétele, annak a felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésünk. Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése. A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarctűrés, elfogadás.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarctűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás, közéletiség, demokrácia, elfogadás, együttműködési készség.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Önismeret</i>	5	<p>A helyes önértékelés kialakítása bírálat, önbírálat alapján. A bírálat segítő aspektusainak elfogadása.</p> <p>Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése.</p> <p>Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével.</p> <p>Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás.</p>
<p><i>A társas kapcsolatok szerepe a közösségben</i></p> <p>Iskolai közösségek A családi közösség Közösségi élet a helyi társadalomban</p>	8	<p>Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok és magányosok.</p> <p>Kortárs csoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség fogalmainak tisztázása.</p> <p>Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az egymásrataltságnak a felismerése.</p>

		<p>A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában.</p> <p>Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése.</p> <p>A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás.</p> <p>Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában.</p>
--	--	--

Témakör:	Tanulás és munka	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése. A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való elfogadtatása, belső készítés a tanulásra. A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarcűrész.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás</i>	4	A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban.
<i>Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés</i>	3	Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés.

Témakör:	Én és a társadalom	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományörzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Állampolgárság: jogok és kötelességek	2	„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség-végrehajtás egyensúlyának felismerése.
Mindennapi demokrácia	2	Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. Vélemények megfogalmazása, döntés-előkészítő folyamatokban való részvétel. Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. Viták felmerülő problémákról. Hírfigyelés, elemzés.
Értékeink, védelmük	4	Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék lehetünk. Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés. Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.

Témakör:	Egészséges életmód	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A serdülőkor testi, lelki jellemzői</i>	2	A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság.
<i>Konfliktusok a családban</i>	2	Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése.
<i>Kortárs csoportok</i>	2	Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia.
<i>A lelki és testi egészség összefüggései</i>	2	Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus. Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok. A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.

8.évfolyam

Témakör:	Közösség és személyiség	13 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállás a meggyőződés mellett/elvetés. Az előítéletes magatartás, a sztereotip megnyilvánulások észrevétele, annak a felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésünk. Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése. A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarctűrés, elfogadás.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarctűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás, közéletiség, demokrácia, elfogadás, együttműködési készség.</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Önismeret</i>	5	<p>A helyes önértékelés kialakítása bírálat, önbírálat alapján. A bírálat segítő aspektusainak elfogadása.</p> <p>Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése.</p> <p>Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével.</p> <p>Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás.</p>
<p><i>A társas kapcsolatok szerepe a közösségben</i></p> <p>Iskolai közösségek A családi közösség Közösségi élet a helyi társadalomban</p>	8	<p>Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok és magányosok.</p> <p>Kortárs csoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség fogalmainak tisztázása.</p> <p>Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az egymásra utaltságnak a felismerése.</p> <p>A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában.</p>

		<p>Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése.</p> <p>A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás.</p> <p>Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában.</p> <p>Közéletiség, demokrácia, egyéni és közösségi részvétel.</p>
--	--	--

Témakör:	Tanulás és munka	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése. A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való elfogadtatása, belső késztetés a tanulásra. A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarcűrítés.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás</i>	3	A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban.
<i>Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés</i>	5	Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A szakmatanulási lehetőségek megismerése – szakiskolák, speciális szakiskola. Jövőkép kialakítása, az értékteremtés sokszínűsége.

Témakör:	Én és a társadalom	8 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományörzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Állampolgárság: jogok és kötelességek	2	„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség-végrehajtás egyensúlyának felismerése.
Mindennapi demokrácia	2	Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. Vélemények megfogalmazása, döntés-előkészítő folyamatokban való részvétel. Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. Viták felmerülő problémákról. Hírfigyelés, elemzés.
Értékeink, védelmük	4	Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék lehetünk. Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés. Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.

Témakör:	Egészséges életmód	7 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó fogalmak: viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia</p>		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<i>A serdülőkor testi, lelki jellemzői</i>	1	A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság.
<i>Konfliktusok a családban</i>	2	Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése.
<i>Kortárs csoportok</i>	2	Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia.
<i>A lelki és testi egészség összefüggései</i>	2	Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus. Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok. A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.

IDEGEN NYELV

7–8. évfolyam

Az idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóktól nagy erőfeszítést követel, ezért az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók valós szükségletei, igényei és egyéni fejlettsége határozza meg. Az idegen nyelv tanítása enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére tanórai keretben, az általános iskola 7. évfolyamától javasolt, de az idegennyelv-tudás iránti társadalmi igények növekedése miatt – a szülők igénye szerint – szakkör vagy egyéb nem kötelező jellegű foglalkozás keretében korábban is megkezdhető az iskola döntése alapján, de szigorúan a tanulók egyéni igényeihez és képességeihez igazodva.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátíttatása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani.

A tanulókat bevezetve egy idegen nyelv tanulásába, fel kell kelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat a nyelvtanulás iránt; meg kell alapozni a nyelvtanulásukat, ily módon is elősegíteni társadalmi beilleszkedésüket, növelni esélyeiket.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a tanulóknak a más tantárgyakban korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

Az idegen nyelv tanulása teret biztosít a csoportos és kooperatív tanulási formák alkalmazásának, egyénre szabott módszerek és az önművelés igénye kialakításának, valamint változatos nevelési lehetőségek kihasználásának, továbbá elősegíti a tanulók önismeretének és önbizalmának fejlesztését az egyéni adottságok és képességek megismerésén keresztül.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, s ezáltal tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre. Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további nyelvtanulásukat kell segítenünk.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használtatjuk szövegkörnyezetben. Az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén – a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédkészségét. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismétlésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának tanítása enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulóknál erősödő igény alapján javasolt. Az olvasott szöveg értése és az íráskészség fejlesztése csupán másodlagosan, illetve harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

Idegen nyelvi szempontból a 7–8. évfolyam a bevezető, alapozó szakasz, melynek során a tanuló megismerkedik egy idegen nyelv tanulásával, felismeri, hogy anyanyelvén kívül más nyelven is kifejezheti magát; megpróbálja felfedezni és megérteni a nyelvet vezérlő különböző, alapszintű szabályokat, melyeknek segítségével a későbbiekben egyre tudatosabbá teheti nyelvtanulását. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát, mely egyben erősíti magyarságtudatát, hazafias érzéseit, közösséghez tartozását. Az idegen nyelv tanulás során fejlődik erkölcsi érzéke, javul kötelességtudata, együttérzése, empátiája, segítőkészsége, tisztelete mások iránt. Megtapasztalja és megpróbálja megérteni, hogy cselekedeteiért, mondataiért felelősséggel tartozik. A helyzetgyakorlatok során igyekszik betartani a szabályokat, és tiszteli társait.

A szakasz alapvető feladata, hogy a tanulók más műveltségi területeken megszerzett ismereteire támaszkodva, olyan alapvető nyelvi fordulatokkal ismertesse meg a tanulókat, melyeket a mindennapi élethelyzetükben felismerhetnek és alkalmazhatnak, s amelyek megalapozzák motivációjukat a későbbi (szakiskolai és egész életen át tartó) nyelvtanulásra.

Az idegen nyelv tanulás során fokozatosan fejlődik önismeretük, kifejező és kapcsolatteremtő készségük (vélemény, akarat, érzelem), a személyes tapasztalatok tudatosításán keresztül pedig bővülnek ismereteik, formálódik szemléletmódjuk, a világról alkotott képük.

Az étkezés, ételek, sport témakörök lehetőséget adnak az egészséges életmód tudatosítására, a preventív szemlélet kialakítására, a betegségek megelőzésére.

Már a nyelvtanítás bevezetésekor tudatosítani kell a tanulóknak az idegen nyelv tanulásának jelentőségét a későbbi életükre, pályaválasztásukra, munkavállalási esélyeikre nézve.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók idegen nyelv-oktatása során nem beszélhetünk a(z) (európai) nyelvi szintek meghatározásáról, mivel az idegen nyelv tanulását az egyéni képességek nagymértékben befolyásolják. Ennek ellenére igyekeznünk kell a lehető legtöbbet elsajátíttatni a tanulókkal, az egyéni lehetőségek függvényében.

Alapvető cél, hogy a tanuló próbálja meg megérteni és használni a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a legelemibb alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése, továbbá a tanulók hallás utáni figyelmének, fonetikai kifejezésének, szándékos figyelmének, verbális emlékezetének, idegen nyelvi gondolkodásának fejlesztése. A cselekvéshez kötött beszédfejlesztés növelheti az idegen nyelvi megnyilvánulások számát, de a magyar nyelvet sem zárhatjuk ki a tanítási órákból. Fontos – egyéni igényeikhez és képességeikhez mérten – megismertetnünk velük olyan stratégiákat, melyek segíthetik őket a későbbiekben nyelvtudásuk megőrzésében, további fejlesztésében.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A lenti kerettantervi táblázatokban szereplő fejlesztési egységek a Közös európai referenciakeretben szereplő készségekre épülnek, ezek kerültek adaptálásra az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nyelvtanulási igényeire. A jelen kerettanterv nem nyelv-specifikus. Jelenlegi formájában kizárólag angol nyelvi példákat tartalmaz, az egyéb nyelvekre történő felhasználást is ezek segítik.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok			
	5.évfolyam	6.évfolyam	7.évfolyam	8.évfolyam
1. Beszédszándékok, beszédértési készség	-	-	11	11
2. Beszédkészség	-	-	21	21
3. Fogalomkörök	-	-	15	15
4. Témakörök, szókincs	-	-	25	25

7. évfolyam

Témakör:	Beszédszándékok, beszédértési készség	11 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével.		

A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, ünnepekkel kapcsolatos köszönés/köszöntés, szokás. Kérdés-felelet.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
<p>Köszönési formák: Hi! Hello.</p> <p>Napszakok szerinti köszönési formák: Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night.</p> <p>Elköszönés: Bye. Goodbye. See you tomorrow.</p>	2	<p>A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása.</p> <p>Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása.</p> <p>A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása.</p>
<p>Bemutatkozás: What's your name? My name is Tom. How old are you? I am 13.</p> <p>Titulusok: Mr, Mrs, Miss.</p>	2	<p>Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról.</p>
<p>Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry.</p> <p>Udvariassági formák: Here you are. Please. Nice to see you. Nice to meet you.</p>	2	<p>Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok.</p>
<p>Érdeklődés a másik személy hogyléte felől: How are you? I'm fine, thank you. And you?</p>	1	<p>Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez.</p>
<p>Dicséret: That's great! Well done.</p> <p>Jókívánságok: Merry Christmas! Happy Birthday! Happy Easter! Happy Halloween!</p>	2	<p>Egyéni megnyilvánulási lehetőségek.</p>

Tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása: What's this? This is a.../ It's a...	2	Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok. Szavak differenciálása.
---	---	--

Témakör:	Beszédképesség	21 óra
Egyre biztosabb beszédképesség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Utánzás, ismétlés, ritmus, mimika, gesztus, szó, mondat. szóhangsúly.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Dalok, mondókák.	5	Próbálkozás az angol nyelv hangjainak helyes kiejtésével.
Környezete tárgyainak megnevezése.	8	Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása
Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei.	8	Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. Érzelmeik, vélemény kifejezése Probléma jelzése, segítségkérés.

Témakör:	Fogalomkörök	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		

A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség előjárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifejezésének fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Létezés, birtokviszony, felszólító mondat.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Létezés kifejezése (be, is, are). Cselekvések kifejezése (igék). Felszólító mód (igék).	5	Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre.
Birtoklás kifejezése (have got). Birtokviszony kifejezése (My mother's name is...). Birtokos névmások (My pen). Modalitás kifejezése: képesség (I	5	Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása.
Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20-ig, sorszámnevek 1-12-ig, főnevek többes száma, a/an, határozatlan névelők. Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése.	5	Mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképpel, csoportosítás, rendezés, párosítás.

Témakör:	Témakörök, szókécs	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		

A tanuló szókincsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célországgal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
EMBERI KAPCSOLATOK: Az ÉN személyem: bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, ételem, barátom. Az ÉN családom: családtagok nevei.	8	Reális önkép kialakítása.
TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK: Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem. Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán. A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa, ünnepek.	7	Elemi szintű tájékozódás térképen. Magyar és brit iskolák összehasonlítása. Nagy Britannia országai, fővárosa, néhány városa megnevezése. Angolul beszélő országok felsorolása.
ORSZÁGISMERET: Ünnepek: Halloween, Christmas, Easter	6	Brit ünnepek és szokások megismerése.
<i>Irodalmi művek</i> feldolgozása videofilmmel, megbeszéléssel. Ajánlott mű: Mark Twain: Koldus és királyfi	4	Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása.

8. évfolyam

Témakör:	Beszédszándékok, beszédértési készség	11 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével. A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.</p>		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak:		
Képesség kifejezése, vélemény kifejezése.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Egyszerű kérdések (információkérés). Egyszerű feleletek (információadás).	4	Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése.
Modális jelentés kifejezése: képesség kifejezése: I can jump up high.	3	A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hanglejtés követése, eltérő intonációk megfigyelése.) Nyelvi egységek megértése.
Vélemény kérése: Do you like?	2	Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez.
A telefonálás konvenciói.	2	Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez.

Témakör:	Beszéd-készség	21 óra
-----------------	-----------------------	---------------

Egyre biztosabb beszédképesség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.

A tematikus egységhez tartozó fogalmak:

Utánzás, ismétlés, ritmusváltás, gesztus, szó, mondat.

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Kérdésalkotások.	7	Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióra.
Releváns válasz adása a tanult kérdésekre.	7	Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. Ritmustartás, ritmusváltás.
Néhány beszédfordulat témakörönként.	7	Rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során. Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére.

Témakör:	Fogalomkörök	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség elöljárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifejezésének fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Gyakoriság, elöljárószó, tő- és sorszámnév, többes szám, összevonás, intonálás.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
Időbeliség: Present Simple, Present	7	Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása.

Continuous, időhatározók (now, sometimes, never, usually, always, today), évszakok, hónapok, napok, időpontok, előjárószavak (at, in, on).		Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre.
Térbeliség: előjárószavak (in, on, at). some/any	8	Mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.

Témakör:	Témakörök, szóképek	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A tanuló szóképeinek, világról alkotott szemléletének bővítése, a célországgal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.		
A tematikus egységhez tartozó fogalmak: Évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, élelmiszer, vásárlás, főétkezés, üzlet.		

Ismeretek	Óraszám	Fejlesztési tevékenységek
TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK: Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. Állatok, növények.	5	Lexikai elemek elsajátítása.
EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD: Testrészek. Az orvosnál. Napirend. Öltözködés, ruházat. Sport.	8	Lexikai elemek elsajátítása.

<p>VÁSÁRLÁS: Élelmiszerek, ételek nevei. Főétkezések. Üzletek nevei, néhány jellemző árucikk neve. Vásárlás.</p>	7	Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása.
<p><i>Irodalmi művek</i> feldolgozása videofilmel, megbeszéléssel. Charles Dickens: Christmas Carol; Robin Hood.</p>	5	Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása.